

PJ Insurance, Inc.
 5820 W 56th Street, Suite 1, Lafayette Rd. & 56th St. Crossing,
 Indianapolis, IN 46254

For All Your Insurance Needs.
 Life, Health & Disability Insurance
 Home, Auto, Commercial, Worker Comp, Business
 General Liability & other

**"Ask us for new
 Obamacare health
 insurance quote"**

Contact: Parjit K. Parihar
 Office Manager
Ph: 317-248-4802
 Email: info@pjinsuranceinc.com

Truck Insurance Specialist

- Preferred Carriers (A++)
- Bobtail Insurance
- Cargo and Primary Liability

TRI COUNTY INSURANCE

734 655 9090

10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ

AMANTEL.COM

\$25 'ਚ 2600 ਮਿੰਟ (43.5 ਘੰਟੇ)
 ਘਰ ਦੇ ਫੋਨ ਅਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਲਈ ਇਕੋ ਰੇਟ

24/7 Customer Service ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋਗੇ ਉਨੇ ਹੀ ਮਿੰਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ

1-888-652-6268, 732-983-4332/4333

USPS - PP 1 **Sixteenth Year of Publication** ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 16, Issue 15, April 11, 2015 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
 www.punjabtimesusa.com

‘ਆਪ’ ਦੇ ਕਲੇਸ਼ ਦਾ ਸੇਕ ਪੰਜਾਬ ਪੁੱਜਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਲੇਸ਼ ਨੇ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਰੁਖ਼ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ‘ਆਪ’ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਚਾਰੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸ਼ੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੇ ਜ਼ੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੁਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਣ ਕਾਰਨ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਮੰਗ ਉਠ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਕੌਮੀ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ

ਵਿਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਵੀ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਡਾ. ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸ਼ੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ, ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਤੇ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਸਮੇਤ 21 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਾਗੀ ਧੜੇ ਦੇ ਨੇਤਾ ਜ਼ੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਨੇ ਕੌਮੀ ਕਨਵੀਨਰ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ

ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।
 ਬਾਗੀ ਧੜੇ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਤੇ ‘ਆਪ’ ਵਿਚੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਆਗੂ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਪੁੱਜੇ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਰਾਜੀਵ ਗੋਦਾਰਾ ਨੇ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਪੀਲੀ ਪੱਗ ਦੀ ਲਾਜ਼ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਜੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੱਗ ਸਜਾਉਣ ਹੀ ਲੱਗੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਬਾਉਂਸਰਾਂ ਦੇ ਧੱਢਿਆਂ ਨਾਲ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਵਰਕਰ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਹਸਪਤਾਲ

ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕੀ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਗੱਲ ਨਾ ਪੁੱਜੇ। ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਗਾਂਧੀ ਦੋਵਾਂ ਧੜਿਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਾ ਪੁੱਜੇ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਗਾਂਧੀ ਨੇ 28 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਹੋਈ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੁਸ਼ਨ ਤੇ ਜ਼ੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਨੇ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਬਾਗੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਯਾਦਵ ਤੇ ਭੁਸ਼ਨ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਤੀਰੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 6 'ਤੇ)

ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਲੋਂ ਲੰਘੀ 4 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ‘ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ’ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਗਿੱਧੇ ਦਾ ਧਮੱਕੜ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ-ਚਿੜੀਆਂ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ (ਤਸਵੀਰ: ਏਸ਼ੀਅਨ ਮੀਡੀਆ ਯੂ ਐਸ ਏ)

ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਫਿਰ ਭਖਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੇਂਦਰੀ ਜਲ ਸਰੋਤ ਮੰਤਰੀ ਉਮਾ ਭਾਰਤੀ ਵਲੋਂ ਸਤਲੁਜ-ਯਮੁਨਾ ਲਿੰਕ ਨਹਿਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਲਈ 45 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨਾਲ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮੁੜ ਭਖ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਹਾਮੀ ਪਿੱਛੋਂ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ‘ਤੇ ਮੋਰਚੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਿਰ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਖਿਲਾਫ ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮੋਰਚਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਖੱਟਰ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ

‘ਤੇ ਕਾਫੀ ਸਰਗਰਮੀ ਵਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਉਮਾ ਭਾਰਤੀ ਵਲੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਖੱਟਰ ਨੂੰ ਭਰੀ ਹਾਮੀ ਤੋਂ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਨਿਬੇੜੇ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਲਈ ਨਮੋਸ਼ੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ. ਬਾਦਲ ਭਾਵੇਂ ਹਰਿਆਣੇ ਨੂੰ ਇਕ ਬੂੰਦ ਵੀ ਪਾਣੀ ਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਆਖਾ ਵੀ ਨਵੀਂ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 6 'ਤੇ)

ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬ ਟੀ ਵੀ ‘ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਪੋਰਟ 11 ਨੂੰ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ (ਬਿਊਰੋ): ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ‘ਚ ਮਨਾਈ ਗਈ ਆਪਣੀ 15ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਬਾਰੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਪੋਰਟ ‘ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬ ਟੀ ਵੀ’ ਡਿਸ ਵਰਲਡ ਚੈਨਲ 739 ‘ਤੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ 11 ਅਪਰੈਲ ਸ਼ਾਮ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਟਾਈਮ 7 ਵਜੇ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਟਾਈਮ 9 ਵਜੇ ਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਟਾਈਮ 10 ਵਜੇ ਪ੍ਰਸਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਤੇ ਸੰਚਾਲਕ ਐਸ ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਸੂਟਿੰਗ ਸਿਆਨ ਵੀਡੀਓ, ਡਿਟਰਾਇਟ ਦੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿਆਨ ਦੀ ਹੈ।

Dhade & Associates, PC Immigration Lawyers

WE FIGHT FOR YOUR RIGHTS!

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ

*ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਵੀਜ਼ੇ (ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਆਦਿ)
 *ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ *ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ *ਅਡਜਸਟਮੈਂਟ ਆਫ ਸਟੇਟਸ
 *ਡੀਪੈਰਟੇਸ਼ਨ *ਰਿਫਿਊਜੀ ਕੇਸ *ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਭੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
 *ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ 6 ਤੋਂ 12 ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

Ph: 248-254-3441

Fax: (248) 254-3443 www.eagle.pro, Email: info@eagle.pro

Herman Singh Dhade
 Immigration Lawyer

7071 Orchard Lake Rd, Suite 320, W. Bloomfield, MI 48322

Estb. 1975

World Wide Travel

www.fly2world.com

ਸਸਤੇ ਟਿਕਟ ਬਿਹਤਰ ਸੇਵਾ

DETROIT 734 838 9998 **TOLL FREE** 866 66 INDIA **CHICAGO** 312 224 8800

DELTA ALM AIRFRANCE ETIHAD QATAR

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਾਰਲੈਂਡ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ 19 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ

ਗਾਰਲੈਂਡ, ਟੈਕਸਸ (ਬਿਊਰੋ): ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਟੈਪਲ ਆਫ ਟੈਕਸਸ ਵਿਚ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਦਿਹਾੜਾ 19 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਪਰੰਤ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸੇ ਦਿਨ ਨਵੇਂ ਲੰਗਰ ਹਾਲ, ਰਸੋਈ ਅਤੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਲਈ ਨਵੇਂ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਾਰ ਦਾ ਖੇਡ ਮੇਲਾ 25 ਅਪਰੈਲ, ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ 15ਵਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਤੇ ਜਵਾਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਜੋਹਰ ਵਿਖਾਉਣਗੇ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੰਨਾ ਤਿੰਨ 'ਤੇ ਵੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਖਾਲਸਾ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਵਸ ਸਬੰਧੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਲੜੀ

ਫਿਸ਼ਰਜ਼, ਇੰਡੀਆਨਾ (ਬਿਊਰੋ): ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ ਫਿਸ਼ਰਜ਼ ਵਿਖੇ ਖਾਲਸਾ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਵਸ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ 19 ਅਪਰੈਲ, ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਦੀਵਾਨ ਸਜਣਗੇ ਅਤੇ ਭਾਈ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰੇਗਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਸਾਖੀ ਸਬੰਧੀ ਐਤਵਾਰ, 12 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 1:00 ਵਜੇ ਤੋਂ 2:00 ਵਜੇ ਤੱਕ, 13 ਅਪਰੈਲ ਤੱਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸ਼ਾਮੀਂ 6:30 ਤੋਂ ਰਾਤ 8:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਅਤੇ 14 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਇਕ ਵਜੇ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਸਜੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਣਖੀ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀਵਾਨਾ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੇ ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਾਬਾਦੀ ਦਾ ਢਾਡੀ ਜਥਾ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰੇਗਾ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ 425-524-1296 ਉਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗਿਆਨੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਣਖੀ ਦਾ ਢਾਡੀ ਜਥਾ

ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਫਿਦਾਇਨ ਹਮਲੇ ਦਾ ਖ਼ਦਸ਼ਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਚੌਕਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਜੈਸ਼-ਏ-ਮੁਹੰਮਦ ਵਲੋਂ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਫਿਦਾਇਨੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਮਲਾ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਸਾਂਬਾ ਦੇ ਆਰਮੀ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ।

Madan Khatri

Want to Buy/Sell Home!

Call Madan Khatri

847-530-1550

www.PropertyZoo.com

Recognized as the 2013 Multi-Family Broker of the Year by the MORE* MLS Board Committee.

Top Producer at the office in 2011 & 2013

*****A Broker who can work with you from Beginning to End, Call Now!!*****

25 Turner Ave, Elk Grove Village, IL

BERKSHIRE HATHAWAY HomeServices American Heritage Real Estate

H K TRANSPORT INC

Division of HK Incorporated

1401 West Ray St, Indianapolis, IN 46221

Ph: 317-408-3211, web: www.hktransportinc.com

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸਾਰੀਆਂ 48 ਸਟੇਟਾਂ ਲਈ, ਡਰਾਈ ਫਰੇਟ, 100% ਨੋ ਟੱਚ, ਬਰੈਂਡ ਨਿਊ ਟਰੱਕ/ਟਰੇਲਰ, ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪੋਜ਼ਿਟ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ 5000 ਡਾਲਰ ਸਾਈਨ-ਇਨ ਬੋਨਸ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਲਈ

- *92% ਫਲੈਟ ਡਿਸਪੈਚ
- *30 ਸੈਂਟ/ਗੈਲਨ ਤੱਕ ਫਿਊਲ ਡਿਸਕਾਊਂਟ
- *ਬਰੈਂਡ ਨਿਊ ਟਰੇਲਰ
- *ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਾਇਰ ਰਿਬੇਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਲਈ

- *48 ਸੈਂਟ ਤੱਕ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ
- *95% ਲੋਡ ਯਾਰਡ 'ਚ ਹੁੱਕ ਐਂਡ ਡਰਾਪ
- *ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਟਰੱਕ

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਅਤੇ ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਲਈ ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪੋਜ਼ਿਟ ਅਤੇ ਵੀਕਲੀ ਪੇਅ

ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ:

- ਕਲਾਸ ਏ ਸੀ ਡੀ ਐਲ ਅਤੇ ਸਾਫ-ਸੁਥਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਵੇ
- ਉਮਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 23 ਸਾਲ
- ਘੱਟੋ ਘੱਟ 2 ਸਾਲ ਦਾ ਓ ਟੀ ਆਰ ਅਤੇ ਕੁਲ 5 ਸਾਲ ਦਾ ਤਸਦੀਕਯੋਗ ਤਜਰਬਾ ਹੋਵੇ।

ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ 'ਲੀਜ਼ ਟੂ ਬਾਈ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਲਾਭ ਵੀ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪੋਜ਼ਿਟ ਅਤੇ ਪੰਪ 'ਤੇ ਫਿਊਲ ਰਿਬੇਟ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਫੋਨ 317-408-3211

ਜਾਂ ਵੈਬ ਸਾਈਟ www.hktransportinc.com 'ਤੇ ਅਰਜੀ ਭਰੋ

Exceed Insurance Agency, Inc.
An Independent Insurance Agency

Home

Auto

Business

Life

Retirement Solutions

Home

Business

Auto

Commercial

Life

Retirement

Call Randeep Chawla!

855-R-CHAWLA (724-2952)

Exceed Insurance Agency, Inc.
An Independent Insurance Agency

HOME | AUTO | BUSINESS | LIFE | RETIREMENT SOLUTIONS

Office Toll Free: 1-855-539-2333

Direct Office: 317-291-6300

Office Fax: 317-293-9691

E-Fax: 1-866-652-9039

Inquiries: Info@exceedinsurance.com

Visit: www.exceedinsurance.com

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਪੀਵਹੁ ਪਾਹੁਲ ਖੰਡੇਧਾਰ ਹੋਇ ਜਨਮ ਸੁਹੇਲਾ ॥ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਪੇ ਗੁਰ ਚੇਲਾ ॥

Vaisakhi

ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ :: ਵੈਸਾਖੀ 2015
The Birth of Khalsa :: Vaisakhi

Akhand Paath

Arambh: Friday April 17 9:30am
Bhog: Sunday April 19 9:30am

Parkarma &
Nishan Sahib Seva

Sunday April 19 9:30 am - 10:30 am

Vaisakhi Kirtan Diwan Sunday April 19 10:30 am - 1:30 am

Sikh Temple of North Texas

506 Gatewood Drive Garland, TX 75043

(972) 240 - 5348

www.gurdwaragarland.org

www.facebook.com/SikhTempleGarland

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਰਿਚਰਡਸਨ (ਟੈਕਸਸ)

ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ
ਖਾਲਸਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਫੌਜ॥ ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ ਪਰਮਾਤਮ ਕੀ ਮੌਜ॥

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਵਸ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਕੋਟਾਨਿ ਕੋਟਿ ਵਧਾਈ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ

ਐਤਵਾਰ 19 ਅਪਰੈਲ 2015 ਸਵੇਰੇ 7:00 ਵਜੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਦੀ ਅਭਿਲਾਖੀ ਸੰਗਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਉਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਰਹਿਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਲਿਆਉਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਲਈ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਕੱਕਾਰ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਭਾਈ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ: 214-854-6253

ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ: 214-282-2332

Gurdwara Singh Sabha Of North Texas

1201 Abrams Rd. Richardson, TX 75081

Ph: 972-235-3388, www.GurdwaraRichardson.Org

ਵੱਢੀ ਕੇਸ ਵਿਚ ਰਵੀ ਸਿੰਧੂ ਨੂੰ ਸੱਤ ਸਾਲ ਕੈਦ

ਪਟਿਆਲਾ: ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ.) ਭਰਤੀ ਘੁਟਾਲੇ ਸਬੰਧੀ ਕੇਸ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਰਵੀ ਸਿੰਧੂ) ਨੂੰ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਬਾਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸਾਲ ਹੋਰ ਕੈਦ ਕੱਟਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਕੇਸ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਮੁਜਰਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਨੂੰ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਸਾਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਦੀ ਚੋਣ ਰੱਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਦੋੜ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਦੀ ਮੈਂਬਰੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ 117 ਮੈਂਬਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟ ਕੇ 42 ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਮੁਸਲਿਮ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਲੈਣ ਦਾ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਦੀਕ ਨੇ 2012 ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਭਦੋੜ ਰਾਖਵੇਂ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਲੜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਨੂੰ 7000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਹੀ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਪੰਜ ਮੁੱਦੇ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਬੁੱਧ ਮੱਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਰਾਖਵੇਂ ਕੋਟੇ ਦੇ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਦੀਕ ਮੁਸਲਿਮ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਰਾਖਵੇਂ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜ ਸਕਦਾ। ਸਦੀਕ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਨਾਕਾਮ ਰਿਹਾ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਤਤਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਪਨਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਹੇ ਰਵੀ ਸਿੰਧੂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮੋਟੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਲੈ ਕੇ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਨੇ 2002 ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਪੁਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਵੀ ਸਿੰਧੂ ਨੂੰ ਸੱਤ ਸਾਲ ਕੈਦ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਵਾ ਦੋ ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸਮਾਂ ਵੀ ਕੈਦ ਵਿਚ ਕੱਟਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਪੌਣੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਹੋਰ ਕੈਦ ਕੱਟਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਪਟਿਆਲਾ) ਅਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਮੀ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਨੂੰ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਚੌਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰੀਬ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ 30 ਅਪਰੈਲ 2002 ਨੂੰ ਇਹ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਵੀ ਸਿੰਧੂ ਦੇ ਭਰਾ ਰੀਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਰਜਾਈ ਅਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਭਗੋੜੇ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਸਮੇਤ ਜਗਦੀਸ਼ ਕਾਲੜਾ ਅਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਧੀਰਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਾਗਰ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਜਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਰਵੀ ਸਿੰਧੂ ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ 'ਤੇ ਭੁਖਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਮੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲੋਂ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਂਦਿਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਭਰਤੀ ਘੁਟਾਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਜੈਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਭਰਤੀ ਸਬੰਧੀ ਵੱਡੀਆਂ ਧਾਂਦਲੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੋਦਾ ਤੈਅ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਤਰ

ਕਾਪੀਆਂ ਦੇਣਾ ਤੇ ਫਿਰ ਪੇਪਰਾਂ ਸਮੇਤ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ ਅੰਕ ਵੀ ਮਰਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਕ ਦੇਣੇ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

ਰਵੀ ਸਿੰਧੂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ ਸਨ। ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਛੇ ਸਾਲ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਆਮਦਨੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਅਜੇ ਸੁਣਵਾਈ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਨੇ ਰਵੀ ਸਿੰਧੂ ਦੇ ਲਾਕਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 8.16 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਕਦੀ ਸਮੇਤ ਕੁੱਲ ਪੱਚੀ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੇ ਗਹਿਣੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਰਵੀ ਸਿੰਧੂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਪਤ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਸੁਣਾਈ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਕਾਲਾ ਨੂੰ ਸਦਮਾ, ਪਤਨੀ ਸੁਰਗਵਾਸ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਮਹਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਕਾਲਾ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਡੂੰਘਾ ਸਦਮਾ ਪੁਜਾ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਕਮਲ ਰਕਾਲਾ ਅਚਾਨਕ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ। ਉਹ ਕਰੀਬ 60 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸਵਰਗੀ ਕਮਲ ਰਕਾਲਾ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਪਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਧੀ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਮੰਗਲਵਾਰ 7 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਇਥੇ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਰਕਾਲਾ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਫੋਨ 630-878-9833 ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਤੰਦੂਰੀਏ ਅਤੇ ਕੱਰੀ ਕੁੱਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਅਟਲਾਂਟਾ, ਜਾਰਜੀਆ 'ਚ ਵਧੀਆ ਚਲਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਤੰਦੂਰੀਏ ਤੇ ਕੱਰੀ ਕੁੱਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ, ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ

ਫੋਨ: 757-240-9348

15-16

ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਲੋਕੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸਥਿਤ 80 ਸੀਟਾਂ ਵਾਲਾ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

New India Restaurant For Sale

■80 Seats ■Cater Large/Small Parties
■Liquor Licenses ■Free Parking For Customers

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 317-313-9651

15-16

ਕੱਰੀ ਕੁੱਕ ਤੇ ਵੇਟਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਚਲਦੇ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਕੱਰੀ ਕੁੱਕ ਤੇ ਵੇਟਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋੜ ਹੈ। *ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ *ਸਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

Restaurant Help

Immediately hiring CURRY COOK & WAITER for Indian restaurant in Indiana. *Good salary and free accommodation.

*Sponsorship is available for right candidate.

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਟੋਨੀ, ਫੋਨ: 317-340-1470

14-16

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!!

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ (ਇੰਡੀਆਨਾ) ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

ਖੁਲ੍ਹਾ ਗਿਆ ਹੈ

Truck Driving School

Lic. # 0027

A-One Truck Driving School

2302 South West Street, Indianapolis, IN 46225

Gurinder Nagra, Ben Singh Bashal, Gurnam Dhaliwal

Ph: 317-653-6666

10-13

Punjab Times**Established in 2000
16th Year in Publication**

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com

Editor:

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh**Photographer**Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703**Our Columnists**

Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Major Kular
Corrpondents
Detroit, MI
Rajinder Syan
734-261-0936
New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Missisipi,
Iowa, Arkansas, Texas, Virginia, Ne-
vada, Washington, Oregon, Arizona,
Georgia, Florida, New York, New
Jersey, Connecticut, Oklahoma, Penn-
sylvania, Missouri, Kentucky

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 95 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ
ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ
ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ
ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ
ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

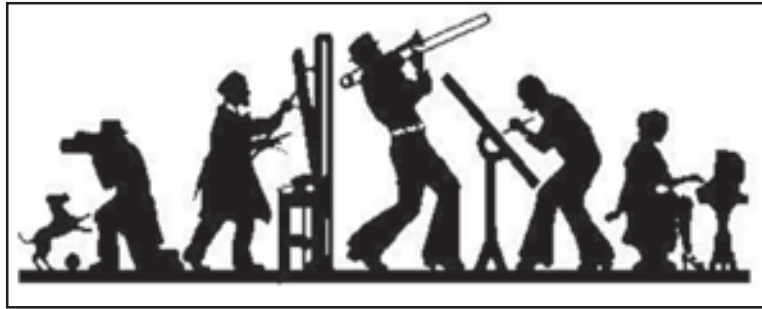
Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.

**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੱਚਰ ਗਾਇਨ ਰੋਕਣ ਤੋਂ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ
ਲੱਚਰ ਗਾਇਨ ਰੋਕਣ ਤੋਂ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ
ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਏਜੰਡੇ 'ਤੇ
ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ
ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਭਾਗ ਦੇ
ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨਵਜੋਤ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ
ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਤਹਿਤ
ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦਾ ਯੁੱਗ
ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਨ ਵਿਚ ਫੈਲੀ
ਲੱਚਰਤਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ
ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੀ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ
ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ
ਅਸਲੀਲ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬੋਲ-ਕਬੋਲ ਬੋਲਣ
'ਤੇ ਹੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ
ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਨਤਕ ਇਕੱਠਾਂ
ਵਿਚ ਗਾਇਨ ਰਾਹੀਂ ਲੱਚਰਤਾ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ
ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ
ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰਵਾਇਤੀ ਗਾਇਨ
ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਨੋਸ ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ

ਹੈ। ਰਵਾਇਤੀ ਗਾਇਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਲਈ
ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ
ਨੂੰ ਸਵਾ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੇ ਉੱਤਰੀ ਖੇਤਰੀ
ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ
ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਰਾਸ਼ੀ ਰਾਹੀਂ
ਹੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵੱਲੋਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਤੇ
ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਾਦਲ
ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ
ਚੌਧਰੀ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਨੇ 1997-2002 ਦੇ
ਰਾਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਨੀਤੀ

ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਲੱਚਰ ਗਾਇਨ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹਣ ਦਾ
ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਸਾਬਕਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ
ਮੰਤਰੀ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਗਾਬੜੀਆ ਨੇ ਵੀ 2007-
2012 ਦੌਰਾਨ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ
ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਸੀ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਅੱਜ
ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਿਰੇ ਲਾਉਣ
ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ
ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਬਕਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ
ਮੰਤਰੀ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਗਾਬੜੀਆ ਨੇ 22 ਅਪਰੈਲ

2010 ਨੂੰ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ
ਕੰਮ ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ
ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਬਣਾਈ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਬਾਦਲ
ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨ
ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ
ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਨੀਤੀ ਦਾ
ਖਰਤਾ ਤੱਕ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
ਵਿਭਾਗ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਲੇ ਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ
ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ
ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ
ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ
ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ
ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ
ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀ ਰਾਏ ਲਈ ਗਈ ਸੀ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਭਾਗ ਦੇ
ਮੰਤਰੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਠੰਡਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ
ਫਿਲਹਾਲ ਉਹ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਬਣਾ
ਰਹੇ ਹਨ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ
ਲੱਚਰ ਗਾਇਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਜੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ
ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਫਿਰ ਭਖਿਆ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਮੋਤ ਸਕਦੇ ਜਿਸ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਮਿਸਾਲ ਐਨ.ਡੀ.ਏ.
ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਾਰੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ
ਨਵੇਂ ਬਿੱਲ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ
ਇਸ ਬਿੱਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਤਾਂ
ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਦ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਵੋਟਿੰਗ ਹੋਈ,
ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਬਿੱਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ
ਭੁਗਤ ਗਿਆ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ
ਮਾਮਲਾ ਸਤਲੁਜ, ਬਿਆਸ ਤੇ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆਵਾਂ
ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ
ਰਿਪੇਰੀਅਨ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੇ
ਹਰਿਆਣਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਵਗਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ
ਨਹੀਂ ਹਨ ਤੇ 1948 ਤੱਕ ਰਾਜਸਥਾਨ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ
ਪਾਣੀ ਮੁੱਲ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ
ਦੀ ਵੰਡ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ
ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ
ਅਣਸੁਲਝੇ ਪਏ ਹਨ। ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ. ਦਾ
ਮੁੱਦਾ ਸਿਰਫ ਸਿਆਸੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ
ਤੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ
ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ
ਭਾਰੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪਈ ਤੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੱਕ
ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਉਬਲ-ਪੁਬਲ ਦਾ ਸੰਤਾਪ
ਹੰਢਾਉਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1979
ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰ
ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕਾਨੂੰਨ 1966 ਦੀ ਧਾਰਾ
78 ਤੇ 79 ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-
ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਵੇਂ ਸੂਬਿਆਂ
ਦੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਖਲ
ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ ਉਤੇ
ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਸੰਬਰ 1981
ਵਿਚ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ
ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਮੁੱਖ
ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ
ਤੋਂ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ
ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ 24 ਅਕਤੂਬਰ 1976 ਨੂੰ ਕੀਤੀ
ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੰਡ ਉਤੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੜ ਮੋਹਰ ਲਗਵਾ
ਲਈ ਸੀ। ਅਪਰੈਲ 1982 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ
ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ. ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ
ਰੱਖਣ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਮੋਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ
ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ. ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਤਾਂ ਹੋਈ

ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ
ਜਾ ਸਕਿਆ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ
ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ. ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ
ਬਾਅਦ 2004 ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ
ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਜਲ ਸਮਝੌਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ
ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ, 2004 ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ
'ਤੇ ਵਿਰਾਮ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ
ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਡ੍ਰੇਨੇਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਾਰੇ
ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਤੇ
ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ
ਦੇ ਲਈ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਈ
ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਇਸ ਉਤੇ
ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਾਇ ਮੰਗੀ। ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ
ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ
ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਛੇਤੀ ਹੱਲ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ
ਉਪਲਬਧਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੇ ਰਿਪੇਰੀਅਨ ਸਿਧਾਂਤ
ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਮੁੜ ਪੈਮਾਇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪਾਣੀ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਕਿੱਲਤ
ਕਰ ਕੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਟਕਰਾਅ ਵਧ ਰਹੇ
ਹਨ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ
ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ

ਵਾਧੂ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਨਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਤਜਵੀਜ਼
ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਵਾਧੂ ਪਾਣੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ
ਗੱਲ ਦੁਹਰਾਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਘੱਟ ਆਏ
ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਰਾਜਾਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਇਕ
ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇ। ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਤੇ
ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਲਝੇ
ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ
ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪਾਣੀਆਂ
ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲ
ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ
ਦੇਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਬਹੁਕਰੋਤੀ
ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ
ਖੁੱਡੇ ਲੱਗ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਈ.ਡੀ. ਹੱਥ ਪੱਕੇ
ਸਬੂਤ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਅਕਾਲੀ ਆਪਣੀ ਚਮਤੀ ਬਚਾਉਣ
ਖਾਤਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਤੇ ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ.
ਉਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ
ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾ
ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ
ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ
ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ

ਟਰਮੀਨੇਸ਼ਨ ਆਫ ਵਾਟਰ ਐਗਰੀਮੈਂਟ ਐਕਟ,
2004 ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਸ. ਬਾਦਲ
ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ
ਗਹਿਣੇ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ
ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਦਖਲ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ...

ਹਰਿਆਣਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਬਾਰੇ ਸੁਪਰੀਮ
ਕੋਰਟ ਨੇ 2004 ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ
ਨਹਿਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ
ਆਪਣੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ
ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੰਗੇ
ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਵਜੋਂ
ਤਾਈਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ।
ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਹੱਕ
ਵਿਚ ਭੁਗਤਣ ਵਾਲੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ
ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਸੁਣਵਾਈ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਿਸ
ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀ
ਮੀਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਸੱਦ ਸਕਦੀ।

ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪੋਸਤ ਦੀ ਖੇਤੀ

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ: ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਬਸਤੀ ਭਾਗ
ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪੋਸਤ
ਦੀ ਖੇਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ
ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਕਰੀਬ ਦੋ ਕਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ
'ਤੇ ਪੋਸਤ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ
ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ
ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ
ਛਾਉਣੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ
ਸੰਧੂ ਕੋਲ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼
ਸੈੱਲ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਕਿੱਕਰ ਸਿੰਘ
ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਗਈ ਟੀਮ ਨੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ-
ਮੋਗਾ ਮੁੱਖ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਬਸਤੀ ਭਾਗ
ਸਿੰਘ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਮਿਹਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ
ਵਿਚ ਛਾਪਿਆ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਪੋਸਤ ਦੇ ਪੌਦੇ
ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ। ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਕਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਨੇ
ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਛਾਉਣੀ
ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮਿਹਰ
ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਹੈ।

‘ਆਪ’ ਦੇ ਕਲੇਸ਼ ਦਾ ਸੇਕ ਪੰਜਾਬ ਪੁੱਜਾ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਨਾ ਵੀ ਬੋਲਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ
ਮੁੱਦਾ ਚੁੱਕਣਾ ਸੀ। 28 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ
ਯਾਦਵ ਤੇ ਭੁਸ਼ਣ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ
ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ,
ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋ.
ਆਨੰਦ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਅਜਿਤ ਝਾਅ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਹਰ
ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ
ਰੁਖਸਤੀਆਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ
ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦਾ ਸਮਰਥਕ ਧੜਾ ਡਾ. ਗਾਂਧੀ
ਦੁਆਲੇ ਹੋ ਗਿਆ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ
ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ
ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ
ਛੋਟੇਪੁਰ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ
ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ
ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੇ ਕੱਢਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਸ.
ਛੋਟੇਪੁਰ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ

ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਰਜ਼ੀ ਕਨਵੀਨਰ ਹਨ।

ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ?:

‘ਆਪ’ ਦੇ ਬਾਗੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ 14 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ
ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ
ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ 24 ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਵਾਈ ਹਜ਼ਾਰ
ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾਂ ਦਰਜ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ
ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ
ਵਿਚ ਬਾਗੀ ਧੜਾ ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਐਲਾਨ
ਕਰੇਗਾ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੇ
ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਾਈ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ
ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਨਾਂ ਦਰਜ
ਕਰਵਾਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 600 ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿੱਲੀ
ਦੇ ਦੱਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਯਾਦਵ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ
14 ਅਪਰੈਲ ਦੇ ‘ਸਵਰਾਜ ਸੰਵਾਦ’ ਇਕੱਠ ਲਈ
ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਿਆਂ
ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਲੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਕਰ ਕੇ
ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਟੁੱਟੇ ਹਨ ਤੇ ਵਰਕਰਾਂ
ਵਿਚ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰਤੀ ਗੁੱਸਾ ਵਧਿਆ ਹੈ।

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ

ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆੜਾ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਭਾਰਤ 2050 ਤੱਕ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਸਾਲ 2050 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਮੁਲਕ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਿਥੇ ਇਸ ਵਕਤ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹਿੰਦੂ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਖੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਤੀਜੀ ਵੱਡੀ ਆਬਾਦੀ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਾਮੀ ਖੋਜ ਅਦਾਰੇ ਪਿਊ ਰਿਸਰਚ ਸੈਂਟਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ, ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਬਾਕੀ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੀ ਦਰ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਔਸਤ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਜਿੰਨੀ ਹੀ ਰਹੇਗੀ।

ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਪਿਊ ਰਿਪੋਰਟ

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਛੇ ਫੀਸਦੀ ਵਧੇਗੀ

ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਬਹਾਈ, ਜੈਨ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 2050 ਤੱਕ ਛੇ ਫੀਸਦੀ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 2010 ਤੱਕ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਢਾਈ ਕਰੋੜ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਆਪੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਾਧੇ ਦੀ ਗਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਰਹੇਗੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਰਹੇਗੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਸੋਂ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ। ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਇਕੋ-ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਧਰਮ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਧਰਮ ਦੇ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਬੁੱਧ ਦੇਸ਼ਾਂ (ਚੀਨ, ਜਾਪਾਨ ਤੇ ਥਾਈਲੈਂਡ) ਵਿਚ ਜਨਮ ਦਰ ਖਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਵਿਚ ਜਨਮ ਦਰਾਂ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਸੋਂ ਵਾਧਾ ਤੇ ਧਰਮ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਤਾਂ ਰਹਿਣਗੇ, ਪਰ ਉਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਤੋਂ ਵੱਧ

ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਿਊ ਦੀ 2011 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ 20.5 ਕਰੋੜ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 17.7 ਕਰੋੜ ਸੀ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ

ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਹੁਣ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਜਾਣ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ: ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ.

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ (ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਚਤੁਰਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਣ। ਅਜਿਹਾ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੇਵਾ ਭਾਰਤੀ ਵੱਲੋਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸੰਘ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ 800 ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੰਮੇਲਨ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੇਵਾ ਸੰਗਮ' ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਗਏ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ' ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ' ਨਾਮ ਦੇ ਕਿਤਾਬਚੇ

ਵਿਚ 'ਈਸਾਈਅਤ ਤੇ ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ' ਨਾਮਕ ਪਾਠ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਓ। ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਪਰਤ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੰਘ ਦੇ ਆਗੂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੋਪਾਲ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਾਜ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਮਾਂ ਸਮਾਜਕ, ਧਾਰਮਕ ਤੇ ਆਰਥਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਦੌਰ ਸੀ ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਤਿਤਰ-ਬਿਤਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਛੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਲੰਮੀ

ਤੇ ਬਹੁਤ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਰਹੀ ਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦਾ 'ਬੈਕਲਾਗ' ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਆਪਣੀ ਸੁਭਾਵਕ ਤਾਕਤ ਤੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੋਪਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਜੋ ਦਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਜੁੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਦੋਂ ਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਲੁਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸੇਵਾ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਸੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਤੋੜਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਘ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਬੜੀ ਤਿੱਖੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਹੁੰਦੀ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਜ਼ਿਦ ਹੈ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇ।

ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਪੁਰਾਤਨ ਵਸਤਾਂ ਵਾਪਸ ਕਰੇਗਾ ਅਮਰੀਕਾ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਹੋਨੋਲੂਲੂ ਦੇ ਇਕ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦੁਰਲੱਭ ਵਸਤਾਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਲਾ ਡੀਲਰ ਸੁਭਾਸ਼ ਕਪੂਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਚੁਰਾ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਲਿਆਇਆ ਸੀ।

ਹੋਨੋਲੂਲੂ ਕਲਾ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਕਸਟਮਸ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਹੋਮਲੈਂਡ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤ ਪੁਰਾਤਨ ਵਸਤਾਂ ਸੌਂਪੀਆਂ। ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮੰਦਰਾਂ ਤੇ ਬੁੱਧ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਕਰਕੇ ਗ਼ੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਨੇ ਜਦ 1991 ਤੋਂ 2003 ਵਿਚਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਏਜੰਟਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਪੂਰ ਦੀ ਐਨਵਾਈਸੀ ਗੈਲਰੀ ਵਿਚ 2000 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਟੈਰਾਕੋਟਾ ਦਾ ਛੁਣਛੁਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਨੋਲੂਲੂ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਕਪੂਰ ਦਾ ਛੇ ਹੋਰ ਵਸਤਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਪੂਰ ਨੂੰ 2011 ਵਿਚ ਜਰਮਨੀ ਤੋਂ ਇਟਰਪੋਲ ਦੇ ਚੈਂਡ ਨੋਟਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਥੇ ਉਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

Matrimonial

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ

Wanted match for Sikh clean shaven boy, working as software engineer 28/5' 10" making six figures. Caste no bar. Please contact (425)773-9030 or garys4351@gmail.com.

Wanted suitable match for US born, handsome Sikh clean shaven Bachelor, MBA, 37, 6'-0", runs his own business. Contact: 513-546-7246, e-mail: sunjeet1@hotmail.com

Looking suitable match for Jat Sikh, Dhillon, 26, 5'-11" handsome, athlete, very sober, clean shaven, boy running a gas station business with father in USA. Contact, Cell: 812-664-4021, Email: Dhillonzfamily@gmail.com

To Advertise with Punjab Times

Call: 847-359-0746

Khehra Productions

ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ, ਇਲੀਨਾਏ, ਓਹਾਇਓ, ਆਇਓਆ, ਕੈਨਸਸ ਅਤੇ ਕਨਟੱਕੀ ਵਿਚ

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

Professional HD Video & Digital Photo Production
Multiple Camera Shooting/Digital Still Photography
(With Flush Mount Album)

Call For Enquiry

Sonu Khehra

734-394-9998

Bob Khehra

734-925-0177

E-mail: sonu@khehraproductions.com
www.khehraproductions.com

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

For Emergency
Call anytime at
847-673-3825

Jet Airways, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

EARLY BIRD SALE!!!! Domestic fares available

Kahlon Trucking Inc.

Wanted CDLA Drivers

From Chicago Area

- *Pay Upto \$0.50 Per Mile
- *Clean Record Required
- *Home On Weekend

**ਸੀ ਡੀ ਐਲ ਏ ਡਰਾਈਵਰ
ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ**

*ਤਨਖਾਹ \$0.50 ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਤੱਕ

*ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਵੇ *ਹਰ ਵੀਕਐਂਡ ਉਤੇ ਘਰ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਤਰਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ

ਫੋਨ: 630-219-8495

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

**J FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
J FRESH GOAT MEAT**

**10% off on all Gurudwara supplies
and Religious programs!!**

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਧੂਰੀ ਚੋਣ ਅਖਾੜਾ: ਲੋਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਤੋਹਮਤਾਂ ਦਾ ਦੌਰ

ਧੂਰੀ: ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਧੂਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਝੋਂਕ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਆਗੂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਧੂਰੀ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ-ਅਜ਼ਮਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਲਕੇ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਅੰਦਰ ਇਕ ਲੱਖ 48 ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਟਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮਲਾਲ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਹਲਕੇ ਦੇ ਚੱਪੇ-ਚੱਪੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਲੋਕ ਮੁੱਦੇ ਵਿਸਾਰ ਕੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਖਿਲਾਫ ਦੂਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜੁਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਅਗਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦੀ ਬੇਕਦਰੀ ਕਰ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਰੈਲੀਆਂ ਨਾਲ ਠੰਢੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਿਮਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮੀ ਆਈ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਲਾਮ-ਲਸ਼ਕਰ ਸਮੇਤ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਦਿਆਂ ਧੂਰੀ ਚੋਣ ਨੂੰ 2017 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਸੈਮੀ-ਫਾਈਨਲ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾਬੁਲਾ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਤਾਲਮੇਲ ਕਾਰਨ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੋ ਵਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਕਾਲਾਬੁਲਾ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਧਨਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਧਨਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 1992 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ 1997 ਵਿਚ ਟਿਕਟ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਆਜ਼ਾਦ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਧਨਵੰਤ ਦਾ ਬਹੁਤ

ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀਲਣ 'ਚ ਲੱਗਿਆ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ

ਕੈਪਟਨ ਧੜਾ ਵੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਕੁੱਦਿਆ

ਸ਼ੇਰਪੁਰ: ਧੂਰੀ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਿਮਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੱਡਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਜਦੋਂ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਵਰ੍ਹੇਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਭੁੱਖਮਰੀ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਨਸ਼ਾਖੋਰੀ, ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਭਾਰੂ ਰਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਬਾਦਲ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 2017 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਧੂਰੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਸਿਮਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਜਿਤਾ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤੀ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਣ।

ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਅਸਰ-ਰਸੂਖ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਵਾਰ ਟਿਕਟ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਸਨ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਇਕ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਚੱਲ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਗਰੁੱਪ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ

ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਰਸਮ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ 38 ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਟ ਉੱਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ੋਰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਿੰਦੂ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਨਵੀਂ ਰਣਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ

ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਦੀ ਰੈਲੀ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਵਖਤ

ਧੂਰੀ (ਬਿਊਰੋ): ਚਾਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਧੂਰੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਾ. ਸੁਖਦੇਵ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਚੌਕ ਵਿਖੇ ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਆਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਕੱਠ ਨੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵਖ਼ਤ ਪਾ ਦਿੱਤਾ।

ਰੈਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ ਐਲ) ਜਗਸੀਰ ਸਿੰਘ ਘਨੌਰੀ ਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਪੁੰਨਾਵਾਲ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੇ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਕਾਮਰੇਡ ਹਰਦੇਵ ਅਰਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਐਮਐਲਏ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਵੱਲ ਧੱਕਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਰੋੜਾਂ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਖਰਚਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗਲ ਪਿਆ ਹੈ।

ਧੂਰੀ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੂਰ

ਧੂਰੀ: ਧੂਰੀ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਦੂਰੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਧੂਰੀ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਲਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਿਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚਕਾਰ ਵੀ ਤਰੇਤਾਂ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਉਪ ਚੋਣ ਵਿਚ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਸਿਪ ਅਭਿਆਨ ਵੱਲ ਹੈ।

ਜਾਂ ਗੱਦਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਮਾਨ) ਆਪਣੀ ਬੇੜੀ ਇਸ ਸੱਤਾ-ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਪਾਰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਘੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੁੱਲ 74 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਅੱਗੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੀ ਧੜੇਬੰਦੀ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧੂਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕਰਨੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਧੜੇਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸਨਿੱਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ

ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪਲਾਸੈਰ ਤੇ ਭਲਵਾਨ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਦੋ-ਦੋ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੁਲੋਵਾਲ, ਰਾਜੇਮਾਜਰਾ ਤੇ ਬੁਗਰਾ ਸਮੇਤ ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਮਨਰੇਗਾ ਦਾ ਪੈਸਾ ਨਾ ਮਿਲਣ, ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ, ਆਟਾ-ਦਾਲ ਵਰਗੀਆਂ ਹੋਰ ਸਕੀਮਾਂ ਦਾ ਲਾਹਾ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਵਿਧਾਇਕ ਹੀ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਰਨਾਲਾ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਅਹਿਮ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਖੜ੍ਹਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ।

‘ਆਪ’ ਦੇ ਕਲੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਨੇ ਵਰਕਰ

ਜਲੰਧਰ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਲੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਗੂ ਤੇ ਵਰਕਰ ਚਿੰਤਤ ਤਾਂ ਹਨ, ਪਰ ਕੁਝ ਇਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸਮਰਪਿਤ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋਈ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਯਾਦਵ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਤ ਭੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪਟਿਆਲਾ ਹਲਕੇ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਤੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦੋ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਲਕੇ ਦੇ ਆਗੂ ਤੇ ਵਰਕਰ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਪਾਰਟੀ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਡਾ. ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹੋਏ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਤਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਹਾਮੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ ਜਾ ਰਹੇ। ‘ਆਪ’ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਦਾ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਸਾਰੇ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਤੇ ਵਰਕਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਤ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਚ.ਐਸ. ਫੁਲਕਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਸੇਕ ਯਾਦਵ-ਭੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦਾ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ। ਦਿੱਲੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰ ਤੇ ਆਗੂ 18-18 ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦੀਆਂ ਵਿਉਂਤਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹੇ। ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ‘ਆਪ’ ਨੇ ਤਾਂਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਹੈ।

ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ ਤੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਲੋਕ

ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਨਹੀਂ: ਮਾਨ

ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਉੱਠੇ ਕਲੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਚ ਚਿੰਤਾ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਜਾਂ ਦੁਚਿੱਤੀ ਨਹੀਂ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਸਗੋਂ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੁਆਬ ਦਿਆਂਗੇ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸੰਗਰੂਰ ਸੱਦਾਗੇ ਤੇ ਉਥੇ ਟੈਕਸੀਆਂ ਤੇ ਟਰੱਕਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਵਾਵਾਂਗੇ।

ਜੰਡਾਲੀ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ‘ਆਪ’ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੰਡਾਲੀ ਆਪਣੇ ਚਾਰ ਦਰਜਨ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਇਥੇ ‘ਆਪ’ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਸਪਾ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਆਗੂ ਵੀ ‘ਆਪ’ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਬਸਪਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਸਾਬਕਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸੋਮ ਨਾਥ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਸਾਬਕਾ ਦਫ਼ਤਰ ਸਕੱਤਰ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਘੁਲਾਤ ਤੇ ਯੂਥ ਵਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੇ ਰਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੋਗਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੰਡਾਲੀ ਨੂੰ ਬਸਪਾ ਹਾਈਕਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਨੌਂ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ‘ਆਪ’ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨਾਲ ਦਮ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਮੌਜੂਦਾ ਟਕਰਾਅ ਇਕ ਪਾਸੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਤੋਂ ਬਦਜਨ ਹੋ ਕੇ ‘ਆਪ’ ਵਿਚ ਰਲੇ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਪੈਸ ਤੇ ਲੁੱਟ ਤੋਂ ਅੱਕੇ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ

ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੰਦਭਾਗੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਆਪ’ ਸਵਰਾਜ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਪਰ ਬਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਸੀ, ਹਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇਣਾ, ਪਰ ਹੋ ਇਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਜੁਆਬਤਲਬੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ।

ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪੈਰ ਪਸਾਰੇ

ਜਲੰਧਰ: ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਿਥੇ 18 ਲੱਖ ਰਿਕਾਰਡ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੇਂਡੂ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਅੱਠ ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਪਸਾਰ ਲਏ ਹਨ।

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅੱਠ ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਕਰਕੇ ਪੇਂਡੂ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪੈਰ ਪਸਾਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮੇਤ ਪੂਰੀ ਟੀਮ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਕੌਮੀ ਸਕੱਤਰ ਤਰੁਨ ਚੁੱਘ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਮਿਤ

ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨਿਟ ਨੇ 18 ਲੱਖ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚੋਂ ਅੱਠ ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਪੇਂਡੂ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਟੀਚਾ 15 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 13 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਿਗਮਾਂ ਤੇ ਕੌਂਸਲਾਂ ਵਿਚ ਮਿਊਂਸਪਲ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਉਥੇ ਵਰਕਰਾਂ ਤੇ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

DHOL RADIO

WEBSITE - DHOLRADIO.CO

DHOL RADIO

ਪਿੰਡ ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ

REQUEST SONG MUSIC 24/7

LISTEN ON PHONE

Application For Android and iPhone - Dhol Radio

LIVE CALLS ➔ USA 951-824-6365

skype - DHOLRADIO.ORG

LISTEN BY CALL ➔ USA 702-489-0211

Sukhpal Gill 10 pm to 12 am (IST) Puran singh waraich 2:30 pm to 4 pm (IST)

ਸੰਸਦ 'ਚੋਂ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਝੰਡੀ ਐਤਕੀਂ ਫਿਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਕੋਲ

ਬਠਿੰਡਾ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਸਦ ਵਿਚੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਝੰਡੀ ਲੈ ਗਏ ਹਨ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੰਘੇ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਦਿਨ ਹੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੈਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਤਾਜ਼ਾ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ 23 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ 20 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਚੱਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ 19 ਬੈਠਕਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਰਜਿਸਟਰ ਅਨੁਸਾਰ 16ਵੀਂ

ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ

ਕਿਰਨ ਖੇਰ

ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ

ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਵਿਨੋਦ ਖੰਨਾ ਤੇ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਸੌ ਫੀਸਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਤੇ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ-ਇਕ ਦਿਨ ਹੀ ਸੰਸਦ ਵਿਚੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਾਜ਼ਰੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦੀ 17 ਦਿਨ ਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਡਾ. ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਦੀ 15 ਦਿਨ

ਹਾਜ਼ਰੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੌਧਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਘੁਬਾਇਆ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ 16-16 ਦਿਨ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਕਿਰਨ ਖੇਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਦਿਨ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਤੇ ਪ੍ਰ. ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ 13-13 ਦਿਨ ਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹਲਕੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। 16ਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚਾਰ ਸੈਸ਼ਨ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 71 ਬੈਠਕਾਂ

ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਫ਼ ਸੱਤ ਦਿਨ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੀ ਘਰੇਲੂ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦੱਸੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਇਕ ਮਕਬੂਲ ਨੇਤਾ ਹਨ ਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਸੰਸਦ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਵੀ ਦੂਰ ਹੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਲ 2007-2012 ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ 13 ਸੈਸ਼ਨ ਹੋਏ ਤੇ ਕੁੱਲ 88 ਬੈਠਕਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਫ਼ 13 ਦਿਨ ਹੀ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਤੇ 55 ਦਿਨ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚੋਂ 10 ਜੁਲਾਈ 2008 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਬਰਖ਼ਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 26 ਅਪਰੈਲ 2010 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਬਰਖ਼ਾਸਤਗੀ ਦੌਰਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀਆਂ 20 ਬੈਠਕਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਸੁੰਗੜਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਸੈਂਬਲੀ ਸੈਸ਼ਨ ਆਏ ਦਿਨ ਲਗਾਤਾਰ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਿਲੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ 1997-2002 ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ 13 ਸਮਾਗਮ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੌਰਾਨ 95 ਬੈਠਕਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਦੌਰਾਨ, ਭਾਵ ਸਾਲ 2002-2007 ਦੌਰਾਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ 12 ਸਮਾਗਮ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੁੱਲ 81 ਬੈਠਕਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ 2007-2012 ਦੌਰਾਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕੁੱਲ 13 ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ 88 ਬੈਠਕਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਸਮੇਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਤੀਜਾ ਸਮਾਗਮ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਹਕੂਮਤ ਦੌਰਾਨ 12ਵਾਂ ਸਮਾਗਮ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ-ਇਕ ਹੀ ਚੱਲਿਆ। ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 1997 ਮਗਰੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸੌ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਛੂਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕੀ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਜੋ ਮੈਂਬਰ ਲਗਾਤਾਰ 60 ਬੈਠਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਖਾਰਜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ 60 ਬੈਠਕਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦਿਨ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਚੋਟਾਲਾ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਮਿਲੀ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪੈਰੋਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੋਟਾਲਾ ਦੀ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪੈਰੋਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਭਰਤੀ ਘੁਟਾਲੇ ਮਾਮਲੇ

ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨਜੀਬ ਜੰਗ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਚੋਟਾਲਾ ਨੂੰ ਇਹ ਰਾਹਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅਪੀਲ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ

ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਪੈਰੋਲ ਮੰਗੀ ਸੀ।

ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜੰਗ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। 80 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਚੋਟਾਲਾ ਨੂੰ 11 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਦੋ ਕਰਜ਼ਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ

ਨਥਾਣਾ: ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਦੱਬੇ ਪਿੰਡ ਬਾਨ ਤੇ ਰੱਲਾ ਦੇ ਦੋ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਬਾਨ ਦਾ ਨਾਇਬ ਸਿੰਘ (47) ਕਰਜ਼ੇ ਕਰ ਕੇ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ।

ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਇਸ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਕ ਜੀਅ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਲਾ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਜਗਮੇਲ ਸਿੰਘ (35) ਸਿਰ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਫਾਹ ਲੈ ਲਿਆ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪਤਨੀ ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਂ, ਇਕ ਲੜਕੀ ਤੇ ਲੜਕਾ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ।

NATIONAL SIKH ★ CAMPAIGN ★

Chicago Fundraiser

Contributions are tax deductible- 501c

Saturday, May 2, 2015

5:30pm Sharp

Holiday Inn

200 E. Rand Road, Mount Prospect, IL, 60056

DID YOU KNOW? Even though Sikhs have made great contributions to society and in the world, their stories are never told. A majority of Americans cannot even accurately identify a Sikh. What do Americans know and need to know about Sikhism in the United States?

What is the goal of the campaign?

1. Highlight the Sikh community's contributions to American society
2. Create an environment where Sikhs don't have to hide their articles of faith and who they are as people.
3. Have a Sikh community that is organized and can use existing infrastructure to better integrate into American society
4. Lay the foundation for more Sikhs to become leaders in the United States

5:30-6:30pm- Snacks & Mingle

6:30pm-7:30pm Presentation

7:30pm-8:30pm Q&A and Dinner

GUEST SPEAKERS from NSC:

RAJWANT SINGH- Co-Founder & Senior Adviser

GURWIN SINGH AHUJA- Co-founder

JIVAN ACHREJA- National Strategy Director

Please RSVP by April 19th to

Thakar S. Basati basatit@aol.com 847-736-6092

Amardeep (AD) Singh adsingh@ajelectronics.com 630-400-8850

Sarwan Singh samrajusingh@yahoo.com 224-628-5522

Dr. Pardeep S. Gill psgill@att.net 847-989-5723

Irwinpreet Singh GurChakWala@gmail.com 847-942-5150

Kulwant S. Hundal kshundal1@comcast.net 630-932-0268

Jasbir K. Saluja jksaluja@yahoo.com 847-676-4576

Bhai Mohinder Singh mohinder27@yahoo.com 847-293-3122

Amardev Singh amardev67@gmail.com 708-612-7963

Amarjit S. Jolly rujolly@ajollylife.com 630-926-9678

Jasvir Kaur jasvir.chicago@gmail.com 224-545-0542

Read More about National Sikh Campaign in following news papers:

Washington Post, NBC News, The Atlantic, Huffington Post, Desert News, Washington Times, Cronkite News, New Haven Register, Columbus Dispatch, Business Insider, Mic, Hindustan Times, Times of India, Pakistan Today, The Japan Times

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 11 ਅਪਰੈਲ 2015

ਇਸ ਵਾਰ ਵਿਸਾਖੀ...

ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਆਮਦ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੀ ਛਿੱਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸੁਹਾਵਣੇ ਮੌਸਮ ਦੇ ਚਿੰਤਰ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੌਲਵੀ ਧਰਤ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ-ਦੀਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ 'ਨਾਨਕ ਵੈਸਾਖੀ ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਵੈ ਸੁਰਤਿ ਸਬਦਿ ਮਨੁ ਮਾਨਾ॥' ਅਤੇ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਨੇ 'ਵੈਸਾਖੁ ਸੁਹਾਵਾ ਤਾ ਲਗੈ ਜਾ ਸੰਤੁ ਭੇਟੈ ਹਰਿ ਸੇਇ॥' ਨਾਲ ਇਸ ਸੁਹਾਵਣੇ ਮੌਸਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਤਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਰੰਗ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਵਰਗਾ ਹੀ ਸੀ, ਪਰ 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਨੇ 33 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਹੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਉਹ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਅਨਿਆਂ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਖਿਲਾਫ ਹੋਸਲੇ ਦਾ ਬੁਰਜ ਉਸਾਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਨਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਲੜਾਈ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਿਆ ਜਿਹੜਾ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਸਰੋਤ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਲ 1699 ਵਾਲੀ ਵਿਸਾਖੀ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਸਵਾ ਤਿੰਨ ਸਦੀਆਂ ਬਾਅਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਜੱਲਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦਾ ਸਾਕਾ ਕੀਤਾ ਜਿਥੇ ਵਿਸਾਖੀ ਮੌਕੇ ਲੋਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਅਜੇ ਹੋ ਕੇ ਹਟਿਆ ਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਡਟ ਕੇ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਹੀ ਸੂਬੇ- ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਹੀ ਸਨ ਜਿਥੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਖਿਲਾਫ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਭਾਰ ਬੰਨ੍ਹੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਰਦੇਸੀ ਵੱਸਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਖੋਹਣ ਦਾ ਮਤਾ ਵੀ ਪਕਾਇਆ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਹੰਭਲਾ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਦਰੀਆਂ ਨੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੱਲੇ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸੋਚੀ। ਇਕ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਜੱਲਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਾਲਾ ਸਾਕਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਲਈ ਵੀ ਕਹਿਰ ਬਣ ਕੇ ਵਰ੍ਹਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਾਕੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਕਰਵਟ ਲਈ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ, ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਲਹਿਰ, ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਲਈ ਪੂਰਾ ਪਿੜ ਬੱਝਿਆ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਚੈਨ ਨਾਲ ਬੈਠਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦਰਜਾ-ਬ-ਦਰਜਾ ਅੱਜ ਤੱਕ ਪੈੜਾਂ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੱਚ ਦਾ ਕਾਰਵਾਂ, ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਪੀਡੀਆਂ ਕੜਿਗੜੀਆਂ ਨਾਲ ਸਦਾ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ।

ਉਂਜ, ਐਤਕੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਇਹ ਸੁਹਾਵਣਾ ਮੌਸਮ ਕੁਝ ਕੁ ਕਹਿਰੀ ਹੋ ਕੇ ਟੱਕਰਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬੇਮੌਸਮੇ ਮੀਂਹਾਂ ਨੇ ਫਸਲਾਂ ਤਬਾਹ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਮੌਸਮ ਦੇ ਇਸ ਮਿਜਾਜ਼ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਛੱਟਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਏ ਸਾਲ ਮੌਸਮ ਦੇ ਬਦਲ ਰਹੇ ਮਿਜਾਜ਼ ਬਾਰੇ ਅਕਸਰ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਤੁਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਚਰਚਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕੱਢੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਤੱਥ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਬਤ ਸਾਂਝੀ ਰਾਏ ਇਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਕਰੋਧੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ, ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਕੁਦਰਤ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਕਰ ਕੇ ਖਲੋਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਕੇ ਅੱਜ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹੜ੍ਹ ਵਰਗੀਆਂ ਆਫ਼ਤਾਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਆਪਾ-ਧਾਪੀ ਅਤੇ ਲਾਲਚ ਕਾਰਨ ਜਿੰਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁਣ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਕੁਦਰਤ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ, ਕਸਬਿਆਂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਜਲ ਨਿਕਾਸੀ ਦਾ ਹਰ ਰਸਤਾ ਡੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਇਸ ਨਹੱਕੀ ਲੜਾਈ ਨੇ ਅੱਜ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਚੌਰਾਹੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਖਲਾਰਿਆ ਹੈ। ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇਲਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਬਹਿਰੂਨੀ ਲੜਾਈ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਅੰਦਰੂਨੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਇਹ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਮ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤੇ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਜਿੱਤ ਦੀ ਆਸ ਰੱਖਣਾ ਫਜ਼ੂਲ ਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਸਮਝੀ ਫਿਰ ਬੇਚੈਨੀ ਵਿਚ ਵਟਦੀ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਉਂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ: ਵੈਸਾਖਿ ਧੀਰਨਿ ਕਿਉ ਵਾਢੀਆ ਜਿਨਾ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਛੋਹ॥ ਹਰਿ ਸਾਜਨੁ ਪੁਰਖੁ ਵਿਸਾਰਿ ਕੈ ਲਗੀ ਮਾਇਆ ਧੋਹ॥ ਮਾਇਆ ਅੱਜ ਅਜਿਹਾ ਮਸਲਾ ਬਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲ-ਭੁਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ, ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੌਰਾਨ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਖਿਲਵਾੜ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਅੱਜ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਤਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਖੇੜਾ ਤਾਂ ਹੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਸਿਰ ਪਈ ਮੁਸੀਬਤ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਕੋਈ ਤਰੱਦਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਆਵਾ ਲਾਉਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਅਨਿਆਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਿਸ ਅਨਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਬੜੀ ਭਾਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੋਰ ਅਨਿਆਂਵਾਂ ਖਿਲਾਫ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਇਹ ਲੜਾਈ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਵੱਡੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਲਈ ਬੱਝਵਾਂ ਪਿੜ ਬੱਝ ਸਕੇਗਾ।

ਨਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਦੁਖਾਂਤ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦਾ !

'ਆਪ' ਦਾ ਹਸ਼ਰ ਦੇਖ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਬੜਾ, ਮੱਥੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਦੇਖੋ ਆਮ ਬੰਦੇ ਰੋ ਰਿਹਾ।
ਈਰਖਾ ਤੇ ਸੋਹਰਤਾਂ ਨੇ ਢਾਂਚਾ ਹੀ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ, ਬੱਝਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਹੁਣ ਖੋ ਰਿਹਾ।
ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਧੌਂਸ ਵਿਚ 'ਬਹੁਤੇ' ਨੇ ਹੰਕਾਰ ਜਾਂਦੇ, ਲੋਕ-ਰਾਜ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਈ ਏ ਢੋ ਰਿਹਾ।
ਮੱਝ ਥੱਲੇ ਜਾਂਦੇ ਆਸ ਦੁੱਧ ਵਾਲੀ ਧਾਰ ਕੇ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਮਾਲੂਮ ਹੋਵੇ ਝੋਟੇ ਨੂੰ ਉਹ ਚੋ ਰਿਹਾ।
ਬੰਦਾ ਆਮ ਜਾਣਦਾ ਨੂੰ 'ਖਾਸ' ਦੀਆਂ 'ਗੁੱਝੀਆਂ' ਨੂੰ ਪਾਟੋ-ਧਾੜੀ ਵਾਲੇ ਬੀਜ 'ਨਾਗਪੁਰ' ਬੋ ਰਿਹਾ।
ਹੁੰਝ ਕੇ ਸੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਜਿਹਨੇ 'ਫੁੱਲ-ਪੰਜੇ' ਤਾਈਂ, ਉਹੋ ਝਾੜੂ ਦੇਖੇ ਹੁਣ ਤੀਲੂ ਤੀਲੂ ਹੋ ਰਿਹਾ।

ਨਿਜ਼ਾਮ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਵਿਚ ਫਸੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਕਾਰ

ਜੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਆਸੀ-ਅਣਕਿਆਸੀ ਨਾਬਰੀ ਦੇ ਆਹੂ ਲਾਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਨਿਜ਼ਾਮ, ਆਵਾਮ ਨੂੰ ਸੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੰਦ ਤਿੱਖੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਿਜ਼ਾਮ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਖੋਲਣ ਵਾਲਾ ਖੂਨ ਡੋਲੂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਬੁੜ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੁਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੀਲ ਖਪਤਕਾਰ ਲਈ ਸ਼ਰਧਾਮਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਾਮਨੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਹੂਰਾਂ, ਜੰਨਤ ਅਤੇ ਤਹੂਰ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੁਆਲ ਇੱਕੋ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫ਼ਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਦਾ ਰਾਹ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲੋਂ 3 ਵਾਰ (2004, 2008 ਤੇ 2009 ਵਿਚ) ਪਰਤਾਇਆ ਗਿਆ ਬਿੱਲ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਹੁਣ ਬਿੱਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਮੁਤਾਬਕ 'ਬਦਲੇ ਹਾਲਾਤ' ਵਿਚ 'ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨੀਤੀ' ਤਹਿਤ ਇਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅੜਿੱਕਾ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। 'ਗੁਜਰਾਤ ਕੰਟਰੋਲ ਆਫ਼ ਟੈਰਰਿਜ਼ਮ ਐਂਡ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਡ ਕਰਾਈਮ ਬਿੱਲ' ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤੇ ਗਏ 'ਪੋਟਾ' ਅਤੇ 'ਟਾਡਾ' ਵਰਗੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਰੂਪ ਹੈ। 'ਪੋਟਾ' ਅਤੇ 'ਟਾਡਾ' ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਹਕੂਕ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਆਪਹੁਦਰੇਪਣ ਕਾਰਨ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਤਾਂ ਪੁੱਛਣਾ

ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ

ਫੋਨ: 91-97811-21873

ਬਣਦਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਆਖ਼ਰ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਉਣ ਲਈ ਇੰਨੀ ਤਹੁ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਬਿੱਲ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਮੋਦੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਤਬਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਧਿਰ ਮੁਨਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ 'ਤਾਕਤ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ' ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 'ਏਕਤਾ, ਅਖੰਡਤਾ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦੇ ਸੁਆਲਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਅਣਸਰਦੀ ਲੋੜ' ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਮੁੱਦਾ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ।

ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੱਕੀ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ, ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਲੱਗੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਤੇ ਦਰਜ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਈ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ, ਮਾਇਆ ਕੋਦਨਾਨੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਡੀ.ਜੀ. ਵੰਜਾਰਾ ਅਤੇ ਸੰਜੀਵ ਭੱਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇੱਕ ਰੁਝਾਨ ਦੀਆਂ ਕੜੀਆਂ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਝੁਕਾਅ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿੱਤੀ ਪੂੰਜੀ, ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਰਗੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਚੀਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਚੋਣਵੇਂ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਚੋਣਵੇਂ ਤੱਥਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਸੁਆਲ 'ਹਾਲਾਤ (ਸਰਕਾਰ) ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਬਦਲ' ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਉੱਤੇ ਅਸਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਹਾਲਾਤ, ਸੋਚ ਅਤੇ ਤੱਥ ਇੱਕਸਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੋ, ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਸੰਚਾਰ ਤਕਨੀਕ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਰਾਬਤਾ ਜੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ ਤਾਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। 'ਸਬੂਤ' ਜਾਂ 'ਕਾਰਵਾਈ ਯੋਗ ਜਾਣਕਾਰੀ' ਦੇ ਨਾਮ

ਉੱਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਮਾਹਰਾਂ' ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਗੁਗਲ ਵਰਗੀ ਕੰਪਨੀ ਰਾਹੀਂ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦਾ ਝੰਡਾ-ਬਰਦਾਰ ਹੋਣ ਨਾਲ ਜਾ ਜੁੜਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਪੈਟਰੀਆਟ ਐਕਟ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਲਈ ਮਿਸਾਲੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਗਲ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਵੀ ਰਾਹ ਦਰਸਾਵਾ ਹੈ। ਜੂਲੀਅਨ ਅਸਾਂਜ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਵੈਨ ਗੁਗਲ ਮੈਂਟ ਵਿੱਕੀਲੀਕਜ਼' ਵਿਚ ਗੁਗਲ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀਆਂ ਤਫ਼ਸੀਲਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੀ ਬਾਹ ਪਾਉਣ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ।

ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਉਪਰਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਕੋਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਅਦਾਲਤੀ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਦਿੱਤਾ ਬਿਆਨ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਇਹੋ ਤਜਵੀਜ਼ ਲਗਾਤਾਰ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਦਰਜ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਦਾ 'ਟਾਡਾ', 'ਪੋਟਾ' ਅਤੇ 'ਅਫ਼ਸਪਾ' ਤੋਂ ਵਡੇਰਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਆਪਹੁਦਰੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਲਿਖਤੀ ਚੌਖਟੇ ਵਿਚ ਮਾਮਲਾ ਲਿਆਉਣ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਤਰੀਕਾਂ, ਨਾਮ ਅਤੇ ਥਾਂਵਾਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਨਿਹਤ ਹੈ ਕਿ ਉਚ ਅਫ਼ਸਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੇਕ ਅਤੇ ਸੁਹਿਰਦ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਚ ਅਹੁਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਅਤੇ ਬਾਣੇਦਾਰ ਮੁਕਾਮੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਦੀ ਪਸੰਦ-ਨਾਪਸੰਦ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਮੁੰਗਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮਸ਼ਕ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਸਭ ਜਾਣੂ ਹਨ ਕਿ ਉਪਰਲੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਉਂ ਜੇ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਦੀ 'ਉਚ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ' ਵਾਲੀ ਮਨੌਤ ਨੂੰ ਮੰਨ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਕੰਮ-ਤਰੀਕੇ ਵਿਚ ਇਹ ਬੇਮਾਅਨਾ ਦਲੀਲ ਹੈ।

ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿੱਲ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਤੋਂ ਹੇਠਲਾ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਅਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਵੀ ਉਪਰਲੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ 'ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ' ਵਾਲੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਸੂਬੇ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋੜ ਪੈਣ ਉੱਤੇ ਸਰਕਾਰ ਚੋਣਵੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਵਕਤੀ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਣੇਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ। ਕਈ ਮੁਲਜ਼ਮ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਵਜੋਂ ਕਰ ਕੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਜਾਂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਹੋਲਦਾਰੀਆਂ ਵੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ।

ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵਿਚ ਹਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰੇ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਜੁਆਬਦੇਹੀ ਹੋਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਾਲਾ ਬਿੱਲ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਜੁਆਬਦੇਹੀ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 'ਜੇ ਕੁਝ ਨੇਕ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਓਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ' ਲਈ

ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਜੁਆਬਤਲਬੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ 'ਅਫ਼ਸਪਾ' ਦੇ ਨੇਤੇ ਢੁੱਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਾਲੇ ਬਿੱਲ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਗ਼ੈਰ-ਜ਼ਾਮਨਤੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਤਲਬ ਇੱਕ ਵਾਰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕੈਦ ਤਾਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋ ਹੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮੌਜੂਦਾ ਤਜਵੀਜ਼ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ 'ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਕੰਟਰੋਲ ਆਫ਼ ਕਰਾਈਮ ਐਕਟ' (ਮਕੋਕਾ-1999) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 'ਮਕੋਕਾ' ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਰਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਉੱਤੇ ਤਸੱਲੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਲੀ ਮਾਮਲੇ ਸਾਲਾਨਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਛੇ-ਸੱਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਗੂਣੇ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਬੁਨਿਆਦ ਉੱਤੇ ਟਿਕੀ ਹੈ ਕਿ ਬੇਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਫਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਖ਼ਾਸਾ ਉਲਟਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀ ਬਲੀ' ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਬਿੱਲ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਨਾ ਜਾਂ ਨਾ ਬਣਨਾ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਖੋਂ ਬੇਮਾਅਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਝੁਕਾਅ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ 'ਅਤਿਵਾਦ ਮੁਖੀ' ਖ਼ਾਸੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਏਕਤਾ, ਅਖੰਡਤਾ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦੇ ਸੁਆਲ ਆਵਾਮ ਉੱਤੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸ਼ਖ਼ਸੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੁਆਲ ਨੂੰ ਮੂਲੋਂ ਨਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੰਗਜ਼ਰ ਹਮਲਾ ਹੈ। ਜੇ ਜੁਆਬਦੇਹੀਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਹੁਦਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਕੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਭਲਾ?

ਪਿਛਲੇ ਦੋ-ਢਾਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਪੂੰਜੀ, ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁਲਕ ਦੀ ਏਕਤਾ, ਅਖੰਡਤਾ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜਮ੍ਹਾਂਜੋੜ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਅਤੇ ਆਵਾਮ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਵਿੱਤੀ ਪੂੰਜੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਅਤਿਵਾਦ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੜਾਈ ਵਿੱਢੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਤਿਵਾਦ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਅਮਰੀਕੀ ਗ਼ਲਬੇ ਵਾਲੇ ਆਲਮੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀਆਂ, ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦਪ੍ਰਸਤੀ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮੁੰਗਜ਼ਰ ਕਰਨ ਇਸਲਾਮੀ ਖ਼ਤਰੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਆਲਮੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਖ਼ਾਸਾ ਸਖ਼ਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ

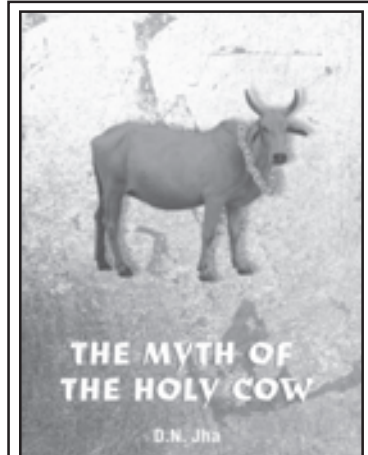
(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ)

ਪਵਿੱਤਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿੱਥ (ਦਿ ਮਿਥ ਆਫ ਦਿ ਹੋਲੀ ਕਾਓ) ਵਰਗੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖਣ ਦਾ ਜੋਸ਼ਮ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਡਾ. ਡੀ.ਐਨ. ਝਾਮ ਮੁਲਕ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਬੜੇ ਔਖੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ 2001 ਵਿਚ ਛਪੀ ਸੀ। ਇਸ ਉਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗੀ, ਹੰਗਾਮਾ ਹੋਇਆ, ਲੇਖਕ ਉਪਰ ਵੀ ਹਮਲੇ ਹੋਏ, ਪਰ ਉਹ ਅਡੋਲ ਰਹੇ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਹਿੰਦੀ ਤਰਜਮਾ ਵੀ ਛਪਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਘੜੀਆਂ ਕਈ ਮਿੱਥਾਂ ਦੇ ਝੁੰਬੇ ਉਡਾਏ। ਝਾਮ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ ਗਲਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਪਰ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਗੌਰਵ ਦਾ ਜੋ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ। ‘ਆਊਟਲੁਕ’ ਪਰਚੇ ਦੀ ਬਿਊਰੋ ਚੀਫ਼ ਡਾਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਹਿਮ ਅੰਸ਼ ਪੇਸ਼ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ‘ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਲਾਅ ਨੈੱਟਵਰਕ’ ਦੇ ਬਾਨੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਕੋਲਿਨ ਗੋਂਜਾਲਵਜ਼ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਖਿਲਾਫ ਲੜਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹੈ, ਨਾਲ ਵੀ ਡਾਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਦਾ ਤਰਜਮਾ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। –ਸੰਪਾਦਕ

ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਪਰ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਦੀ ਚਾਲ

ਸਵਾਲ: ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫਿਲਮਾਂ ਤਕ, ਹਰ ਚੀਜ਼ ‘ਤੇ ਰੋਕ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ?

ਡਾ. ਡੀ.ਐਨ. ਝਾਮ: ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਲੋਕ ਕੀ ਖਾਣ, ਕੀ ਪਹਿਨਣ, ਕੀ ਦੇਖਣ, ਕਿੰਨੇ ਬੱਚੇ ਜੰਮਣ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਹੈ ਕਿਥੇ? ਇਹ ਤਾਂ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੰਧਕਾਰਮਈ ਯੁਗ ਵਿਚ ਜੀ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਉਸੇ ਦੀ ਗੂੰਜ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਡਾ. ਡੀ.ਐਨ. ਝਾਮ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਟਾਈਟਲ।

ਹੈ। ਸਟੇਟ ਸਿੱਧਾ ਇਹ ਫਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਬਾਲੀ ਵਿਚ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹ ਕੀ ਖਾਏਗਾ, ਇਹ ਉਹ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਰਕਾਰ ਤੈਅ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋਏ ਸਮੂਹਿਕ ਜਬਰ-ਜਨਾਹ ਉਪਰ ਬਣੀ ਫਿਲਮ ਉਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਕੇ ਆਖਿਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀ ਪੈਗਾਮ ਦਿੱਤਾ? ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਕੌਮੀ ਗੌਰਵ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਮਰਦ-

ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਪੱਠੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਦਮ ਹੈ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੱਲਾ ਬੋਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਜੋ ਵੀ ਖ਼ਿਆਲ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਤਾਕਤਾਂ, ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ, ਉਸੇ ਖ਼ਿਆਲ ਨੂੰ ਨੇਸਤੋਨਾਬੂਦ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਹਮਲਾਵਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ, ਬਲਦ, ਸਾਨੂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ, ਉਸ ਦਾ ਮਾਸ ਰੱਖਣ ਉਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੀ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ?

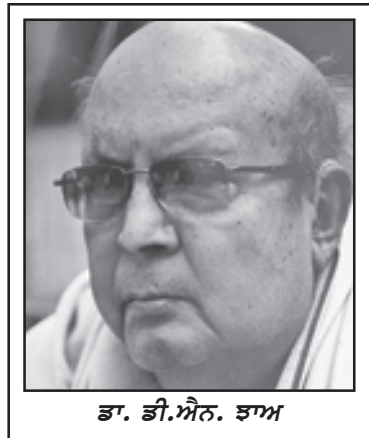
–ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਰਕੂ ਹੈ। ਇਹ ਮਹਿਜ਼ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਦਲਿਤ ਵਿਰੋਧੀ, ਕੇਰਲ ਅਤੇ ਉਤਰ-ਪੂਰਬ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਗ਼ਰੀਬ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਕਿਫ਼ਾਇਤੀ ਅਤੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਮਾਸ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮਹਿਜ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕੁਝ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ!

ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਸਤਾਨੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਗੁਰੂ ਵਜੋਂ ਪਾਲਿਆ-ਪੋਸਿਆ ਗਿਆ। ਤੁਹਾਡਾ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਗੁਰੂ ਮਾਸ ਖਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਉਂ ਬਦਲਿਆ?

–ਗੁਰੂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਤਾਕਤਾਂ ਲਈ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਇਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਤਕੜੇ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕ ਗੁਰੂ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਂਦੇ ਸਨ। ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ, ਵੈਦਿਕ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਵਰਣਨ ਹੈ ਕਿ ਯੱਗਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਤੇ ਮੱਝ ਦੀ ਬਲੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਗੋਤਮ ਬੁੱਧ ਨੇ ਸੂਰ ਅਤੇ ਗਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਧਾ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਭ ਇਹ ਵੇਦਾਂ, ਸ਼ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ।

ਫਿਰ ਤਬਦੀਲੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ?

–ਖੇਤੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ। ਪਸ਼ੂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਿਆ। ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ

ਡਾ. ਡੀ.ਐਨ. ਝਾਮ

ਜ਼ਿਕਰ ਘਟਦਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਵੈਸ਼ਣਵ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਧਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਧਿਆ, ਲੇਕਿਨ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਵੀ ਖਾਂਦੇ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦੇ ਦਯਾਨੰਦ ਸਰਸਵਤੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ। 1872 ਵਿਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ‘ਚ ਸਮਾਜਕ ਭਾਈਚਾਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦਾ ਮਾਸ ਨਹੀਂ ਖਾਵੇਗਾ; ਭਾਵ ਉਥੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਧਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਇਸੇ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਗੁਰੂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦਾ ਬੋਧ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ‘ਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਿਹਾ, ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ‘ਚ ਇੰਨਾ ਨਹੀਂ। ਉਥੇ ਅਜੇ ਵੀ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂ?

–ਦੇਖੋ ਇਹ ਮੁਲਕ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਇਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਰ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਖਾਸੀਅਤਾਂ ਸਨ, ਆਪਣਾ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਅਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਸੀ। ਇਹ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਸਲ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕਿਥੇ ਕੀ ਸਮਾਜੀ ਅੰਦੋਲਨ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਅਸਰ ਦੂਜੀ ਜਗ੍ਹਾ ਉਪਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪਿਆ, ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਖੋਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ, ਉਤਰ-ਪੂਰਬ, ਬੰਗਾਲ ਆਦਿ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅਕਸ ਵਿਗੜਿਆ

ਸਵਾਲ: ਸਰਕਾਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਕਿਉਂ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ?

ਕੋਲਿਨ ਗੋਂਜਾਲਵਜ਼: ਇਹ ਜਮਹੂਰੀ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਸਟੇਟ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਇਹਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਉਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿਓ। ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

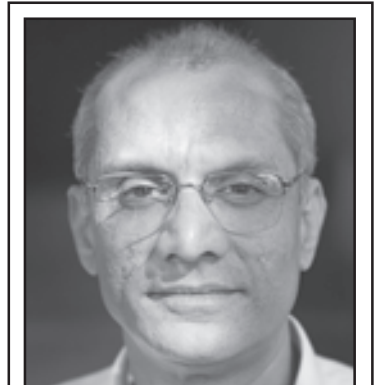
ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਲਗਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ?

–ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਰਾਹ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਸਪਸ਼ਟ ਏਜੰਡੇ ਨਾਲ ਹਮਲਾਵਰ ਅੰਦਾਜ਼ ‘ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਉਪਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਨੈਤਿਕ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਇਹ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਲਫ਼ਜ਼ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਬਾਲੀ ਵਿਚ ਕਿਹੜਾ ਖਾਣਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਇਹ ਭੂਮਿਕਾ ਸਰਾਸਰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?

–ਹਾਂ, ਬਿਲਕੁਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਦਿੱਤੀ ਵੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਿੰਨਾ ਰੋਹ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਹੱਤਿਆ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਲੋਹਾਣੀ ਦਾ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਸੀ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾੜਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਹੱਤਿਆ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਤਾਂ ਕਈ ਸੂਬੇ ਕਾਨੂੰਨ

ਐਡਵੋਕੇਟ ਕੋਲਿਨ ਗੋਂਜਾਲਵਜ਼

ਬਣਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ?

–ਲੇਕਿਨ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੋਲ ਗੁਰੂ ਦਾ ਮਾਸ ਹੋਣ ਨੂੰ ਵੀ ਜੁਰਮ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੱਲਿਤ, ਮੁਸਲਮਾਨ, ਈਸਾਈ ਆਦਿਵਾਸੀ ਗੁਰੂ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਣ ਦਾ ਹੱਕ ਕਿਵੇਂ ਖੋਹ ਸਕਦੇ ਹੋ?

ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਮਾਸ ਉਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮੁਲਕ ਦੇ ਅਕਸ ਉਪਰ ਕਿਵੇਂ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ?

–ਅਸਰ ਤਾਂ ਪੈ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਕਿੱਥੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਏਗਾ, ਇਹ ਕਦਮ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਦਮ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹਨ।

ਨਿਜ਼ਾਮ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਵਿਚ ਫਸੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਕਾਰ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਦੇ ਖੁੰਡਿਆਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਉਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਹੰਢਾਉਣ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਤਹਿਤ ਸਭ ਕੁਝ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੈ। ਮੰਡੀ ਦਾ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਬਣਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸੀਲ ਖ਼ਪਤਕਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਹੈ। ਜੋ ਅਤਿਵਾਦੀ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਆਸੀ-ਅਣਕਿਆਸੀ ਨਾਬਰੀ ਦੇ ਆਹੂ ਲਾਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਨਿਜ਼ਾਮ, ਆਵਾਮ ਨੂੰ ਸੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੰਦ ਤਿੱਖੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਵਿੱਤੀ ਪੂੰਜੀ ਲਈ ਰਿਆਇਤਾਂ, ਛੋਟਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਟਾਪੂ ਸਿਰਜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਹਰ ਸੁਆਲ ਨੂੰ ਏਕਤਾ, ਅਖੰਡਤਾ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖ਼ੁਦਮੁਖ਼ਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਤਕਰੇ, ਨਾਇਨਸਾਫੀ ਅਤੇ ਬੇਦਲੀਲੀ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ, ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ., ਸੈਟਲਾਈਟ ਅਤੇ ਪੋਸ਼ੇਵਰ ਕੈਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਮਟਿਆ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਸਾਹਾਂ ਲਈ ਥਾਂ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਿਜ਼ਾਮ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਖੋਲਣ ਵਾਲਾ ਖ਼ੂਨ ਡੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਬੁੜ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੁਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੀਲ ਖ਼ਪਤਕਾਰ ਲਈ ਸ਼ਰਧਾਮਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਾਮਨੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਹੁਰਾਂ, ਜੰਨਤ ਅਤੇ ਤਹੂਰ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੁਆਲ ਇੱਕੋ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਦਾ ਰਾਹ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?

ਕੌਮੀ ਜਮਹੂਰੀ ਗਠਜੋੜ (ਐਨ.ਡੀ.ਏ.) ਦੀਆਂ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪਰਤਾਂ ਹੁਣ ਖੁੱਲ੍ਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣ ਤਕਰੀਰਾਂ ਤੋਂ ਉਲਟ, ਸਰਕਾਰ ਖੇਤੀ ਜਿਣਸਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਕੁੱਲ ਖਰਚੇ ਉਤੇ 50 ਫੀਸਦੀ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਰੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਖੁਰਾਕ ਨਿਗਮ (ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ.) ਦਾ

ਡਾ. ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਕੰਮ ਅੱਧਾ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਸ਼ਾਂਤਾ ਕੁਮਾਰ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਖਾਦਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਟਰੋਲ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਭੰਡਾਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਵੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਵਾਧੂ ਅਨਾਜ ਨਾ ਖ਼ਰੀਦਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਈ ਰਾਜ ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਅਨਾਜ ਖ਼ਰੀਦਣ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਨਾਜ ਖ਼ਰੀਦਣ ਤੋਂ ਪੱਲਾ ਝਾੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਨੁਕਤੇ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਖੇਤੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਮੰਡੀ ਰਾਹੀਂ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਖੇਤੀ ਜਿਣਸਾਂ ਦੀ ਖ਼ਰੀਦੋ-ਫਰੋਖ਼ਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਹਿਮ ਰੋਲ

ਨਿਭਾਉਣਗੇ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਖਾਤਿਰ ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 65 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ, ਨੂੰ 5000 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਭਾਈਵਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਪੈਂਤੜੇ ਤੋਂ ਭੱਜ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਐਨ ਪਹਿਲਾਂ 1964-65 ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਨਾਜ ਲੋੜਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਜਨਤਕ ਵੰਡ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਨਾਜ ਦਾ ਭੰਡਾਰਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੀਤੀ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਨਵੀਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਆਈ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੇਤੀ ਤੋਂ ਇਹ ਇਮਦਾਦ ਵਾਪਸ ਲੈਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ 1990ਵਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿਚ ਚੋਖੀ ਕਟੌਤੀ ਹੋਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਕਟੌਤੀ ਦਾ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ। ਸਿੰਜਾਈ ਖੇਤਰ ਉੱਕਾ ਹੀ ਖੜੋਤ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਖੇਤੀ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਗਿਰਾਵਟ

ਆਈ। ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਦਾ ਦਾਈਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪੂੰਜੀ ਜੋ ਦੇਸੀ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਆਉਣੀ ਸੀ, ਨਾਲ ਖੇਤੀ-ਆਧਾਰਿਤ ਕਾਰੋਬਾਰ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਅਗਾਂਹ ਖੇਤੀ ਖੋਜ ਲੈਬਰਟਰੀਆਂ ਲਈ ਰਾਹ ਵੀ ਮੋਕਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਬਣਾਈ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਖ਼ਰੀਦ ਭਾਅ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੰਡੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ 2002 ਵਾਲੇ ਭਾਅ ਮੰਨ ਲਏ ਜਾਣ। ਨੀਤੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਲਈ ਬੜੀ ਤਬਾਹਕੁਨ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਇਸ ਨੇ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਧੀਮੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਰਾਹ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਛੋਟੇ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰੂ ਸੰਕਟ ਵੱਲ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਕਿਸਾਨ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸ ਗਏ। 1997-2007 ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 2.32 ਲੱਖ ਕਿਸਾਨ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਗਏ ਤੇ ਕਈ ਲੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਛੁੱਟ ਗਈ।

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਘੋਲਾਂ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕੁ ਮੋੜਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮੋੜਾ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ, ਖੁਰਾਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, ਖੇਤੀ ਜਿਣਸਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਵਿਚ ਵਾਧਾ, ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਰਗੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧੂ

ਗਲੀ-ਗੁਆਂਢ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਖੜ੍ਹੇ ਇਹ 'ਤਮਾਸ਼ਾ' ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੂਜੇ-ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਇੰਜ ਹੀ ਇਹ ਆਪੋ ਵਿਚ ਫਸ ਪੈਂਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ। ਮਦਾਰੀ ਦਾ ਖੇਲ੍ਹ ਦੇਖਣ ਵਾਂਗ ਸਾਰੀ ਭੀੜ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣੀ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਭਲਾ?

ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰਵਾਰ ਨਿਕਲਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਗਲੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਹੇ ਹੱਟੇ-ਕੱਟੇ ਗਭਰੇਟ ਨੇ ਪੌਲੀ ਦਾੜੀ ਵਾਲਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬੱਲੇ ਢਾਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੁੰਡਾ ਬੇਕਿਰਕ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੇ ਘਸ਼ੁਨ ਸੁੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਢਹਿਆ ਪਿਆ ਬੁੱਢਾ ਵੀ ਦਾਅ ਲਗਦੇ ਹਿੱਕ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਬੈਠੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਹੂਰਾ-ਮੁੱਕੀ ਜੜ ਦਿੰਦਾ।

ਇਹ ਇਕੱਠ ਜਿਹਾ ਦੇਖ ਕੇ ਲਾਗਿਉ ਗੁਜ਼ਰਦਾ ਰਮਤਾ ਸਾਧੂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਮਾਸ਼ਬੀਨਾਂ ਵਿਚ ਆ ਰਲਿਆ। ਬਾਕੀਆਂ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸੁਗਲ ਮੇਲਾ ਈ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਸ਼ਾਂਤ ਸੁਭਾਅ ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਦੋ ਜਣੇ ਲੜਦੇ-ਭਿੜਦੇ ਚੰਗੇ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਹੋ ਰਹੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਮੂੰਹ-ਸਿਰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਸਾਧੂ ਨੇ ਸਿਆਣੀ ਉਮਰ ਦੇ ਇਕ-ਦੋ ਬੰਦਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ। ਸਾਧੂ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਹਮਣੇ ਗੁੱਬ-ਮ-ਗੁੱਬਾ ਹੋ ਰਹੇ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਪਿਉ-ਪੁੱਤ ਹੀ ਸਨ।

"ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ ਦਾ ਇਹੀ ਕੰਮ ਐ ਬਾਬਾ ਜੀ।" ਭੀੜ ਵਿਚੋਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਣ-ਸੁਣਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਮਹਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਪੌਲ-ਪੌਛਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਧੂ ਨੇ ਲਾਹਨਤ ਪਾਈ, "ਤੈਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਮੁੰਡਿਆ? ਲੋਕੀਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਚਰਨ ਪੂਜਦੇ ਆ, ਪਰ ਤੂੰ ਪਿਓ ਨੂੰ ਬੱਲੇ ਢਾਹੀ ਬੈਠਾ?" ਮੁੰਡਾ ਛਿੱਬਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਪਰ੍ਹੇ ਹਟ ਗਿਆ। ਬੱਲੇ ਚੁਫਾਲ ਡਿੱਗੇ ਪਏ ਬਾਧੂ ਨੂੰ ਸੰਤ ਨੇ ਮੋਢਿਓਂ ਫੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ। ਉਹਦੇ ਕੱਪੜੇ-ਲੀੜੇ ਝਾੜਦਿਆਂ ਸਾਧੂ ਹਿਰਖ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦਾ, "ਓ ਭਲਿਆ ਮਾਣਸਾ...! ਤੂੰ ਕਾਹਦਾ ਬਾਪ ਐ...ਤੇਰੀ ਔਲਾਦ ਕੁੱਤੇ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਤੇਰੀ...ਕੀ ਲੈਣਾ ਏ ਤੂੰ ਇਸ ਗ੍ਰਹਿਸਤੀ ਖਲਜਗਣ 'ਚੋਂ?...ਆ ਚੱਲ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਸ਼ਰਮ ਚੱਲਦੇ

ਮੋਹ ਦੀ ਫਾਹੀ ਟੁੱਟਦੀ ਨਾਹੀਂ

ਹਾਂ।...ਰਹਿੰਦੀ ਆਯੂ ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਕਰ ਲੈ।" ਮਿੱਟੀ-ਘੱਟੇ ਨਾਲ ਲਿਬੜੀ ਪੱਗ ਝਾੜ ਕੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਲਪੇਟਦਿਆਂ ਬੁਢੜਾ ਸਾਧੂ ਵੱਲ ਕੁਨੱਖੀ ਝਾਕਦਾ ਬੋਲਿਆ, "ਜਾਹ ਉਏ ਜਾਹ ਸਾਧਾ...!" ਲਾਗੇ ਈ ਸਾਨੂ ਵਾਂਗ ਆਕੜੇ ਖੜ੍ਹੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਾ, "ਉਹ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ਐ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬੋਲ-ਕਬੋਲ ਕਰ ਲਿਆ ਉਸ ਨੇ!...ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾ ਕੇ ਦਿਖਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰਾ!...ਕਚੂਮਰ ਨਾ ਕੱਢ ਦਿਆਂ 'ਕੇਰਾਂ!...ਦੇਣ ਡਿਹੈ ਮੈਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼, ਮੰਗ ਖਾਣਾ ਸਾਧਾ।"

ਸਕੇ ਪੁੱਤ ਕੋਲੋਂ ਪੱਗ ਤੱਕ ਲੁਹਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ, ਮੋਹ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਬਾਪ ਦੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਕਾਲਪਨਿਕ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਵਾਕਿਆਤ ਹੋਰ ਪੜ੍ਹ ਲਓ ਜੋ ਕਿ ਮੈਂ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖੇ ਦੋ ਕੰਨੀਂ ਸੁਣੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੀ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਭਰਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਪੇਕਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਮਿਲ ਗਈ। ਸਿਰ ਦਾ ਸਾਂਈ ਵੀ ਤੁਰ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਵਿਆਹਿਆ-ਵਰਿਆ ਇਕਲੌਤਾ ਪੁੱਤ ਪੁੱਠੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਿਆ। 'ਮਾਲੇ ਮੁਫਤ, ਦਿਲੇ ਬੇ-ਰਹਿਮ' ਦਾ ਕਥਨ ਸੱਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਉਦੋਂ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਬੋਤਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੜਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਵਿਗੜੇ-ਤਿਗੜੇ ਬਾਪ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਜਵਾਨ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਪੁੱਤ ਬਾਪ ਦੀਆਂ ਫੈਲਸੂਫ਼ੀਆਂ ਦੇਖ-ਦੇਖ ਲਹੂ ਦੇ ਹੰਝੂ ਕਰਦੇ। ਅਕਲ ਵਾਲੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤ ਅਤੇ ਮਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸ਼ਰਾਬੀ-ਕਬਾਬੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ, ਪਰ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਚਾਲੇ ਨਾ ਛੱਡੇ।

ਇਕ ਦਿਨ ਮਨਹੂਸ ਸ਼ਾਮ ਪਈ। ਸ਼ਰਾਬੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕਿਤੇ ਵਾਂਞੇ ਗਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਾਂਗ ਉਹ ਟੱਲੀ ਹੋਇਆ ਅਬਾ-ਤਬਾ ਬੋਲਦਾ ਘਰੇ ਵੜਿਆ। ਵੱਡੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਚੰਡਾਲ। ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਲੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁਹਾੜੀ ਕੱਢ ਲਿਆਇਆ

ਤੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਉੱਟ-ਪਟਾਂਗ ਬੋਲਦੇ ਬਾਪ ਦਾ 'ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਲਾ' ਪੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਰੋਂਦੀ-ਪਿੱਟਦੀ ਦਾਦੀ ਨੇ ਹਾਲ ਪਾਹਰਿਆ ਮਚਾਉਂਦਿਆਂ ਪੋਤੇ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਬਥੇਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਸਭ ਵਿਅਰਥ। ਆਪਣੇ ਜਿਗਰ ਦੇ ਟੋਟੇ ਪੁੱਤ ਦੇ ਕਾਤਲ ਪੋਤੇ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ-ਲੈ ਦੁਹੱਥੜਾ ਮਾਰਦੀ, ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ ਖੋਹਦੀ ਉਹ ਮਾਤਾ ਮੈਂ ਖੁਦ ਦੇਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹ ਪਿੱਟ-ਪਿੱਟ ਧਾਰਾ ਮਾਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਏ, ਉਹ ਦੁਸ਼ਟ ਪੋਤੇ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਸਾਹ ਲਵੇਗੀ।

ਇਸ ਕਤਲ ਦੀ ਸੀ ਵੀ ਉਹ ਇਕੋ-ਇਕ ਚਸ਼ਮ-ਦੀਦ ਗਵਾਹ। ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ, ਸਮਝੋ ਫਾਂਸੀ ਵਾਲਾ ਰੱਸਾ ਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਹੁਣ ਕਾਤਲ ਪੋਤੇ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਰੰਗ ਵੀ ਬੱਗਾ ਪੂਣੀ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਿਆਣੇ ਮੋਹਤਬਰ ਬੰਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਮਾਈ ਨੂੰ 'ਜੋ ਹੋਇਆ, ਸੋ ਹੋਇਆ' ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦਿਲਾਸੇ ਦੇਂਦੀ ਗਏ। ਨਾਲ ਹੀ 'ਘਰ ਸੰਭਾਲਣ' ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖਮੁਖੀ ਨਸੀਹਤਾਂ ਵੀ ਦੇਈ ਗਏ।

ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਆਉਂਦਿਆਂ-ਕਰਦਿਆਂ ਮਾਈ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚੋਂ ਪੁੱਤਰ ਮੋਹ ਦੀ ਫਾਹੀ ਦੀ ਥਾਂ, ਪੋਤਾ ਮੋਹ ਦੀ ਫਾਹੀ ਪੈ ਗਈ। ਅੰਦਰੇ ਈ ਅੱਗ, ਅੰਦਰੇ ਪਾਣੀ! ਜਿਵੇਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੱਟੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸੀ, ਮਾਈ ਨੇ ਠਾਣੇਦਾਰ ਮੋਹਰੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ-"ਬਗਲ ਦੀ ਕੰਧ ਟੱਪ ਕੇ ਕੋਈ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਆਇਆ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਕੇ ਦੌੜ ਗਿਆ। ਮੇਰੀ ਨਿਗੂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਮੈਥੋਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਉਹ ਬੰਦਾ...।"

ਪਿਉ-ਪੁੱਤ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਗ੍ਰਹਿ ਯੁੱਧ ਦੀ ਖ਼ਬਰਸਾਰ ਲੈਣ ਗਏ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਮੋਹ ਦੀਆਂ ਅਤਿ ਮਹੀਨ ਤੰਦਾਂ ਬਾਰੇ ਅਨੇਕਾਂ

ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਪੁੱਜੇ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਉਡਦੀ-ਉਡਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਕਿ ਇਕ ਸੱਜਣ ਦੇ ਪੁੱਤ ਨੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਫਤੂਰ ਮਚਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਘਰੇ ਜਾ ਕੇ ਮਿਲੀ ਤਫ਼ਸੀਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵੰਡ-ਵੰਡੀਏ ਤੋਂ ਕਲਹ-ਕਲੇਸ਼ ਇਨਾ ਵਧ ਗਿਆ ਕਿ ਡੌਲਿਆਂ ਉਤੇ ਟੈਟੂ ਖੁਣਵਾ ਕੇ, ਦੈਂਤ ਜਿਹਾ ਬਣੀ ਫਿਰਦੇ ਬੇ-ਸ਼ਰੂਏ ਪੁੱਤ ਨੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਕੁੱਟ-ਫਾਟ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਕਵਾਸ ਵੀ ਬਥੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਬਾਪ ਨੇ ਜਾਨ ਦੇ ਖਤਰੇ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦੇ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਬੁਲਾ ਲਈ...

ਪੁੱਤ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋ ਕੇ ਖੁੱਡਾ-ਨੁਮਾ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਕਰਮਾਂ ਮਾਰੇ ਬਾਪ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਲਿਆਉਣ ਤੱਕ ਦੀ ਵਿਥਿਆ ਤਾਂ ਬੜੇ ਦੁਖੀ ਹਿਰਦੇ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣਾਈ, ਪਰ ਇਸ ਦੁਖਦਾਈ ਗਾਥਾ ਦਾ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਾ ਉਹ ਇੰਜ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ ਰਹੇ ਕਬੱਡੀ ਮੈਚ ਦੀ ਕਮੈਂਟਰੀ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ: "...ਗੱਡੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਜਦ ਦੋਵੇਂ ਪੁਲਸੀਏ ਲੱਗੇ ਉਹਨੂੰ ਹਾਤ-ਹੂਤ ਕਰਨ, ਮੁੰਡਾ ਵੀ ਮੋਹਰਿਉਂ ਉਸੇ ਟੋਨ ਵਿਚ ਬੋਲਿਆ। ਰੋਅਬ ਛਾਟਦੇ ਪੁਲਸੀਏ ਨੇ ਹਾਲੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜੀ ਬੈਤ ਉਪਰ ਨੂੰ ਉਭਾਰੀ ਹੀ ਸੀ, ਮੁੰਡਾ ਪੈ ਗਿਆ ਉਹਨੂੰ ਭੁੱਖੇ ਬਘਿਆੜ ਵਾਂਗ..."

ਬਿਰਤਾਂਤ ਸੁਣਾ ਰਹੇ ਬਾਪ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਹੁਣ ਪਹਿਲੋਂ ਵਾਲੇ ਕਰੁਣਾਮਈ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦਾ ਖਿੜਿਆ ਚਿਹਰਾ ਜੇਤੂਆਂ ਵਾਂਗ ਲਾਲੀ ਦੀ ਭਾਅ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਨਾ ਰਹੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਮੰਦ-ਮੰਦ ਮੁਸਕਾਉਂਦਿਆਂ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਇਕ ਪੁਲਸੀਏ ਦੀ ਵਰਦੀ ਪਾੜ ਸੁੱਟੀ। ਗੱਲ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚੇਤਾ ਈ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਹੀ ਬੁਲਾਈ

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ: 408-915-1268

ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਚਾਰ ਛਿੱਤਰ ਵੱਜ ਜਾਣ, ਪਰ ਉਹ ਹੁਣ ਛਾਤੀ ਫੁਲਾ-ਫੁਲਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿੱਤ ਸੂਰਮੇ ਦੀ ਮਾਣ-ਮੱਤੀ ਸੂਰਮਗਤੀ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਕੀਰਤੀ ਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

"ਲੈ ਜੀ, ਇਕ ਜਣਾ ਤਾਂ ਵਰਦੀ ਪੜਵਾ ਕੇ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜਿਆ। ਦੂਜੇ ਮਗਰ ਸਾਡਾ ਮੁੰਡਾ ਫੌਹਤਾ ਲੈ ਕੇ ਪੈ ਗਿਆ। ਹਾ...ਹਾ...ਹਾ...ਅ...ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਮੁੰਡਾ, ਮੋਹਰੇ ਪੁਲਸੀਆ ਦੌੜਿਆ ਜਾਵੇ।"

ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਹਾਸੇ-ਹਾਸੇ ਵਿਚ ਟਿੱਚਰ ਸੁੱਝੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਘਰੇਲੂ ਕਲੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਬੇੜੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਾਂ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਵੰਡ-ਵੰਡੀਆ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਹੱਥੋਂ ਹੋਈ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਭੁੱਲ-ਭੁਲਾ ਕੇ ਮੋਹ ਦੀ ਫਾਹੀ ਦਾ ਲੁਭ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਭੰਗ ਕਾਹਨੂੰ ਪਾਉਣਾ ਹੁਣ!

ਅਤਿ ਤੀਖਣ ਮੋਹ ਕੀ ਫਾਸ।।

ਦੇਖ ਕਬੀਰਾ ਰੋਇਆ

ਚੱਲ ਬੁੱਲ੍ਹਿਆ ਹੁਣ ਉਥੇ ਚੱਲੀਏ ਜਿਥੇ ਔਲਾ ਰੱਖੇ।

ਨਾ ਕੋਈ ਸਾਡੀ ਜਾਤ ਪਛਾਣੇ

ਨਾ ਕੋਈ ਮਾਰੇ ਧੱਕੇ।

ਚੱਲ ਬੁੱਲ੍ਹਿਆ ਹੁਣ ਉਥੇ ਰਹੀਏ ਜਿਥੋਂ ਮੁੜ ਨਾ ਆਈਏ।

ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਪੁੰਜੀ ਨੂੰ ਹੁਣ ਰੱਬ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾਈਏ।

ਮੌਤ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ, ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗੀ ਸਵੇਰ ਹੈ। ਸੂਰਜ ਨੇ ਢਲਦੇ-ਢਲਦੇ ਢਲ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸਾਹਾਂ ਨੇ ਮੁੱਕਦੇ-ਮੁੱਕਦੇ ਮੁੱਕ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਹੋਣਾ ਹੀ ਹੈ, ਮੌਤ ਨੇ ਆਉਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਸੁਪਨੇ ਨੇ ਟੁੱਟ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਗੀਤ ਨੇ ਮੁੱਕ ਜਾਣਾ ਹੈ।

'ਜੀਵਨ ਸਰਾਪ ਹੈ, ਪਿਛਲੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਕੋਈ ਪਾਪ ਹੈ', ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਵਚਨ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮਰਨਾ ਵੀ ਕਠਿਨ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਭਰ ਰੋਂਦੇ ਰਹੇ, ਮੌਤ ਦਾ ਡਰ ਢੋਂਦੇ ਰਹੇ। ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਮਾਣਿਆ ਨਾ, ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਨਾ। ਨਾ ਜੀ ਸਕੇ, ਨਾ ਮਰ ਸਕੇ। ਮੌਤ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਰੋਣਗੇ, ਮਰਦੇ-ਮਰਦੇ

ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 916-478-1640

ਵੀ ਪਛਤਾਉਣਗੇ। ਜਿਉਂਦੇ ਜੀ ਸੁਲੀ 'ਤੇ ਲਟਕੇ ਰਹੇ। ਕੀ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ, ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਕੀਤਾ, ਜੀਵਨ ਭਰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ!

ਚੱਲ ਬੁੱਲ੍ਹਿਆ ਹੁਣ ਉਥੇ ਚਲੀਏ ਜਿਥੇ ਵਗਣ ਹਵਾਵਾਂ।

ਗੋਰ ਨਿਮਾਣੀ 'ਵਾਜਾਂ ਮਾਰੇ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਗਨ ਮਨਾਵਾਂ।

ਤੁਸੀਂ ਕਹੋਗੇ ਇਹ ਬੰਦਾ ਸੁਦਾਈ ਹੈ, ਪਾਗਲ ਹੈ। ਮੌਤ ਨੂੰ ਅਨੰਦਤ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਬੇਵਕੂਫ ਦੀ ਸੋਚ ਵੀ ਬੇਵਕੂਫੀ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਮੌਤ ਤਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਰੋਣਾ-ਪਿੱਟਣਾ, ਸਿੜੀ-ਸਿਆਪਾ। ਜਿੰਨੀਆਂ ਬਦ-ਦੁਆਵਾਂ, ਜਿੰਨੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੌਤ ਵੇਲੇ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਸ਼ਾਇਦ ਹੋਰ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਲਾਹਨਤ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਰੱਬ ਨੂੰ, ਦੁਰਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੰਦਾ-ਚੰਗਾ ਬੋਲਿਆ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ, "ਵੇ ਤੂੰ ਇਹ ਕੀ ਕੀਤਾ ਮਰਜਾਇਆ...ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਮਰ ਗਿਆ...ਲਾਹਨਤੀਆ! ਤੇਰਾ ਕੱਖ ਨਾ ਰਹੇ, ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਹੜੇ ਜਨਮਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਤੂੰ, ਕਮੀਨਿਆ ਬਦਬਖਤ।"

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਮਸਤੀ ਵਿਚ, ਮਧੁਰ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਗਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਪਜਿਓ ਸੋ ਬਿਨਸਿ ਹੈ ਪਰੇ ਆਜੁ ਕੈ ਕਾਲਿ॥ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਇ ਲੇ ਛਾਡਿ ਸਗਲ ਜੰਜਾਲ॥

ਚਿੱਤਾ ਤਾ ਕੀ ਕੀਜੀਐ ਜੋ ਅਨਹੋਨੀ ਹੋਇ॥ ਇਹ ਮਾਰਗ ਸੰਸਾਰ ਕੋ ਨਾਨਕ ਬਿਰੁ ਨਹੀ ਕੋਇ॥

ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਅਰਜਨ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ, ਬਾਬੇ ਅਤੇ ਸਕੇ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋਤੇ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕੰਜੇ ਵਿਚ ਜਕੜਿਆ ਅਰਜਨ ਜੰਗ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, "ਹਾਰ ਜਾਂ ਜਿੱਤ, ਇਸ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ। ਇਹ ਮੈਂ ਸੈਂਕੜੇ ਵਾਰ ਲੜ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਯੁੱਧ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ।" ਅਰਜਨ ਵਰਗਾ ਯੋਧਾ ਜੰਗ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਯੋਧੇ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਨੁੱਖ ਬੈਠਾ ਹੈ ਜੋ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਅਤੇ ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਦੀ ਡੋਰ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਲੜਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ।

ਗੀਤਾ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ, ਅਰਜਨ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਹੇ ਅਰਜਨ! ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋਤੇ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਰ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਉਂਦੇ ਨਹੀਂ। ਜਿਹੜੇ ਜਿਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਪਾਪ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਤਮਾਵਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਚੋਲੇ ਬਦਲਣੇ ਹਨ।" ਗੀਤਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਹੇ ਅਰਜਨ! ਜੰਗ ਲੜ। ਤੇਰੇ ਲਈ ਜੋ ਕਾਰਜ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ, ਸੋ ਤੂੰ ਕਰ; ਕਿਉਂਕਿ ਕਰਮ ਕਰਨਾ ਕਰਮਹੀਣ ਹੋਣ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਹੇ ਅਰਜਨ! ਤੂੰ ਚਿੰਤਾ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਸਦਾ ਯੋਗ ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਰਹਿ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਕਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਸਰਬੋਤਮ ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮੌਤ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ ਜਿਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਅਜਿਹਾ ਮੰਨ ਕੇ ਤੁਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਦੀਵੀ ਹਾਂ, ਮਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਮੌਤ ਦੀ ਅਮਾਨਤ ਹੈ। ਜੋ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਮਿਟੇਗਾ ਵੀ। ਜਿਹੜਾ ਸਜਾਇਆ ਹੈ, ਸੰਵਾਰਿਆ ਹੈ; ਉਹ ਉਜੜੇਗਾ ਵੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦਾ ਚੇਤਾ ਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦਾ ਬੋਧ ਆ ਗਿਆ; ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੰਤ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ, ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਬਦਲ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਕੱਲ੍ਹ ਜੋ ਬਹੁਤ ਗੁਣਕਾਰੀ ਲਗਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਅਹਿਮ ਲਗਦਾ ਸੀ, ਆਪਣਾ ਲਗਦਾ ਸੀ; ਮੌਤ ਦਾ ਚੇਤਾ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਵਿਅਰਥ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੁਸੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ, ਉਸ ਦਿਨ ਹੀ ਮੌਤ ਦੇ ਦਿਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਮੌਤ ਦੀ ਹੋਸ਼ ਆ ਜਾਏ, ਤਦ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਲ ਆਉਂਦੇ ਹੋ, ਹੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋ।

ਤੁਸੀਂ ਮੌਤ ਤੋਂ ਡਰੇ ਹੋਏ ਹੋ। ਜਿਥੇ ਡਰ ਹੈ, ਉਥੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਜਿੰਨਾ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਤੀਰਥੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ, ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਪੂਛ-ਬੱਤੀ ਜਲਾ ਰਹੇ ਹੋ, ਉਹ ਸਭ ਮੌਤ ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਤਰਲੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਵਿਚ ਲੰਘੀ, ਉਹ ਮਰਨ ਵੇਲੇ ਕੰਬਦਾ ਹੈ, ਰੋਂਦਾ ਹੈ, ਚੀਕਦਾ-ਚਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਖਰੀ ਸੁਆਸ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਬਚ ਜਾਵਾਂ। ਜਿਸ ਨੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਜਾਗ ਕੇ ਵੇਖਿਆ, ਜਿਸ ਅੰਦਰ ਮੌਤ ਦਾ ਭੈਅ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ

ਉਹਨੂੰ ਲੱਭਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪਰਿ-ਪੂਰਨਤਾ ਹੈ, ਅੰਤ ਨਹੀਂ। ਮੌਤ ਤਾਂ ਬੁਲਾਵਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਦੁਆਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ। ਉਹ ਘਬਰਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਹੀ ਕੰਬਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਰੋਂਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਉਹ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਨੰਦ-ਮਗਨ ਹੋ ਉਸ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵਿਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਨੱਚਦਾ ਹੋਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਗਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਗਿਆਨੀ ਰੋਂਦਾ ਹੋਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਤ ਤਾਂ ਕਸਵੱਟੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਜਿਹੇ ਜਿਹੇ ਹੋ, ਉਹੇ ਜਿਹਾ ਹੀ ਤੁਹਾਡਾ ਮੌਤ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਦਮੀ ਕਿਵੇਂ ਮਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਜੀਵਨ ਜੀਵਿਆ। ਜੋ ਅਨੰਦਤ ਮਰਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਂਤ ਮਰਦਾ ਹੈ, ਅਨੰਦਭਾਵ ਨਾਲ ਮਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਕੀਮਤੀ ਸੀ। ਜੋ ਰੋਂਦਾ, ਵਿਲਕਦਾ ਮਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਸੰਤਾਪ ਸੀ, ਨਰਕ ਸੀ।

ਮੌਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ। ਮੌਤ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਮੰਨ ਲਵੋ। ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਮੌਤ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਪਾਉਗੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ। ਯਸੁ ਮਸੀਹ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ, "ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਆਏਗਾ, ਉਹ ਪਾ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਏਗਾ, ਉਹ ਸਦਾ ਲਈ ਗੁਆ ਦੇਵੇਗਾ।"

ਗਰਬੁ ਕਰਤੁ ਹੈ ਦੇਹ ਕੋ ਬਿਨੈਸੈ ਛਿਨ ਮੈ ਮੀਤ॥ ਜਿਹਿ ਪ੍ਰਾਨੀ ਹਰਿ ਜਸੁ ਕਹਿਓ ਨਾਨਕ ਤਿਹ ਜਗੁ ਜੀਤਿ॥

(ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਮਹਲਾ ੯)

ਸਜਣ ਮੇਰੇ ਰੰਗੁਲੇ ਜਾਇ ਸੁਤੇ ਜੀਰਾਣਿ॥ ਹੋ ਭੀ ਵੰਞਾ ਡੁਮਣੀ ਰੋਵਾ ਝੀਣੀ ਬਾਣਿ॥ (ਸਿਰੀਰਾਗ, ਮਹਲਾ ੧)

ਫਰੀਦਾ ਗੋਰ ਨਿਮਾਣੀ ਸਭੁ (ਸੱਲ) ਕਰੇ ਨਿਘਰਿਆ ਘਰਿ ਆਉ॥ ਸਰਪਰ (ਆਖਰਕਾਰ) ਮੈਥੇ ਆਵਣਾ

ਮਰਣਹੁ ਨਾ ਡਰਿਆਹੁ॥

ਕਬੀਰ ਗਾਗਰਿ ਜਲ ਭਰੀ ਆਜੁ ਕਾਲਿ ਜੈਹੈ ਫੁਟਿ॥ ਗੁਰੁ ਜੁ ਨ ਚੇਤਹਿ ਆਪਨੇ ਅਧ ਮਾਝਿ ਲੀਜਹਿਗੇ ਲੁਟਿ॥

ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਪਰਮ ਉਦੇਸ਼ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਹੈ, ਸਵਰਗ-ਨਰਕ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਮਾੜੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਅਸਥਾਈ ਪੜਾਅ ਹਨ।

ਬੜੀ ਇੱਛਾ ਸੀ, ਇਕ ਤਾਪ, ਇਕ ਜਗਿਆਸਾ, ਕਬੀਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ। ਸਮੇਂ ਨੇ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ, ਪੈਰੀਂ ਜੁੱਤੀ ਪਾ, ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਰੱਖ ਖੇਸੀ, ਪਿੰਡ ਕਬੀਰ ਦੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਘਰ ਜਾ ਪਤਾ ਕੀਤਾ। ਮਾਈ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਕਬੀਰ ਗਏ ਨੇ, ਜਾ ਮਿਲੇ।" ਘਬਰਾਇਆ ਹੋਇਆ, ਭਵੰਤਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਕਬਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਖਿੜਕਿਆ ਰਾਹ ਵਿਚ...ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਬੀਰ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਨਹੀਂ, ਪਛਾਣਾਂਗਾ ਕਿਵੇਂ? ਮੁੜਿਆ, ਮਾਈ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, "ਮਾਤਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਬੀਰ ਨੂੰ ਕਦੀ ਮਿਲਿਆ ਨਹੀਂ, ਪਛਾਣਾਂਗਾ ਕਿਵੇਂ?"

"ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਰ ਉਪਰ ਜੋਤ ਜਗਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।" ਮਾਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

ਵਾਹੋ-ਦਾਹੀ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਬੀਰੀ। ਹੈਰਾਨ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਇਆ। ਦੇਖਿਆ, ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉਪਰ ਜੋਤ ਜਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਕਬਰਸਤਾਨ ਚਾਨਣ-ਰੰਗਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ।

ਕਿਵੇਂ ਪਛਾਣਾਂ ਕਬੀਰ ਨੂੰ? ਮਾਈ ਨੇ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੋਚਿਆ, ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਇੰਜ਼ਾਰ ਕਰ ਲਵਾਂ, ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਰਾਹ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਲੋਕ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਸ ਕਦਮ ਜਾਣ 'ਤੇ ਜੋਤ ਬੁਝ ਗਈ, ਕਿਸੇ ਦੇ 20 ਕਦਮ ਜਾਣ 'ਤੇ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਭ ਦੀਆਂ ਜੋਤਾਂ ਬੁਝ ਗਈਆਂ, ਸਿਵਾਏ ਕਬੀਰ ਦੇ। ਕੋਲ ਗਿਆ, ਪੁੱਛਿਆ, "ਤੁਸੀਂ ਕਬੀਰ ਹੋ।"

"ਹਾਂ, ਮੈਂ ਹੀ ਕਬੀਰ ਹਾਂ।" ਜੁਆਬ ਮਿਲਿਆ।

"ਮਹਾਤਮਾ, ਬਾਕੀ ਗੱਲਾਂ ਮੈਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੁੱਛਾਂਗਾ, ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰ ਕਰੋ।" ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ।

"ਦੱਸ ਭਗਤਾ।" ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਬੋਲੇ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

‘ਭਾਰਤ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਹੈ ਕੀ’, ਜਵਾਬ ਸਾਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਪਵੇਗਾ

ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰ ਕੇ ਵਾਪਸ ਪੁੱਜਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮਨ ਉਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਭਾਰੂ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਉਥੇ ਲਗਭਗ ਹਰ ਥਾਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਸਨ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਗਿਆ ਸਾਂ ਅਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਵਿਚ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਵਾਲੇ ਮਹਾਨ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਪੰਦਰਵਾਂ ਮੇਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਕਾਮਰੇਡ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਹੁਰਾਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਵਾਰੀ ਅਜੋਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰ ਆਵਾਂ, ਪਰ ਸਿਹਤ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਿਆ। ਹੁਣ ਉਥੋਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨ ਕੇ ਜਦੋਂ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਫੇਰੀ ਇਸ ਮੇਲੇ ਲਈ ਹੋਏ ਦੋ ਸਮਾਗਮਾਂ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣ ਗਈ।

ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਵੇ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਜ਼ਰੂਰ ਛਿੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਵਾਰੀ ਵੀ ਛਿੜਿਆ। ਕੋਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਾਲੇ ਵਹਿਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਕੇ ਦੁਖੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਕੋਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਲਾਗ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਰੋਤ-ਬੱਜਰੀ ਦੀਆਂ ਖੱਡਾਂ ਤੱਕ ਚਲੀ ਜਾਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੂਚਨਾ-ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਹੁਣ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਮੁਥਾਜ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਕਿ ਕੋਈ ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਪਰੋਸੇਗਾ ਜਾਂ ਅਕਲ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੇਗਾ। ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਣ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੂਹਰੇ ਝੋਲੀ ਫੈਲਾਈ ਬੈਠਾ ਹੋਵਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਉਹ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ।

ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਹਕੀਕੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ, ਤੇ ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਝਾਕਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਡੀ ਸੀ ਤੇ ਅਕਲ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੱਸਣਾ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਵੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਾਲੇ ਅਕਸ ਦੀ ਘਾਟ ਵੇਖਦੇ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਕਈ ਕਿੱਤੂ ਕੱਢ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਇੰਜ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਉਥੋਂ ਬਾਰੇ ਘੱਟ ਤੇ ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਵੱਧ ਸੋਚਦੇ ਹਨ।

ਜਿੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਮਿਲਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਉਹ ਵੀ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤੱਕ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਸਨ

ਕਰਦੇ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਮਾਤਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀ ਸਤਿਕਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੌਰਾਨ ਖਿੱਲਰ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਖਿਲਾਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਹਰ ਹਰਕਤ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਭਾਂਡੇ ਵਿਚੋਂ ਉਠੇ ਵੱਡੇ ਉਬਾਲੇ ਵਾਂਗ ਹੈ ਤੇ ਜਿੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਠੀ ਹੈ, ਓਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਹਿ ਵੀ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ ਬੈਠੇ ਉਹ ਵੀਰ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮਾਤਾ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਜਿੰਦਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਰਾਹ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਣਾ। ਹੁਣ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਵਿਦੇਸ਼ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਉਸ ਪਿੱਛੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪੈਰ ਟਿਕਣ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਸਦੀ। ਹੁਣ ਤੇਜ਼ੀ ਫੜ ਚੁੱਕੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵੱਸਦੇ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਭਰੇ ਪਏ ਹਨ।

ਇੱਕ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦਾ ਮਨ ਖੱਟਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਹੈ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਟਕਰਾਅ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਭੇਤ ਵਿਚ ਰੁੱਝ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਅਸਲ ਮੁੱਦੇ ਭੁੱਲ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਉਹ ਕੰਮ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਜੇ ਕਰਨ ਤੁਰ ਪਵੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਸੁਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੇ ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਫੀਡਲ ਕਾਸਟਰੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ ਇਮਾਨਦਾਰ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਜੇ ਬੇਈਮਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅੰਤ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਉਹ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਵਿਚੋਂ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਕਾਮਰੇਡ ਕਾਸਟਰੋ ਵੇਖਣ ਤੱਕ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਔਖਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਵਜ਼ਨ ਹੈ। ਮਾਤੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ ਨਵੀਂ ਉਠ ਰਹੀ ਜਿਸ ‘ਆਪ’ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਏ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਆਸਾਂ ਸਨ, ਉਹ ਹੁਣ ਏਡੇ ਵੱਡੇ ਪਾਟਕ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਸਦਮਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਦਮੇ ਨੂੰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਤਲਾਕ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਨੇ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਵਲਾਵੇਂ ਪਾ ਕੇ ਚੋਭ ਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪ ਵੀ ਸੰਭਲ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

ਰਹੀ ਗੱਲ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਹ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਕੋਲੋਂ ਭਾਲਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਵਿਖਾ ਸਕਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਾਕਮ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਹਰ ਨਵੇਂ ਦਿਹਾੜੇ ਕੋਈ

ਬੇਹੁਦਾ ਵਿਵਾਦ ਛੇੜਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣ, ਉਦੋਂ ਆਸ ਕਿਵੇਂ ਬੰਨ੍ਹਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਮੇਰੇ ਵਤਨ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਖਬਰਾਂ ਆਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਗੋਆ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਹੈ। ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕਰਦੀਆਂ ਨਰਸਿੰਗ ਕਿੱਤੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਮਜ਼ਾਕ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧੁੱਪੇ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਨਾ ਕਰੋ, ਏਦਾਂ ਰੰਗ ਕਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੋਈ ਢੰਗ ਦਾ ਵਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਤੁਲ ਫੜ ਗਿਆ, ਉਦੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਵੇਂ ਰੰਗ ਵਿਚ ਬੋਲ ਪਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਜਿਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸਾਂ ਤੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕਰਦੀ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਰੰਗ ਏਨਾ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਛਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਈ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀ ਮਾਤੀ ਸੀ।

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਗੰਦੀ ਗਾਲ਼ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਇਸ ਗਾਲ਼ ਦੇ ਬਾਰੇ ਡਿਪਟੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਉਹ ਜਵਾਬ ਇਸ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗਾਲ਼ ਕਿਸ ਨੇ ਸੁਣੀ ਹੈ? ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਬੀਬੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਾਲ਼ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਸੁਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਡਿਪਟੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ‘ਦੱਸੋ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸੁਣਿਆ ਸੀ?’ ਉਹ ਬੀਬੀ ਗਾਲ਼ ਕੱਢ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੱਸ ਸਕਦੀ, ਤੇ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਉਹ ਗਾਲ਼ ਸੁਣ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਏਦਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਮ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਿਰਫ ਏਦਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦੀਆਂ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਗਿਰੀਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣਾ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਬਿਹਾਰ ਕਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਬਿਹਾਤ’ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਗੋਰੇ ਰੰਗ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾਈਜੀਰੀਆ ਦੇ ਰਾਜਦੂਤ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦੇਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਸਿਰੇ ਦੀ ਨਸਲਵਾਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਹੈ। ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਰੰਗ ਜਾਂ ਨਸਲ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਜਾਤ, ਰੰਗ, ਧਰਮ ਜਾਂ ਨਸਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜੁਰਮ ਹੈ।

ਗਿਰੀਰਾਜ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਏਦਾਂ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੌਰੇ ਮੌਕੇ ਉਹ ਭੀੜ ਵੇਖ ਕੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕਈ ਵਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ‘ਲੋਕ ਮੇਮਾਂ ਵੇਖਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।’ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਗੋਰਾ ਬੱਚਾ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਲੰਡਨ ਦੇ ਇੱਕ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ‘ਬਲੱਡੀ ਪੈਕੀ’ ਦੇ ਨਸਲਵਾਦੀ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿ ਕੇ

ਦੌੜ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਚੁਭਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਸਾਡੇ ਕਈ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਏਦਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਚੁਭਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਬਾਰੇ ਉਦੋਂ ਕਹੇ ਗਏ ‘ਮੇਮ’ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਗਿਰੀਰਾਜ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚੁਭੀ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਰੰਗ ਵੀ ਨਿਆਰੇ ਹਨ, ਕਈ ਵਾਰੀ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖ ਅਤੇ ਕੰਨੀਂ ਸੁਣ ਕੇ ਵੀ ਮੁੱਕਰਨ ਨੂੰ ਕਈ ਲੋਕ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ‘ਅੱਜ’ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ‘ਅੱਜ’ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਬੀਬੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ੋਅ ਰੂਮ ਵਿਚ ਚੌਜਿੰਗ ਰੂਮ ਵਿਚ ਕੈਮਰਾ ਲਾਇਆ ਫੜ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਭੇਦ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਵਿਚ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਉਥੋਂ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜੇ ਇਹ ਕੈਮਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਰਾਜਸੀ ਰੰਗ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਉਸ ਗੋਆ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਫੜਿਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਠੇਕੇਦਾਰੀ ਦਾ ਝੰਡਾ ਵੀ ਚੁੱਕੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਠੇਕੇਦਾਰੀ ਹੋਰ ਗੱਲ ਹੈ, ਅਮਲ ਹੋਰ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਚੱਲਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜਿਹੜੇ ਤਿੰਨ ਵਿਧਾਇਕ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਉਤੇ ਪੋਰਨ ਫਿਲਮ ਲਾ ਕੇ ਵੇਖਦੇ ਫੜੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਤਿੰਨੋਂ ਮੈਂਬਰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਮੋਬਾਈਲ ਸੈਟ ਵਰਤੇ, ਉਹ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਿਮਾਰ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਜਦੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਅਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਕਮਾਨ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਮਾਨ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਕੋਈ ਪਾਕਿ-ਸਾਫ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਗੱਲ ਇਸ ਲਈ ਵੱਧ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਸੱਪ ਦੇ ਲੰਘ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਲਕੀਰ ਉਤੇ ਸੋਟੇ ਮਾਰਨ ਵਾਂਗ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਵਾਲ ਫਿਰ ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਵੱਸਦੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਭਰੋਸਾ ਕਿਵੇਂ ਬੰਨ੍ਹਾਈਏ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮੰਗਲ ਤਾਰੇ ਵੱਲ ਭੇਜੇ ਉਪ ਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਾਰ ਸਕਦੇ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹੀਏ ਕੀ? ਇਸ ‘ਕੀ’ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦੇਸ਼ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਦੇਖ ਕਬੀਰਾ ਰੋਇਆ

“ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜੋਤਾਂ ਬੁਝ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਹੀ ਜਗਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂ?”

“ਭਗਤਾ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਬਰਾਂ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ, ਸਭ ਨੂੰ ਮੌਤ ਯਾਦ ਸੀ, ਗਿਆਨ ਦੀ ਜੋਤ ਜਲ ਉਠੀ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਅਸਾਂ ਵੀ ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਮੌਤ ਨੇ ਆਉਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਲੋਭ-ਲਾਲਚ, ਇਹ ਹਉਮੈ ਕਿਉਂ? ਕੀ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ, ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਕੀਤਾ, ਸੋਝੀ ਆ ਗਈ। ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹਾ। ਜੋਤ ਜਗ ਗਈ ਸੀ।” ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਬੋਲੇ।

“ਕਬੀਰ ਜੀ, ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੋਤ ਕਿਉਂ ਬੁਝ ਗਈ ਹੈ?” ਉਹ ਫਰਿਆਦੀ ਹੋਇਆ।

“ਭਗਤਾ, ਹੁਣ ਇਹ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖੁੱਤ-ਧੀ ਯਾਦ ਆ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੱਟੀ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵਿਉਪਾਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀਆਂ। ਕੋਈ ਲੱਤਾਂ ਖਿੱਚਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਲੱਤਾਂ ਮਾਰਨ ਬਾਰੇ। ਮੌਤ ਵਿਸਰ ਗਈ ਹੈ। ਸੱਚ ਤੋਂ

ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਅੰਧੇਰਾ ਹੋਣਾ ਹੀ ਹੈ ਭਗਤਾ।” ਕਬੀਰ ਜੀ ਬੋਲੇ।

ਕਬੀਰ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣ ਉਹ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਤੁਰ ਗਿਆ।

ਕਬੀਰਾ ਤੁਹੀ ਕਬੀਰ ਤੂ
ਤੇਰੇ ਨਾਉ ਕਬੀਰੁ॥
ਰਾਮ ਰਤਨੁ ਤਬ ਪਾਈਐ
ਜਉ ਪਹਿਲੇ ਤਜਹਿ ਸਰੀਰੁ॥

ਇਕ ਦਿਨ ਸੋਵਨੁ ਹੋਇਗੋ
ਲਾਂਬੇ ਗੋਡ ਪਸਾਰਿ॥
ਕਬੀਰ ਸੂਤਾ ਕਿਆ ਕਰਹਿ
ਬੈਠਾ ਰਹੁ ਅਰੁ ਜਾਗੁ॥

ਕਬੀਰ ਇਹੁ ਤਨੁ ਜਾਇਗਾ
ਸਕਹੁ ਤ ਲੋਹੁ ਬਹੋਰਿ॥
ਨਾਂਗੇ ਪਾਵਹੁ ਤੇ ਗਏ
ਜਿਨ ਕੇ ਲਾਖ ਕਰੋਰਿ॥

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ
ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ
ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ
ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
*2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi

Office: (866) 933-3038

Balhar S. Ranu Cell:916-502-7733

Yuba City Ph:530-419-5058

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

ਸਰਕਾਰੀ ਸ਼ਰਾਬ ਨੀਤੀ ਖਿਲਾਫ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਵਿਆਪਕ ਲਾਮਬੰਦੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਮੰਨਣ ਤੇ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਠੋਕੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਖਿਲਾਫ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਨਿਆਂ ਤੋਂ ਰੋਸ ਤੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਦਰਜਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਠੋਕੇ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਰਾਹ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਤੈਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਠੋਕੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਭੇਜੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਠੋਕੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਤਕਨੀਕੀ ਨੁਕਸਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਕੁਝ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤਹਿਤ ਠੋਕੇ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਜਿਹੜੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਉੱਥੇ ਠੋਕੇ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਠੋਕੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਮੁਹਾਲੀ, ਰੋਪੜ, ਸੰਗਰੂਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਬਰਨਾਲਾ, ਬਠਿੰਡਾ, ਮਾਨਸਾ, ਫਰੀਦਕੋਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਤਰਨਤਾਰਨ ਸਮੇਤ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਨਵੇਂ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ

ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਾਰਜੋਈ ਖਤਮ ਹੋਣ ਪਿਛੋਂ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਰਾਹ

ਵਿਚ ਠੋਕੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਸਮੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਠੋਕਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਔਰਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਰ ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ (ਪਹਿਲੀ ਅਪਰੈਲ) ਤੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੋਕਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 6411 ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੋਕਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 3486 ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੀ ਵਸੋਂ ਤੇ ਖੇਤਰਫਲ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ

ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਲੈਣ ਲਈ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਉਧਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 3156 ਹੈ। ਉੱਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਰਾਬ ਤੋਂ 5040 ਕਰੋੜ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੋਕੇ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਣ ਪਰ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ 100 ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਆਬਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੋਵੇ, ਉਥੇ ਠੋਕਾ ਬੰਦ

ਠੋਕਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹਸਪਤਾਲ ਘੱਟ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੋਕਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿਤੇ ਘੱਟ ਹੈ। ਲੋਕ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਦੁਖੀ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਤਾਂ ਕੀ, ਬੰਦਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਵਿਗਾੜਨ ਲਈ ਉਥੇ ਠੋਕਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਬਜ਼ਿਦ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ 3000 ਦੇ ਲਗਪਗ ਹੀ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਠੋਕੇ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਹਨ। ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੋਕੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਿਰੁੱਧ ਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਏ ਲੋਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਸ਼ਰਾਬ ਠੋਕੇ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਤਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਹੀ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਪੰਚਾਇਤੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੋਕੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਦਬਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਘਟਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਵੀ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਬਰੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪਿਲਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਾਰਜੋਈਆਂ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਰਾਹ ਫਤਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੋਕੇ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਬਾਰੇ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਰ ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗੰਢਤੁੱਪ ਕਾਰਨ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਵਧਣ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਆਮਦਨ ਹਰ ਸਾਲ ਵੱਧ ਵੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਾਲ 2015-16 ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ

ਐਲਾਨੀ ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ 6411 ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ 3486, ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 9897 ਠੋਕਿਆਂ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਹੋਟਲਾਂ ਤੇ ਪੱਬਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਰਾਬ ਵੇਚਣ ਤੇ ਪਿਲਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਈ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਠੋਕੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਠੋਕੇ ਖੋਲ੍ਹ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿੰਨੇ, ਭਾਵ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਘੱਟ ਘੱਟ ਇਕ ਠੋਕਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਵੀ 50-65 ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 75 ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਪਉਏ ਵਿਚ ਮਾਤਰਾ 180 ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 200 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਡਰੱਗ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਛੇਤੀ ਨਿਬੇੜਨ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਪਟਿਆਲਾ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਡਰੱਗਜ਼ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਕਰਵਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਂਚ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਬਿੱਟੂ ਔਲਖ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਲਟਕਣ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸਤੀਸ਼ ਕਰਕਰਾ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਮੌਕੇ ਇਥੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 2013 ਵਿਚ ਡਰੱਗਜ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਫਤੇ ਗਏ ਸਾਬਕਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪਹਿਲਵਾਨ ਜਗਦੀਸ਼ ਭੋਲਾ ਤੇ ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਬਿੱਟੂ ਔਲਖ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕਈ ਥਾਈਂ ਕੇਸ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਬਾਰੇ ਈ.ਡੀ. ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਕੇਸ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਭੋਲਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਲਸਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਜਾਂਚ ਲਈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਭੋਲਾ ਖਿਲਾਫ ਚੱਲਦੇ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ

ਦੀ ਪ੍ਰੀਸੀਡਿੰਗ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਿਰਫ਼ ਤਰੀਕਾਂ ਹੀ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਬਿੱਟੂ ਔਲਖ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਟਕਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਇਵਜ਼ ਵਜੋਂ ਹੀ ਸਰਵਉਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਮਾਮਲਾ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਬੈਂਚ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉੱਝ, ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਹੁਣ ਇਸ ਦੇ ਨਿਬੇੜੇ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਤੈਅ ਹੋ ਗਈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਇਹ ਕਾਪੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਭੋਲਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸਤੀਸ਼ ਕਰਕਰਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ੀ ਮੌਕੇ ਇਥੇ ਸਥਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਤੇ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਸਾਬਕਾ ਏਡੀਜੀਪੀ ਸ਼ਸੀ ਕਾਂਤ ਆਦਿ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਸੀਬੀਆਈ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਲਕਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਅਹਿਮ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਚਾਰ ਅਗਸਤ ਤੱਕ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ ਲਈ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈੱਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੇ ਚੀਨ ਤੋਂ ਛਪਾਈ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਆਦਿ ਵਿਚ ਵਿਤਰਨ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤੀ ਚਾਰਜੋਈ ਤਹਿਤ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਹਾਲੀਆ ਸੁਣਵਾਈ ਮੌਕੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਗੀਆ ਨੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲੋਂ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਇਕ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿੱਖ ਬਸਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ ਪੁੱਤਰ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ ਵੱਲੋਂ ਚੀਨ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਰੂਪਾਂ ਦੀ ਛਪਵਾਈ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕੰਟੇਨਰ ਰਾਹੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਲਿਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ 28 ਨਵੰਬਰ 2014 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ

ਪਰਚੇ ਨੂੰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਚਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਨੰਦ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਮ.ਐੱਸ. ਖਹਿਰਾ ਤੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਛਪਾਈ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਕਾਪੀ-ਰਾਈਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਜਸਟਿਸ ਨਵਿਤਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਚਾਰ ਅਗਸਤ ਨਿਯਤ ਕਰਦਿਆਂ ਜੁਆਬਦੇਹ ਪਿਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਵਕਾਲਤਨਾਮਾ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦਲਮੇਘ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ 'ਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਛਪਾਈ ਬਾਰੇ ਅੰਤ੍ਰਿਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਹਾਲੀਆ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹਾਲੇ ਮੁੱਢਲੇ ਪੜਾਅ ਉੱਤੇ ਹੀ ਹੈ।

ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚੋਂ ਛੁੱਟੀ?

ਸੰਗਰੂਰ: ਧੂਰੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ 6 ਸਾਲ ਲਈ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਧੂਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਸਾਜਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ ਵਪਾਰੀ ਆਦਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਸੌਦਾ ਕਰ ਕੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਸੌਦੇ ਅਧੀਨ 2016 ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉੱਝ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸ. ਬਾਜਵਾ, ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਮੁੱਕਰ ਗਏ।

ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਛਿੜਿਆ ਵਿਵਾਦ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਅਬਦਲ ਨਗਰ ਨਾਂਦੇਤ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਲਈ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਬਾਰੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਲੱਗ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਕਰਦਿਆਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਇਕ ਸਥਾਨਕ ਸਿੱਖ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਲਾਨਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿਥੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਧੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਿੱਖ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਵੀ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੋਦੀ ਦਾ ਦਖਲ ਮੰਗਿਆ

ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਇਸ ਅਤਿ ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਤੁਰੰਤ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਣ ਕਰਵਾਈ

ਜਾਵੇ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਘ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਸ਼ਰ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਸੰਘ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-

ਫੜਨਵੀਸ ਵਲੋਂ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਹੱਲ ਦਾ ਭਰੋਸਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਵੇਂਦਰ ਫੜਨਵੀਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਸ੍ਰੀ ਫੜਨਵੀਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਾਰੇ ਜੋ ਚਿੰਨੀ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਉਸ ਸਬੰਧੀ ਉਹ ਜਲਦ ਹੀ ਸ: ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸ 'ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ।

ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤੋੜਖਲਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੇ ਕੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ

ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨਿਆ ਤੇ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਮੌਕੇ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਬਾਬਾ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਿਰਾਗੀਆ, ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਜਾਰੀ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਵਾਸਰੀਕਰ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮਹਾਜਨ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਮੁੰਬਈ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

Speed 1 Transport & DJ Soni Presents

LAKHWINDER WADALI

RANJIT BAWA

KANTH KALER

Vaisakhi 2015

Cincinnati, OH

On April 18, 2015 at 7pm

**Venue: Mason Middle School
6370 Mason Montgomery Road,
Mason (Cincinnati) OH 45040**

GURVINDER BRAR

KIRANDEEP BHULLAR

Sponsored By: Alpha Dawg Diesel Truck and Trailer Repair: Cambridge City, IN (765-478-5050) & Monroe, Ohio (513-539-2200)
Try State Accounting (Satish Agarwal, Ph: 513-791-6288)

Tickets available at all Indian grocery stores.

Price: \$35, \$50, \$75 & VIP

No Alcohol, Free Parking (Tight Security)

Get your tickets now, limited seating.

For more info., contact: Bhinda Waraich 513-284-6978 or DJ Soni 513-600-4447

ਡਰੱਗ ਕੇਸ: ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਵੀ ਬਦਲੀ ਖਿਲਾਫ ਅੜੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਡਰੱਗ ਰੈਕੋਰਡ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਪਤਤਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ (ਈ.ਡੀ.) ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹਾਲੇ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ

ਹੋਈ ਤੇ ਜਾਂਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਦਾਅਵੇ ਕੋਰਾ ਝੂਠ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਤੋੜੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਈ.ਡੀ. ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਰਾਜੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਜ਼ੋਨਲ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਹੋਈ ਬਦਲੀ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ

ਉਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ।

ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਏ.ਕੇ. ਮਿੱਤਲ ਤੋਂ ਜਸਟਿਸ ਰੇਖਾ ਮਿੱਤਲ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਬਦਲੀ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਈ.ਡੀ. ਵੱਲੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਧਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਕੇਸ ਦੀ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਚੇਤਨ ਮਿੱਤਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਦਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਈ.ਡੀ. ਦੇ ਜਲੰਧਰ ਦਫ਼ਤਰ ਦਾ ਕੰਮਕਾਜ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਈ.ਡੀ. ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੋਰਾ ਝੂਠ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਹਾਲੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਡੈਲਸ, ਟੈਕਸਸ: ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਪੰਜਾਬੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ 'ਹੱਸਦਾ ਪੰਜਾਬ' ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ (ਖੱਬਿਓਂ ਤੀਜੇ) ਦਾ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਿਭਾਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਦਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ

24 ਘੰਟੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਸੁਣੋ

Listen on :
Radio Sets (CA, WA, NV)
Dial in
832-551-5029 or 605-475-6868
Android & iPhone App

www.PunjabiRadioUSA.com
Ph: 408-272-5200

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ

www.011india.com

\$25 2,800 Minutes

ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪੈਸੇ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋਂ।

Limited Time Offer. Restrictions & Additional Fees Apply.

✓ ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ✓ ਘਰੋਂ ਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਫੋਨ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ
 ✓ ਬਗੈਰ ਪਿੰਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋਂ
 ✓ ਸਪੀਡ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ ਸੈਟ ਕਰੋ

800.914.1013 • 408.659.9400

BUYING/SELLING In Michigan

Homes, Gas Stations, Liquor Stores, Plazas, Hotels

All Types of Loans Residential & Commercial

RAJ S. SHERGILL

Realtor

Land Mark Realty

41637 Ford Road, Suite A.
Canton, MI 48187

Cell 734-751-4455, rajsshergill@yahoo.com

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer
Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile
(586) 802-7385 Fax
 Balbir.Grewal@SistarMortgage.com
**Refinance up to 125% value of the house.*

Loans Available In Most States!

> 100% FHA Financing > Residential (Purchase & *Refinance) > Self Employed > Cash Out Refinance > Investment Property Loans > Jumbo Loans > Commercial Property With Business or Business Only

INDIAN BAZAAR

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਅਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

- ਖਾਣਾ ਸ਼ੁੱਧ ਵੈਸ਼ਨੋ, ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੋਸੇ, ਚਾਟ, ਥਾਲੀ
- ਕੈਟਰਿੰਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
- ਵੱਡੇ ਆਰਡਰ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ
- ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ

ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਆਓਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ 'ਚ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਰੇਟ 'ਤੇ ਮਿਲੇਗੀ।

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ

ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ

Ph: 317-534-5151, 916-524-0045

ਇੰਡੀਅਨ ਬਜ਼ਾਰ

ਆਪਣੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਓ
 DESIGNER LEHANGAS, SUITS, SAREES, KIDS WEAR

ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਲਹਿੰਗੇ, ਸੂਟ ਤੇ ਸਾੜੀਆਂ
 ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ

Gidha Bhangra Dressess On Rent

Preet BOUTIQUE

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਲਈ ਕਲੀਰੇ, ਗਾਨੇ, ਸੁਰਮੇਦਾਨੀ, ਕਿਰਪਾਨ, ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਜਾਗੋ ਮਟਕੀ, ਪਰਾਂਦੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਹੈ

Call: 317-603-4018, 317-332-1387
 E-mail: spkaurus@yahoo.co.in
 Facebook preetboutique

334 S. Emerson Ave., GREENWOOD, IN 46143

ਭਾਰ ਘਟਾਓ, ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਬਚੋ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਭਾਰ ਵਧਣ, ਸੂਗਰ, ਕੋਲੈਸਟਰੋਲ, ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਕਬਜ਼, ਕਮਰ ਦਰਦ, ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ, ਹਰਦਮ ਥਕੇ ਰਹਿਣ, ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਨ ਆਦਿ ਅਲਾਮਤਾਂ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?

> ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਦੇਸੀ ਦਵਾਈਆਂ ਵਰਤ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਵਜ਼ਨ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕੋਈ ਸਾਈਡ ਇਫੈਕਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

> ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਪਿਛਲੇ 32 ਸਾਲ ਤੋਂ 72 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹਰਬਲ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

Safe & Easy Weight Loss
Ph: 317-886-4858
 www.punjabweightloss.blogspot.com
 www.goherbalife.com/skaur

ਚੌਣਕਾਂ ਭਰਿਆ ਰਿਹਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ 15ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਦਾ ਸਮਾਗਮ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ): ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ 15 ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਸਫਰ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਮਿਆਰਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਭਰ ਵਿਚ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲੋਂ-ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਜੋ ਥਾਂ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਸੰਪਾਦਕ ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਹੁਤ ਵਡਾ ਸਿਰਤ ਤੇ ਸਿਦਕ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੰਬੀ 28 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਦੀ ਸਬਰਬ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੇ ਕੋਟਿਲੀਅਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਅਖਬਾਰ ਦੀ 15ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਵਖ ਵਖ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ।

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ

ਵਿਚ ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਹੈ ਸ. ਜੰਮੂ ਦਾ ਸਿਦਕ ਤੇ ਸਿਰਤ, ਤੇ ਦੂਜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ; ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਘਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਰ ਸ਼ਖ਼ਸ ਇਸ

ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਇਥੋਂ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪੇਕੇ ਪਿੰਡ ਵਾਂਗ ਹੈ।

ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ ਨੇ ਸ. ਜੰਮੂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਦੁਆ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਵੀ ਫੋਨ ‘ਤੇ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਇਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਮਾਨਸਿਕ ਦਲੇਰੀ ਤੇ ਹਿੰਮਤ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲੀ ਹਮਦਰਦਾਂ ਤੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਫਖਰ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਜਿਹਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਅਖਬਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਚਾਲਕ ਸਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਧੜਕਣ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਾਂਗੇ।

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਆਏ ਸ਼ਾਇਰ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਰਚਨਾ ਛਪਣ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਨ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਗਿਆਨ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਬੂਹੇ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਹੀ ਪੁੱਜੇ ਖੇਡ ਲੇਖਕ ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੇਵਾਲ ਨੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਰਚਨਾਵਾਂ ਛਪਣ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਖੇਡ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਖਲੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਵੀ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਿਚ ਕਹੀਆਂ।

ਤਸਵੀਰਾਂ: ਸਿਆਨ ਵੀਡੀਓ ਕਮਲਜੀਤ ਵਿਰਦੀ ਤੇ ਸੋਨੂੰ ਖਹਿਰਾ

ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਜੋ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਫਰੀਮਾਟ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਤੋਂ ਪੁੱਜੇ ਸਨ, ਨੇ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਤਰਾਸ਼ਿਆ ਹੀਰਾ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਿਦਕੀ ਮਨੁੱਖ ਮੇਰੇ ਕਾਲਜ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ‘ਤੇ

ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਵੀ ਨੇੜਲਾ ਸਬੰਧ ਹੈ।

ਲਾਇਲਪੁਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ, ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸ. ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਾਵੇਂ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵੀ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਿਖਰ ‘ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਿਰਤ ਵੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 23 ਉੱਤੇ)

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ-2015: ਗੂੜ੍ਹੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਕੁਝ ਇੰਦਾਂ ਵੀ

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੀ ਉਮਰ ਪੰਦਰਾਂ ਵਰ੍ਹੇ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਇਸ ਉਮਰ ਦੇ ਵਰ੍ਹੇ ਬਾਰੇ ‘ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਲਾਸ’ ਵਿਚ ਸਾਧੂ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਆਰਿਫ਼ ਦਾ ਛੰਦ ਹੈ- ‘ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਉਮਰ ਹੋਈ, ਮੁੱਛਾਂ ਫੁੱਟੀਆਂ ਰੂਪ ਨੇ ਚਮਕ ਮਾਰੀ’ ਪਰ ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਬਾਰੇ ਜੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੰਨੀ ਉਮਰ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨੂੰ, ਖਾਸ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ‘ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਮੈਂ ਤੇਰਾ’ ਵਾਂਗ ਇਕ-ਮਿਕ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਮਾਣ-ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਨੂੰ ਔਕੜਾ ਤੇ ਢਿੱਡ-ਅੜਿੱਕਿਆਂ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰੀ ਹੱਥੋ-ਪਾਈ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦੇਖੀ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਇਹ ਅਖਬਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਨੰਬਰ ਇਕ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਕੁਝਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਰਵਾਸ ਦਾ ਜਦੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਤੇ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਗਾਏ ਆਸ ਦੇ ਦੀਵੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। 28 ਮਾਰਚ ਦੀ ਰੰਗੀਨ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਜਗੀਆਂ, ਜਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਲਾਟੂ ਬਲੇ ਤੇ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਨਾਲ

ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਵੱਕੜੀਆਂ ਪਈਆਂ, ਉਹਦੇ ਕੁਝ ਸਵਿੱਚ ‘ਆਨ-ਆਫ਼’ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:

ਨੁਰ-ਨੁਰ ਕਰਦੀ ਰਾਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆਏ ਹਿਤੈਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਲਕੰਦ ਹੋਰ ਮਿੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਖਪਾਲ ਗਿੱਲ ਤੇ ਲਖਵਿੰਦਰ ਮਾਵੀ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰੀਬ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ‘ਜਲ ਉਤੇ ਫੁੱਲ’ ਸਵਾ ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਤਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਲਗਦਾ ਸੀ, ਨੱਬੇ ਫੀਸਦੀ ਕੰਨ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵੱਲ ਨਹੀਂ, ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨ ਵੱਲ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਂ ਪੈਗ-ਸੈਗ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੁਆਦ ਲੈਣਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ...ਕਈ ਵਾਰ ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਕੱਚੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੁੰਦੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਸ਼ਗਨਾਂ ਵਾਲੀ ਸੰਗੀਤਕ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਹੁੰਦੀ ਵੇਖੀ ਜਦੋਂ ਹਰ ਵੱਡਾ ਛੋਟਾ, ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿਚਾ ਕੇ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ‘ਹੁਣ ਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਿਆਰ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਹੈ?’

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਦੇ ਉਸਤਾਦ ਪ੍ਰੋ. ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਨੇ ਅਖਬਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੇ ਉਹਦੇ ਸਿਰਤ ਅੱਗੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ। ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ ਨੇ ਅਖਬਾਰ ਨੂੰ ਬੌਧਿਕਤਾ ਤੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਕਿਹਾ। ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਪਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਕਿਆ ਬਾਤਾਂ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਬੀਨ ਘੱਟ ਵੱਜੀ ਹੋਵੇ, ਸੱਪ ਵੱਧ ਮੇਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ, ਮਾਸਟਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਘਰਿੰਡਾ, ਡਾ. ਰਫ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ,

ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ, ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ, ਬੀਬੀ ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ ਸਲੂਜਾ ਅਤੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੱਬੇਵਾਲੀਏ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਗੱਠ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਨਾਨਕੇ ਸ਼ੱਕ ਵਰਗੀ ਸੀ।

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਵਰਗਾ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਦਾ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ

ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਂਗ ਮਿੱਠੀ ਧੁਨ ਰਹੇ ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ ਵੱਲੋਂ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨ ਬੰਨ੍ਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਰੁਸਤਮ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੂਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲਈ ਲਗਭਗ ਬੰਦ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਡਿਟਰਾਇਟ ਤੋਂ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰਵੇਲ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਡਾ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਦੇ ਇਸ ਜੈਕਾਰੇ ਕਿ ‘ਨਾਅਰਾ ਹੁਣ ਉਹ ਸਾਹ ਆਉਣ ਤੱਕ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਲਾਉਣਾ ਰਹੇਗਾ’, ਨਾਲ

ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ ਦੀ ਧੀ ਪੂਜਾ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ, ਫਿਰ ਚਹੇਤਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿਚਵਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਬਦਲੀ। ਨੱਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਹਟ ਵੀ ਕਿਥੇ ਹੁੰਦਾ? ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਗਾਇਕ ਜੀਤੇ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਜਿੰਨੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਨਾਈਟ ਦੀ ਰੂਹੋ-ਰਵਾਂ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਤੇ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਬੁਲਾਇਆ ਸੱਚੀ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿਚ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬੂਰ ਪਿਆ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਰੰਗ ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਛੱਡ ਕੇ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਵੀ ਕਈ ਉਹਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।

ਜੀਤੇ ਨੇ ਚਮਕੀਲਾ ਵੀ ਸੁਣਾਇਆ, ਦੀਦਾਰ ਸੰਧੂ ਵੀ ਤੇ ਆਪਣਾ ਉਸਤਾਦ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਵੀ। ਗਿੱਲ ਤੇ ਮਾਵੀ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਬੋਲੀਆਂ ਵੀ ਪਾਈਆਂ...ਫਿਰ ਨੱਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅੱਡੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਤੇ ਸੰਗੀਤਕ ਰਾਤ ਧੂਤਕੜੇ ਵਿਚ ਵੀ ਬਦਲੀ, ਤੇ ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਵਾਲੀ ਤਕਰੀਰ ਕਿ ‘ਜਦ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਘਰ ਦਾ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਬਲਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਤੇ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਰਹਾਂਗਾ’, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਵੁਕ ਕਰ ਗਿਆ।

...ਇੰਨੀ ਵਾਰ ਘੜੀ ਨੇ ਟਿਕ-ਟਿਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜਿੰਨੀ ਵਾਰ ਕੈਮਰਿਆਂ ਨੇ ਕਲਿਕ-ਕਲਿਕ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ!

ਦੋ ਪੈਰ ਹੋਰ ਤੁਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਾਸੀਆਂ, ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ, ਕਾਲਮਨਵੀਸਾਂ, ਹਿਤੈਸ਼ੀਆਂ, ਸਪਾਂਸਰਾਂ, ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ, ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਸਟਾਫ਼ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸਮੇਤ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

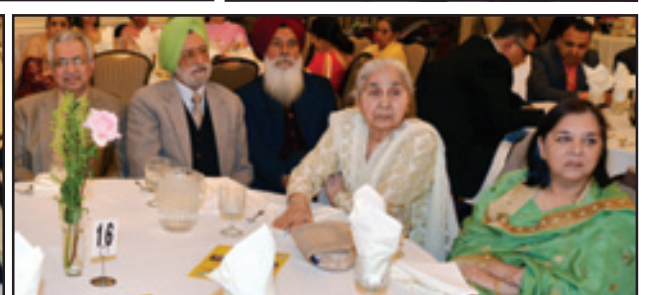
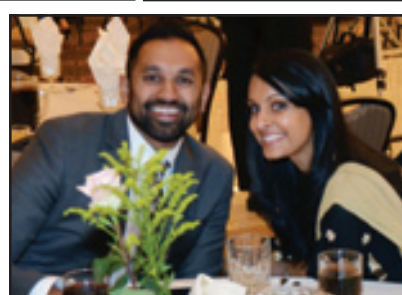
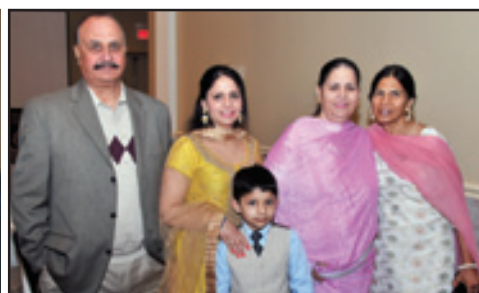
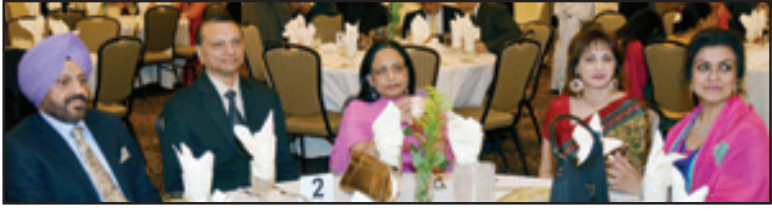
ਲੱਗਾ ਕਿ ਚੌਮੁਖੀਏ ਦੀਵੇ ਵਿਚ ਤੇਲ ਭਰ-ਭਰ ਪੈਂਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਹਾਂ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਉਹ ਸੀ ਇਕ ਲਾਇਲਾਜ ਰੋਗ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਦੀ ਜੀਅ-ਜਾਨ ਨਾਲ ਸੇਵਾ, ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਰੱਜ ਕੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਦੀ। ਅਜਿਹਾ ਸਿਦਕ, ਸਿਰਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪੀਵੀ ਗਏ, ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਖਾਈ ਗਏ, ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਟੇ ਈ ਨਹੀਂ...ਸ਼ਿਵ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ-2015: ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨੀ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ-2015: ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨੀ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਹਾੜੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਇਮਾਰਤ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਓਕ ਕਰੀਕ ਵਿਖੇ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਵਿਸਾਖੀ ਦਿਹਾੜਾ 19 ਅਪਰੈਲ, ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ।

ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ 17 ਅਪਰੈਲ 2015 ਅਰੰਭ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ: ਸਵੇਰੇ 10:00 ਵਜੇ
ਐਤਵਾਰ 19 ਅਪਰੈਲ 2015 ਭੋਗ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ: ਸਵੇਰੇ 11:00 ਵਜੇ

ਉਪਰੰਤ ਕੀਰਤਨ ਦੀਵਾਨ: ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਕਥਾਵਾਚਕ ਗਿਆਨੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਚੰਦਨ ਕਥਾ ਵਿਆਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ।

ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਸਿੰਘ ਤੂਰ ਵਲੋਂ

ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਾਸ

ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ

Sikh Temple Of Wisconsin

7512 South Howell Ave. Oak Creek, WI 53154

Ph. 414-764-7454 Fax: 414-764-7512 Web Site: sikhtemplewi.org

ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ)

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਪੀਵਹੁ ਪਾਹੁਲ ਖੰਡੇਧਾਰ ਹੋਇ ਜਨਮ ਸੁਹੇਲਾ॥ ਗੁਰ ਸੰਗਤਿ ਕੀਨੀ ਖਾਲਸਾ ਮਨਮੁਖੀ ਦੁਹੇਲਾ॥
ਵਾਹ ਵਾਹ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਆਪੇ ਗੁਰੂ ਚੇਲਾ॥

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਦੀ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਰੁੱਕਫੀਲਡ

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀਓ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਰੁੱਕਫੀਲਡ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਵਿਸਾਖੀ ਦਿਹਾੜੇ ਸਬੰਧੀ
ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਐਤਵਾਰ 19 ਅਪਰੈਲ 2015 ਨੂੰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਆਪ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਜੀ।

ਅਰੰਭ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ: 17 ਅਪਰੈਲ 2015 (ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ)

ਭੋਗ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ: 19 ਅਪਰੈਲ 2015 (ਐਤਵਾਰ)

ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਕਥਾਵਾਚਕ ਭਾਈ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮਤਿ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ) ਅਤੇ
ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਅਤੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਵਲੋਂ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਆਖਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ: ਐਤਵਾਰ 26 ਅਪਰੈਲ 2015 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 7 ਵਜੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੱਕਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਸੱਜਣ 19 ਅਪਰੈਲ ਤੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ
ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਲਿਖਵਾ ਦੇਣ।

ਬੇਨਤੀ ਕਰਤਾ: ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ (ਪ੍ਰਧਾਨ), ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ), ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸਕੱਤਰ)

ਮੈਂਬਰ: ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਗਿੱਲ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ, ਨਮਰਤਾ ਕੌਰ ਸੰਧੂ

Sikh Religious Society of Wisconsin

3675 N Calhoun Rd, Brookfield WI 53207 Ph: 262-790-1600

ਮਰਹਲਾ ਅਫਗਾਨ

ਲੀਨਾ ਆਲਮ ਦੱਸੇਗੀ ਅਫਗਾਨ ਔਰਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਰੂਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਮਰੀਕੀ ਦਖਲ ਨਾਲ ਵੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹੋਣੀ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕੀ। ਆਮ ਅਫਗਾਨ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚੱਕੀ ਵਿਚ ਪਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਔਰਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਵੀ ਮਾੜੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਰਤ-ਏ-ਹਾਲ ਉਤੇ ਤਬਸਰਾ ਲੜੀਵਾਰ 'ਸ਼ੀਰੀ' ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ' ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

'ਸ਼ੀਰੀ' ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਂ ਦਾ ਲੜੀਵਾਰ 36 ਸਾਲਾ ਔਰਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਬਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕਲਰਕ ਹੈ। ਇਸ ਲੜੀਵਾਰ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਉਤੇ ਹੁੰਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਮ ਅਫਗਾਨ ਔਰਤ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਘਰਾਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਤਾਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਲੜੀਵਾਰ ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਸ਼ੀਰੀ ਬਾਹਰ ਵਿਚਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਿੱਧਿਆਂ ਹੋ

ਆਮਨਾ ਸਿਦੀਕੀ

ਕੇ ਵੰਗਾਰਦੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਵੀ ਨਿਘਰ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਰਾਜ ਖਤਮ ਹੋਇਆਂ ਤਕਰੀਬਨ 13 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਔਰਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਕੁ ਫਰਕ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਲੜੀਵਾਰ ਇਸ ਫਰਕ ਨੂੰ ਹੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੜੀਵਾਰ ਵਿਚ ਨਾਇਕਾ ਸ਼ੀਰੀ ਵਾਲਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਲੀਨਾ ਆਲਮ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ ਅਫਗਾਨ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ, ਲੀਨਾ ਆਲਮ 1989 ਵਿਚ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਛੱਡ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾ ਵਸੀ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ 2007 ਵਿਚ ਹੀ ਵਾਪਸ

ਕਲਾ ਪਰਿਕਰਮਾ

ਆਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ 1998 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਉਸ ਨੇ ਮਾਡਲਿੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕੁ ਭਾਂਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਰਹੀ ਸੀ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਹ ਪੜ੍ਹਨ ਖਾਤਰ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਹਨੇ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ,

ਅਫਗਾਨ ਲੜੀਵਾਰ 'ਸ਼ੀਰੀ' ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ' ਦੇ ਦੋ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸਲਾਮ ਸਾਂਗੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਲਾਮ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰਨ ਵਿਚ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। 2008 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਬੁਲ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਸਰਵੋਤਮ ਅਦਾਕਾਰਾ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਇਨਾਮ ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲੇ। ਉਹ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕਾ ਵਜੋਂ ਵੀ ਸਰਗਰਮ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਲੀਨਾ ਆਲਮ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਸ਼ੀਰੀ' ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ' ਵਿਚ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਖੂਬ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਪਾਤਰ ਸ਼ੀਰੀ ਬੜੀ ਦਲੇਰ ਔਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹਰ ਔਰਤ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣੇ ਹੀ ਵਕਤ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੀਰੀ ਵਾਂਗ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹਰ ਔਰਤ ਅੱਗੇ ਆਵੇ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਖੁਦ ਕੱਢੇ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ 1996 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2001 ਤੱਕ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਉਤੇ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਲਗਭਗ 58 ਫੀਸਦੀ ਅਫਗਾਨ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਟੀ.ਵੀ. ਪੁੱਜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਤੋਂ ਤੁਰਕੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਟਕ ਆਮ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਸ ਲੜੀਵਾਰ ਰਾਹੀਂ ਸੁਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸਮਾਜਸੇਵੀ ਏਨ ਜੈਸਿਮ ਫਲਹਰ ਜੋ ਕਾਬਲ ਵਿਚ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਵੀ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਦਲਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨੇ ਜਬਰੀ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਭਾਰਿਆ ਹੈ। 'ਸ਼ੀਰੀ' ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ' ਦੀਆਂ 12 ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸ਼ਤ 45 ਮਿੰਟ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 18 ਅਪਰੈਲ 2015 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-164

ਦੌਲਾ ਸਿਹੂ ਤੇ ਬਚਨ ਸਿਹੂ ਦੀ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਜੁੜਦੀ ਢਾਣੀ,
ਇਕ ਨੇ ਸੀਪ ਵਿਚ ਨਾਲ ਯੱਕੇ ਦੇ, ਚੁੱਕ ਲਈ ਵੇਖ ਲਓ ਰਾਣੀ।
ਬਚਨ ਸਿਹੂ ਹਾਲੇ ਪੀਂਹਦਾ ਪੱਤੇ, ਕੱਢ ਕੇ ਆ ਗਿਆ ਧਾਰਾਂ,
ਬੁੱਢੀ ਉਮਰੇ ਵੇਖ ਲਓ ਬਾਬੇ, ਲੁੱਟਦੇ ਮੱਜ-ਬਹਾਰਾਂ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-162

ਢੋਲ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਵਧਾਈ ਲੈਣ ਲਈ
ਜੋਰ ਜੋਰ ਨਾਲ ਡੱਗਾ ਲਗਾਵੇ।
ਭੁੱਖਾ ਨੰਗਾ ਬਚਪਨ ਦੇਖੋ
ਜੂਠ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਨਿਗਾਹ ਟਿਕਾਵੇ।
ਸਰਬ ਸਿੱਖਿਆ ਸਭ ਨੂੰ ਭੋਜਨ
ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਨਾ ਨਜ਼ਰੀ ਆਵੇ।
ਸਰਕਾਰੀ ਦਾਅਵੇ ਸਾਰੇ ਬੂਠੇ
ਇਹ ਤਸਵੀਰ ਦਿਖਾਵੇ।

-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੇਰ
ਫੋਨ: 91-98783-37222

ਕੂੜਾ ਫੋਲਦੇ ਬੱਕੇ ਆਏ ਹਾਂ
ਚੋਟੀ ਵੀ ਨਾ ਖਾਧੀ।
ਹੱਟੀ ਮੂਹਰੇ ਢੋਲ ਵੱਜਦਾ
ਕੋਈ ਕਰਦਾ ਫਿਰੇ ਮੁਨਾਦੀ।
ਸਾਡੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਨੇ
ਕੋਈ ਛੱਡਿਆ ਹੋਣਾ ਸੋਸ਼ਾ,
ਆਓ, 26 ਜਨਵਰੀ ਲਾਲ ਕਿਲੇ 'ਤੇ
ਨੱਚਦੀ ਤੱਕੇ ਆਜ਼ਾਦੀ।
ਜਾਹ ਭਰਾਵਾ ਭੁੱਖਿਆਂ ਢਿੱਡਾਂ ਨੂੰ
ਲਾ ਨਾ ਟੁੱਕ ਦੇ ਲਾਰੇ।
ਕੈਂਸਰ-ਪੀਲੀਏ ਨੇ ਰੋਗੀ
ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਨੇ ਘਰ ਸਾਰੇ।
ਅੱਗੇ ਪਿੱਠ, ਕਿਤਾਬਾਂ, ਕੱਪੜੇ
ਕੰਘੀਆਂ, ਕਲਿੱਪ ਤੇ ਵੰਗਾਂ,
ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਕੂੜੇ 'ਚੋਂ ਲਭਦੀਆਂ
ਸੂਈਆਂ ਅਤੇ ਸਰਿੰਜਾਂ।
'ਕੈਲ' ਛੇ ਮੌਸਮ ਤੇ ਚਾਰੇ ਰੁੱਤਾਂ
ਨੰਗੇ ਪਿੰਡੇ ਹੰਢਾਈਏ।
ਮੰਗਤੇ ਨਹੀਂ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੱਚੇ ਹਾਂ
ਭਾਵੇਂ ਕੂੜਾ ਫਰੋਲਣ ਜਾਈਏ।

-ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਕੈਲ
ak47kail@gmail.com

ਅਮਨ ਦੀ ਏਲਚੀ ਲੀਨਾ ਆਲਮ

ਅਦਾਕਾਰਾ ਲੀਨਾ ਆਲਮ 2009 ਤੋਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਮਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਏਲਚੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਿਸ਼ਨ ਮਾਰਚ 2002 ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਮਕਸਦ 2001 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਬੋਨ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਲੀਨਾ ਆਲਮ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੀਰਸ ਹੈ। ਹਿੰਸਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੁਹੱਪਣ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਥਾਂ ਅਮਨ ਵਾਲਾ ਰਾਹ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਜ਼ਾਵੀਏ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲੀਨਾ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਜਿਉਂ ਹੀ ਹਾਲਾਤ ਸਾਜ਼ਗਾਰ ਹੋਏ, ਉਹ ਝੱਟ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਗਈ।

ਕਾਵਿ-ਵਿਅੰਗ

ਲੇਖਕ ਬਨਾਮ ਅਲੇਖਕ

ਕਾਗਜ਼ ਕਲਮ ਫੜ ਬਣੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਲੇਖਕ, ਕਿਵੇਂ ਲੇਖਕ, ਅਲੇਖਕ ਨਖੇੜੀਏ ਜੀ?
ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਆਪਣੇ ਰਾਹ ਪਈਏ, ਖੱਖਰ ਭੁੰਡੀ ਦੀ ਕਦੇ ਨਾ ਛੇੜੀਏ ਜੀ।
ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਆਦਮੀ ਸਿੱਖਦਾ ਏ, ਦਰ ਅਕਲ ਦਾ ਕਦੇ ਨਾ ਭੇੜੀਏ ਜੀ।
ਏਸ ਪੰਗੇ 'ਚੋਂ ਕੈਲਵੀ ਕੀ ਲੈਣਾ, ਟੱਟੂ ਆਪਣਾ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਰੇੜੀਏ ਜੀ।

-ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੈਲਵੀ

ਸੂਰਜ

ਜੋਰਾਵਰਾਂ ਦਾ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਹੈ ਕਬਜ਼ਾ, ਇਹਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਹੀ ਦਿਨ ਨੂੰ ਰਾਤ ਕਹਿੰਦੇ।
ਜਿਥੇ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਡਾਕਾ ਮਾਰ ਲੈਂਦੇ, ਲੁੱਟ-ਪੁੱਟ ਕੇ ਪਿੰਡੇ ਹਨ 'ਝਾਤ' ਕਹਿੰਦੇ।
ਥਾਂ-ਥਾਂ ਰੱਖੀ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਣਬੀਰ ਸੈਨਾ, ਅਸਾਂ ਹੋਣ ਨਾ ਦੇਣੀ ਪ੍ਰਭਾਤ ਕਹਿੰਦੇ।
ਸੂਰਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਵਿਚ ਚਮਕਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੁਗਨੂੰਆਂ ਨੂੰ ਗਿੱਟਲ ਜਾਤ ਕਹਿੰਦੇ।

-ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਗੁੜ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅਰਬੀਆਂ ਲਈ ਖਜ਼ੂਰ ਤੇ ਯੂਰਪੀਆਂ ਲਈ ਕੇਕ। ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸੂਭ ਕਾਰਜ ਅਰੰਭ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁੜ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਲਈ ਗੁੜ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਗੁੜ ਭੇਜਣਾ ਸੱਦੇ ਦਾ ਸਮਾਨਅਰਥਕ ਮੁਹਾਵਰਾ ਵੀ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਜੋਂ ਗੁੜ ਧਾਰਮਕ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁੜ ਨਾਲ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਸੁਆਦ ਹੈ। ਉਂਜ ਵੀ ਕਈ ਪੰਜਾਬੀ ਰੋਟੀ ਪਿਛੋਂ ਬੋਝੂ-ਬਹੁਤਾ ਗੁੜ ਜ਼ਰੂਰ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਮੈਂ ਚਿਮਟੇ ਵਿਚ ਜੋ ਗੁੜ ਦੀ ਡਲੀ ਫਸਾ ਕੇ ਤੇ ਬਲਦੇ ਚੁਲ੍ਹੇ 'ਚ ਪਿਘਲਾ ਕੇ ਖਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸਾਂ, ਉਸ ਦਾ ਜਾਇਕਾ ਅਜੇ ਵੀ ਜੀਭ 'ਤੇ ਤਰਦਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਇਹ ਇਕ ਨਿਆਮਤ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਗੁੜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਿੱਠੇ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਲਈ ਵੀ ਚੋਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਾਠਕ ਸਮਝ ਹੀ ਗਏ ਹੋਣਗੇ। ਗੁੜ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਇਥੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁੜ ਚਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁੜਤੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁੜ ਤੋਂ ਬਣੇ ਗੁੜਤੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੀ ਜਮਾਂਦਰੂ ਸੁਭਾਅ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਰ ਇਲਾਕੇ, ਬਲਕਿ ਹਰ ਕੁਲੂਤੀ ਦੇ ਗੁੜ ਦਾ ਸਵਾਦ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਵੇਕਲੇ ਸਵਾਦ ਵਿਚ ਗੰਠੇ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਸਥਾਨਕ ਭੋਇੰ, ਪੌਣ-ਪਾਣੀ, ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ, ਅਸੂਧੀਆਂ ਤੇ ਕਿਰਕ ਦੀ ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੂਣੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਮਾਦ ਦਾ ਗੁੜ ਨਮਕੀਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਣਦੇ ਹੋਏ ਤੱਤੇ-ਤੱਤੇ ਗੁੜ ਦੀ ਮਹਿਕ ਤੇ ਸੁਆਦ 'ਤੇ ਤਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਲਟਬੋਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੱਤਿਆਂ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਖਾਣ ਦਾ ਅਲੱਗ ਹੀ ਅਨੁਭਵ ਹੈ। ਜੱਟ ਸ਼ਾਇਦ ਤਦੇ ਹੀ ਭੇਲੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਗੰਨਾ ਨਹੀਂ ਭੰਨਣ ਦਿੰਦਾ, ਗੁੜ ਉਸ ਦੀ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਦਾ ਬਿਹਤਰੀਨ ਫਲ ਹੈ। ਹਰ ਗੁੜ ਦਾ ਰੰਗ ਵੀ ਆਪੋ ਆਪਣਾ ਹੈ, ਹਲਕੇ ਪੀਲੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਭੂਰੇ ਤੱਕ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਗੁੜ ਵੀ ਆਮ ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਭੇਲੀ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੀਆਂ, ਰੋੜੀਆਂ ਜਾਂ ਟਿੱਕੀਆਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਢਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਅਨੇਕਾਂ ਰਸਾਇਣਾਂ ਵਿਚੀਂ ਲੰਘਾ ਕੇ ਬੇਹੱਦ ਸੁਖ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਿਟਾਮਿਨਾਂ ਧਾਤਾਂ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਕੀਤੀ ਚੀਨੀ

ਗੁੜ ਖਾਵਾਂ ਵੇਲ ਵਧਾਵਾਂ

ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਮਿੱਠੀ ਜ਼ਹਿਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਹਤ ਦੇ ਫਿਕਰਮੰਦ ਲੋਕ ਮਿਠਾਸ ਦੇ ਹੋਰ ਬਦਲ ਭਾਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਗੁੜ ਤੋਂ ਵਧੀਆਂ ਮਿੱਠਾ ਹੋਰ ਕਿਹੜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੁੜ ਸ਼ਬਦ ਵਾਲੇ ਕਈ ਮੁਹਾਵਰੇ, ਅਖਾਣ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਘਰ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਭੇਤ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਵਜੋਂ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਇਸ ਤੁਕ ਨੂੰ ਆਮ ਹੀ ਅਖਾਣ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, “ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਛੁਪਾਈਏ ਖ਼ਲਕ ਕੋਲੋਂ

ਭਾਵੇਂ ਆਪਣਾ ਹੀ ਗੁੜ ਖਾਈਏ ਜੀ।” ਪਰ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਗੁੜ ਭੋਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁਹਾਵਰਾ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਅਖਾਣ ਨੂੰ ਕੱਟਦਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਚੋਰੀ ਦਾ ਗੁੜ ਮਿੱਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਲਾ ਬਿਨਾ ਚੋਰੀ ਵਾਲਾ ਮਿੱਠਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ? ਨਾਲੇ ਚੋਰੀ ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਸਰਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਲੋਕ ਕੰਮ ਏਨਾ ਕੁਚੱਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਣੇ ਗੁੜ ਦਾ ਗੋਹਾ ਹੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। “ਸੱਚ ਮਿਰਚਾਂ ਝੂਠ ਗੁੜ” ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਤਾਂ ਅੱਜ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਨਿੱਤ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਗੁੜ ਦਾ ਏਨਾ ਲਾਲਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਗੁੜ ਖੁਆਇਆਂ ਹੀ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਿਹੁ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਭਾਵੇਂ ਕਬੀਰ ਜੀ “ਗੂੰਗੇ ਗੁੜ ਖਾਇਆ ਪੂਛੋ ਤੇ ਕਿਆ ਕਹੀਐ” ਆਖ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਗੁੜ ਦਾ ਸਵਾਦ ਗੂੰਗਾ ਤਾਂ ਕੀ, ਕੋਈ

ਸਮਰੱਥ ਬੁਲਾਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਾ ਸਕਦਾ। ਗੁੜ ਖਾਣ ਤੇ ਗੁਲਗੁਲੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਯੋਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਖੰਡੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਗੁੜ ਦਿਖਾ ਕੇ ਢੇਲਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਚਲਾਕ ਲੋਕ ਵੀ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਗੁੜ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਚੋਖੀ ਵਰਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਕਈ ਤੁਕਾਂ ਤਾਂ ਮੁਹਾਵਰੇ/ਅਖਾਣਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਹੀ ਧਾਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, “ਫਰੀਦਾ ਕੰਨਿ ਮੁਸਲਾ ਸੂਝੁ ਗਲਿ ਦਿਲਿ ਕਾਤੀ ਗੁੜੁ ਵਾਤਿ।” ਹੋਛੀ ਮਤਿ ਭਇਆ ਮਨੁ ਹੋਛਾ ਗੁੜੁ ਸਾ ਮੱਖੀ ਖਾਇਆ।” –ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ।

ਗੁੜ ਤੋਂ ਕਈ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਬਣੇ ਹਨ। ਬਹੁਤੇ ਮਿੱਠੇ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਜਿਵੇਂ ਚਾਹ ਆਦਿ ਨੂੰ ਗੁੜਾਖੂ ਜਾਂ ਗੁੜਾਣਾ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁੜਾਣਾ ਸ਼ਬਦ ਗੁੜ+ਧਾਨ=ਗੁੜਧਾਨਾ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਗੁੜ ਤੇ ਅੰਨ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬਣਾਈ ਮਿੱਠੀ ਚੀਜ਼। ਗੰਠੇ ਦੀਆਂ ਪੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਨੂੰ ਗੁੜ੍ਹਿਆਂ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਵਿਆਹ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤੁਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਗਦੌੜਾ ਫੇਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਗੁੜ ਵਾਲੀਆਂ ਮਿੱਠੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਗੁੜ ਤੋਂ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਹੈ ਗੋੜ ਜੋ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰਬੀ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਉਤੀਸਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਪਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੋਨੀਅਰ ਵਿਲੀਅਮਜ਼ ਦੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਕੋਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗੋੜ ਦਾ ਅਰਥ sugar country ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਗੁੜ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਗੋੜ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਗੋੜ ਕਹਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਬੰਗਾਲ-ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼

ਦੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਇਕ ਥੇਹ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਗੋੜ ਸ਼ਹਿਰ ਵੀ ਹੈ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਕੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਗੋੜ ਦੇ ਅਰਥ ਗੁੜ ਤੋਂ ਬਣੀ ਚੀਜ਼, ਮਿਠਾਈਆਂ, ਗੁੜ ਤੋਂ ਬਣੀ ਸ਼ਰਾਬ ਆਦਿ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਗੋੜ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੀ ਇਕ ਜਾਤੀ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਜਾਤੀ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਪਿਛੇ ਗੋੜ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਰੂਪਾਂਤਰ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੱਗ ਆਦਿ ਸਮੇਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਰਸਮ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਗੋੜ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਏ। ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇਵ ਗੋੜਾ ਦਾ ਨਾਂ ਬਥੇਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਗੁੜ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਨਾਂ ਗੋੜੀ ਵੀ ਹੈ। ਗੋੜ, ਗਉੜ ਜਾਂ ਗਉੜੀ ਇਕ ਰਾਗਣੀ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗਣੀ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਨੰਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਭੇਦ ਹਨ। ‘ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼’ ਅਨੁਸਾਰ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਗਉੜੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਓਜ ਗੁਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟਵਰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੀਦਾ ਹੈ। ਗੋੜ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਵਿ ਇਸ ਨਾਉਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹਨ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਗੁੜ ਲਈ ਜੈਗਰੀ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਹੀ ਕੰਮ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੱਕਰ ਵਾਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੈਗਰੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਿਰਾ ਸ਼ੱਕਰ ਲਈ ਮਲਿਆਲਮ ਸ਼ਬਦ ਚੱਕਰ ਹੈ, ਇਹ ਪੁਰਤਗੀਜ਼ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਜਾਗਰ ਜਿਹਾ ਬਣਿਆ ਤੇ ਅੱਗੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਜੈਗਰੀ ਵਜੋਂ ਅਪਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਗੋਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮਲਿਆਲਮ ਭਾਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਚੱਕਰ ਸ਼ਬਦ ਤਾੜ ਤੋਂ ਬਣਾਈ ਜਾਦੀ ਸ਼ੱਕਰ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਸੁਹਣੀ, ਗੋਰੀ-ਚਿੱਟੀ ਲਗਦੀ ਚੀਨੀ ਆਮ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਗੁੜ ਨੂੰ ਨਥਿਧ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਗੁੜ ਦੀ ਚਾਹ ਦਾ ਜੋ ਮਜ਼ਾ ਹੈ, ਉਹ ਚੀਨੀ ਦੀ ਚਾਹ ਦਾ ਕਿੱਥੇ! ਇਕ ਵਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੀਨੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਘੱਟ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਮਧ ਵਰਗੀ ਲੋਕ

ਸ਼ਬਦ
ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-259-9353

ਅੱਧਾ ਗੁੜ ਤੇ ਅੱਧੀ ਖੰਡ ਪਾ ਕੇ ਚਾਹ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਪਰ ਆਏ ਗਏ ਨੂੰ ਚੀਨੀ ਦੀ ਚਾਹ ਹੀ ਵਰਤਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਗੁੜ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਦਤਵਰਤੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਗੁੜ ਤਾੜ ਦੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਫੁੱਲਾਂ ‘ਚੋਂ ਸਿਮਦੇ ਰਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਰਸੇ ਤੋਂ ਤਾੜੀ ਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਵੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਗੁੜ, ਗੰਠੇ ਦੇ ਰਸ ਨੂੰ ਕਾੜੂ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁੜ ਸ਼ਬਦ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ‘ਗੁੜ’ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਵਿਉਤਪਤ ਹੋਇਆ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਖ ਅਰਥ ਹੈ- ਗੋਦ ਜਾਂ ਗੋਲਾ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਅਰਥ ਹਨ- ਗੋਲੀ ਜਾਂ ਵੱਟੀ, ਮੂੰਹਭਰ, ਗੁੜ, ਹਾਥੀ ਦਾ ਕਵਚ, ਕਪਾਹ ਦਾ ਪੱਤ ਆਦਿ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਵਿਚ ਗੁਲਾਈ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਤਾਂ ‘ਗੁਲ’ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਕ ਅਰਥ ਵੀ ਗੁੜ ਹੀ ਹੈ। ਮਰਾਠੀ ਵਿਚ ਗੁੜ ਨੂੰ ਗੂਲ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਵਿਚ ਗੋਲ, ਪਾਲੀ ਵਿਚ ਗੁਲ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲੀ ਵਿਚ ਗੁੜ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਤੇ ਮਲਾਏ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਖੰਡ ਨੂੰ ਗੁਲਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਗੁੜ ਦਾ ਅਰਥ ਰਸ, ਰਾਬ, ਸ਼ੀਰਾ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਰਹੁ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਜਾਂ ਭੇਲੀ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪਿਛੇ ਗਡ ਧਾਤੂ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਰਸ ਕਢਣਾ, ਕਸ਼ੀਦਣਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁੜ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਪਿਛੇ ਮੂਲ ਭਾਵ ਰਸ ਟਪਕਣ ਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁੜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਰਸ ਨੂੰ ਕਾੜੂ ਕੇ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਡ ਧਾਤੂ ਬਾਰੇ ਫਿਰ ਕਦੇ ਹੋਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ 15ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ

(ਸਫਾ 17 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਕਾਬਲੋ-ਤਾਰੀਫ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਮੋਲਕ ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੱਖ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਾਨਸਿਕ ਜ਼ਿੰਤ, ਦਲੇਰੀ ਤੇ ਸਤੁੱਲਿਤ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਝੰਡਾ ਝੁਲਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲੱਗਾ ਇਹ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਬੂਟਾ ਅੱਜ ਬੋਹੜ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਮ ਖਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਲਝੇ ਲੇਖ ਛਾਪਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਉਸਾਰੂ ਸਾਹਿਤ ਦੇਣ ਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਭਰੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਧੀਆ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਇਸ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਸ. ਜੰਮੂ ਦਾ ਹੀ ਪਿਆਰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡਾ. ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਤੇ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਨਾਲ ਅਜੀਤ ਜਲੰਧਰ ਲਈ ਵੀ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਨੇ ਜੋ ਸਤਿਕਾਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਲਈ ਅਮੋਲਕ ਭਾਅ ਜੀ ਦੀ ਦਿਲੀ ਸਾਂਝ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਜੇ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਰਗਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਪਿਛੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ।

ਫਰੀਮਾਟ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਤੋਂ ਪੁੱਜੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਵਡੇ ਮੱਦਾਹ ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ ਨੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਰੌਅ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਬਣ ਚੁਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਫਖਰ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹਾਂ। ਪਿਛਲੇ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਕੰਧ ਵਾਂਗ ਖੜਦੇ ਆਏ ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ ਨੇ ਭਾਵੁਕ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਘਰ ਦਾ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਬਲਦਾ ਰਹੇਗਾ, ਮੈਂ ਸ. ਜੰਮੂ ਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜਾ ਰਹਾਂਗਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ

ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸਾਡਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨਾ ਕਦੇ ਡੋਲਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਡੋਲਣ ਦਿਆਂਗੇ।

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਉਘੇ ਪਤਵੰਤੇ ਡਾ. ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਜਵਾਨੇ ਬਹੁਤ ਸੰਖੇਪ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਦਿਨ ਅੱਜ ਵੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹਨ ਜਦੋਂ ਸੰਨ 2000 ਵਿਚ ਇਹ ਪਰਚਾ ਇਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਸਾਈਜ਼ ਵਿਚ ਛਪਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿਕਟ ਸਹਿਯੋਗੀ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ ਤੇ ਸਵਰਗੀ ਹਰਜਾਪ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਇਸ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜੂਝ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਿਆਰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਡੀਆਂ ਪੁਲਾਘਾਂ ਭਰੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਨਿੱਗਰ ਸਮਰਥਕ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ (ਓਹਾਇਓ) ਤੋਂ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤੀ ਸਨੇਹ ਨਾਲ ਓਤ-ਪੋਤ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹੀ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਆਖਰੀ ਬੰਦ-“ਓਏ ਵੈਦੇ, ਹਕੀਮ ਤੇ ਲੁਕਮਾਨੋ, ਕੋਈ ਵੈਦਗਿਰੀ ਚਮਕਾ ਜਾਓ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਫੇਰਾ ਪਾ ਜਾਓ। ਜੰਮੂ ਵੀਰੇ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਗੋਲੀ ਹਕੀਮੀ ਦੀ, ਘੋੜੇ ਵਾਂਗ ਨੱਠਣ ਲਾ ਜਾਓ” ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਬੇਹੱਦ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਹੋ ਗਏ।

ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਸਲੂਜਾ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਹਰ ਵਰਗ ਦੇ ਪਾਠਕ ਲਈ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਜਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਮਦਦ ਹੋ ਸਕੇ, ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਮਾਸਟਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਘਰਿੰਡਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਛਪਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਛਪਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਸਮਗਰੀ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ

ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਮੁਖ ਮਹਿਮਾਨ ਡਾ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੰਖੇਪ ਤਕਰੀਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ‘ਓਵਰ ਡਿਊ’ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਮਿਸ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਪਰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਡਟ ਕੇ ਖੜਾ ਰਹਾਂਗਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਈ, ਕਰਾਂਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ ਇਕ ਯਾਦਗਾਰੀ ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਗਾਇਕ ਜੀਤਾ ਗਿੱਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਸੁਖਪਾਲ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਤੋਂ ਲਖਵਿੰਦਰ ਮਾਵੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ। ਸੰਗੀਤ ਮਾਸਟਰ ਹਿਤੋਸ਼ ਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਾਸਤ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੈਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ।

ਇਸ ਸ਼ਾਮ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸ. ਦਿਓਲ ਤੇ ਡਾ. ਬਸਰਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਸੰਧੂ, ਨਿੱਕੀ ਸੇਖੋਂ, ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ, ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਅਤੇ ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਢਿਲੋਂ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰੋ. ਜੇਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ, ਬਲਵਿੰਦਰ (ਬਾਬ) ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ, ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆੜਾ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਗਿੱਲ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਅਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਸ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਸਕੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੂਝ ਇਛਾਵਾਂ ਭੇਜੀਆਂ।

ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਮੁਖ ਸਪਾਂਸਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਨਿੱਕ ਗਾਖਲ ਅਤੇ ਮੇਜਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ ਸਨ। ਸਥਾਨਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ-ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਹੈਰੀਟੇਜ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰੀਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਖੇਡ ਸੰਸਥਾਵਾਂ-ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਵੀਂ ਰਹੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਇਕਾਈ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਓਹਾਇਓ ਤੋਂ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਮਰੀਕ ਟਿਵਾਣਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ, ਜਸਵੰਤ ਜੱਸੀ, ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸੰਧੂ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਪਸ਼ਮਿੰਦਰ ਭੱਟੀ ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਰੌਣਕ ਵਧਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਮਿਲਵਾਕੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿਲਕੂ, ਬਰੈਟੀ ਗਿੱਲ, ਪੱਪੂ, ਨਵਪਰੀਤ, ਕਵੀ, ਸੋਨੂ ਤੂਰ, ਦਿਲਰਾਜ ਢੀਡਸਾ, ਸੈਮੀ ਤੂਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਾਲੀ ਸਿੰਧੂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ, ਰਣਜੋਧ ਸਿੰਘ ਰਿਹਾਲ, ਦਰਸ਼ਨ ਗਰੇਵਾਲ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਲਕੂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਉਘੇ ਖਿਡਾਰੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਪਹੁੰਚੇ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਹੋਰ ਮੁਅੱਜਜ਼ ਮਹਿਮਾਨਾਂ 'ਚ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਸੈਮ ਚਾਹਲ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਰਾਹੀ ਤੇ ਸਾਬੀ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ, ਐਚ ਕੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਹਰਪਾਲ ਚੀਮਾ ਅਤੇ ਗਿਆਨਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇੰਡੋ ਅਮੈਰੀਕਨ ਸੀਨੀਅਰਜ਼ ਸੁਸਾਇਟੀ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰੋ. ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੂਰ ਅਤੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇਸ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਕੇ ਕਾਫੀ ਖੁਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ।

ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਤੋਂ ਸੁੱਖੀ ਨਰਵਾਲ, ਦਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ ਤੇ ਸਾਬੀ, ਬਲਬੀਰ ਗਰੇਵਾਲ, ਬਾਬ ਖਹਿਰਾ ਤੇ ਸੋਨੂੰ ਖਹਿਰਾ, ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਕੰਗ ਅਤੇ ਅਮਨ ਕੰਗ ਨੇ ਵੀ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਰੌਣਕ ਵਧਾਈ।

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬ੍ਰਿਹਾ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨ ਸਵਰਗੀ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ ਦੀ ਧੀ ਪੂਜਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਜੈਦੇਵ ਸ਼ਰਮਾ; ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਮਾਨ ਤੇ ਪਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਡਾ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ ਤੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਭੱਠਲ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸੈਣੀ, ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਣਾ, ਕਰਨਲ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘਾ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਔਲਖ, ਦਰਸ਼ਨ ਬਸਰਾਓ, ਰਘਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ, ਬਾਬ ਹੁੰਦਲ, ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਰਾਮ ਲਾਲ ਝੱਲੀ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬੈਨੀਪਾਲ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਮੰਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ ਤੇ ਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਵਿਕਰਮ ਗਿੱਲ, ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ, ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਪਾਲ ਡੰਡੋਨਾ, ਜਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ, ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਾਲਤਾ, ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਿੱਧਾ, ਲਾਡੀ ਸਿੰਘ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੋਤਾਕ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬਲ ਅਤੇ ਸਵਰਗੀ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਇਓਵਾ ਤੋਂ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ।

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿੱਕ, ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਮੇਲ ਅਟਵਾਲ, ਮਿਲਵਾਕੀ ਤੋਂ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾ ਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧਰ, ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬੁਧ ਸਿੰਘ; ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਿਥਪਾਲ ਘੋਤਤਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੂਝ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਭੇਜਣ ਵਿਚ ਢਿੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਸਵਾਦੀ ਖਾਣਾ ਅਰੋਮਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ, ਵਰਨਨ ਹਿੱਲ ਨੇ ਪਰੋਸਿਆ।

ਬਬਿਤਾ ਮੇਰੇ ਘਰੋਂਗੀ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਸਫ਼ਾਈ ਅਤੇ ਤਰਤੀਬ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਭਾਂਡਿਆਂ ਅਤੇ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਵੀ ਬਬੇਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ-ਲਿਖਦਿਆਂ ਬਬਿਤਾ ਦੀ ਠਾਹ-ਠਡੱਕ ਕਾਰਨ ਮੇਰੀ ਸੋਚ-ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਬੜੇ ਬਟਕੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਬਬਿਤਾ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਵਕਤ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ। ਉਹ ਨਾਗੇ ਵੀ ਬਾਹਲੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਸਵੇਰੇ ਠੀਕ 8 ਵਜੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦਸ ਵਜੇ ਫਾਰਗ। ਨਾ ਹੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਅੱਖ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਬਬਿਤਾ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਖਾਲਾ ਜੀ ਦਾ ਘਰ ਨਹੀਂ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਸਲੋਕ-ਬੜੋਕ ਸੁਣਾ ਦੇਵੇ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸੱਤੀ ਕੱਪੜੀ ਅੱਗ ਲੱਗ ਜਾਵੇ। ਲੋਬੀ ਵਿਚ ਪੌਚਾ ਮਾਰਦੀ ਬਬਿਤਾ ਨੇ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਠਾਹ ਕਰਦੀ ਕੁਰਸੀ ਫਰਿਜ਼ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਕੇ ਮੂਧੀ ਢਹਿ ਪਈ। ਫਰਿਜ਼ ਦੇ ਬੂਹੇ ਦੇ ਸੱਜੇ ਕੋਨੇ ਦਾ ਰੰਗ ਉਤਰ ਗਿਆ। ਪੱਕੀ ਝਰੀਟ ਪੈ ਗਈ।

“ਦਿਸਦਾ ਨਹੀਂ ਤੈਨੂੰ?” ਮੈਂ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਤਮਤਮੀਆਂ ਗਰਜੀ।

“ਰਾਤੀਂ ਕੀ ਖਾਧਾ ਸੀ ਤੁਸਾਂ ਜੁ ਗਰਜਣ ਲਈ ਇੰਨੀ ਤਾਕਤ ਆ ਗਈ?” ਆਪਣੀ ਗ਼ਲਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਕੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਉਹਦਾ ਉਤਰ ਸੀ। ਬੜੀ ਵੇਰਾਂ ਦਿਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਬਿਤਾ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਰੱਖ ਲਵਾਂ, ਪਰ ਟਾਲ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ। ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੀ ਆਦਤ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੁੱਤਰ ਜੰਮਣ ਮਗਰੋਂ ਬਬਿਤਾ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੇਰਾ ਹੀ ਕੰਮ ਫੜਿਆ ਹੈ। ਉਹਦਾ ਨੀਰਜ ਦੇ ਸਾਲ ਦਾ ਹੈ।

ਬਬਿਤਾ ਆਪਣਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪੁਲਿੰਗੀ ਸੰਬੋਧਨ ਨਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, “ਮੈਂ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਆਵਾਂਗਾ।”... ਵਗੈਰਾ ਵਗੈਰਾ। ਆਪਣੀ ਮੁੰਬਈਆ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਮਰਾਠੀ ਮਦਦਗਾਰ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਪੁਲਿੰਗੀ ਲਹਿਜੇ ਦੀ ਮੈਂ ਆਦੀ ਸਾਂ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਾਂਗ ਮਰਾਠੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸਤਰੀ-ਲਿੰਗੀ ਸੰਬੋਧਨ ਮਨਫ਼ੀ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬਣ ਬਬਿਤਾ ਦਾ ਇਹ ਮੁਹਾਵਰਾ ਮੈਨੂੰ ਅਜੀਬ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਲੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

“ਤੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਵਿਚ ਤੇਰੀ ਸੱਸ ਜਾਂ ਘਰ ਵਾਲੇ ਨੇ ਤੇਰੇ ਇੰਦਾ ਬੋਲਣ 'ਤੇ ਕਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ?” ਮੈਂ ਪੁੱਛਦੀ ਹਾਂ।

“ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਮੰਗਣੇ ਵੇਲੇ ਮੇਰੇ ਬਾਪੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਬਬਿਤਾ ਇੰਦਾ ਹੀ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇੰਦਾ ਹੀ ਬੋਲੇਗਾ। ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਰਨਾ ਈ ਪਏਗਾ। ਨਾਲੇ ਉਹ ਕੋਣ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਮੇਰੀ ਆਦਤ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ? ਬੱਸ ਮੈਂ ਇੰਦਾ ਹੀ ਬੋਲਾਂਗਾ।”

ਮੈਂ ਹੱਸ ਪੈਂਦੀ ਹਾਂ। ਬਬਿਤਾ ਨੂੰ ਮਰਦਾਵੀਂ ਗਾਲ੍ਹ ਕੱਢਣ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ। ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਸਖਤ ਨਫ਼ਰਤ ਹੈ, ਪਰ ਬਬਿਤਾ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਗਾਲ੍ਹ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਕਦੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਗਲੇਫ਼ੀ ਗਾਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ। ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮੱਚ ਕੇ ਹੀ ਗਾਲ੍ਹ ਕੱਢਦੀ ਹੈ।

ਗਲੀ ਵਿਚ ਸਾਗ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਹੋਕਾ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਬਬਿਤਾ ਬਾਹਰ ਭੱਜੀ ਗਈ। ਇਹ ਮਿਲੀ-ਜੁਲੀ ਸਬਜ਼ੀ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਭਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਪਿੱਡੋਂ ਕੇਵਲ ਪਾਲਕ ਹੀ ਤੋੜ ਕੇ ਲਿਆਇਆ ਸੀ। ਤਾਜ਼ੀ-ਸੱਜਰੀ, ਸਾਵੀ-ਕਚੂਰ, ਲੁੱਸ-ਲੁੱਸ ਕਰਦੀ ਪਾਲਕ ਵੇਖਦਿਆਂ ਬਬਿਤਾ ਜਿਵੇਂ ਨੱਚ ਉਠੀ: “ਹਾਇ ਮੰਮੀ ਜੀ, ਭੈਣ... ਇੰਨੀ ਸੋਹਣੀ ਪਾਲਕ। ਹਾਇ ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਂ ਇਹ ਤਾਂ ਮਾਂ...ਪੂਰਾ ਟੋਕਰਾ ਹੀ ਖਰੀਦ ਲਵੇਂ।”

ਸੋਹਣੀ ਚੀਜ਼, ਸੋਹਣਾ ਕੱਪੜਾ, ਸੋਹਣਾ ਬੰਦਾ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਬਬਿਤਾ ਫੜਕ ਉਠਦੀ ਹੈ, “ਹਾਇ ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਭੈਣ...ਗਜਬ ਹੀ ਗਜਬ ਏ। ਕਮਾਲ ਈ ਕਮਾਲ।” ਅਜਿਹੀ ਘੜੀ ਬਬਿਤਾ ਦੇ ਖੇੜੇ ਉਤੇ ਡਾਢਾ ਮੋਹ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਨਿਬੇੜ ਕੇ ਬਬਿਤਾ ਘਰ ਭੱਜਣ ਨੂੰ ਡਾਢੀ ‘ਤਾਵਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੁੱਤਰ ਨੀਰਜ ਅਤੇ ਘਰ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਤੋਂ ਵਧ ਉਸ ਲਈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ। ਨੀਰਜ ਨੂੰ ਉਹ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਅਤੇ ਬੂਟਾਂ-ਜੁਰਾਬਾਂ ਸਣੇ ਦੁਸਤ ਪੌਸ਼ਾਕ ‘ਚ ਲੈਸ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਚਾਅ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੜੀ ਜੰਮਣ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। “ਬਸ ਜਿਉਂ ਹੀ ਮੇਰਾ ਨੀਰਜ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਲੱਗੇਗਾ, ਮੈਂ ਕੁੜੀ ਜੰਮਾਂਗੀ, ਸੋਹਣੀ ਜਿਹੀ। ਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣਾ ‘ਪਰੋਸ਼ਨ’ ਕਰਾਅ ਦਾਂਗਾ।”

“ਤੇ ਜੇ ਫਿਰ ਮੁੰਡਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ?”

ਸਗਵਾਂ ਬਬਿਤਾ

‘ਸਗਵਾਂ ਬਬਿਤਾ’ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਨੱਪਣ ਵਾਲੀ ਕਥਾ ਹੈ। ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਇਹ ਚਿਣਗ ਬਹੁਤ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਫੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸੌਖੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਥਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਬਬਿਤਾ ਦੀ ਬੇਤਕੱਲਫੀ ਨਾਲ ਇਸ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਮੜਕ ਵਾਲਾ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਲੇਖਕਾ ਨੇ ਬਬਿਤਾ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉਠਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਲਈ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਛੋਹ ਨਾਲ ਸਾਧਾਰਨ ਜਾਪਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਅਸਾਧਾਰਨ ਬਣਾ ਧਰਿਆ ਹੈ, ਇਹੀ ਉਹਦੀ ਰਚਨਾ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਮੈਂ ਪੁੱਛਦੀ ਹਾਂ।

“ਫਿਰ ਮੈਂ ਕੁੜੀ ਗੋਦ ਲੈ ਲਾਂਗਾ ਤੇ ਅੱਗੇ ਲਈ ਬਸ। ਪਰੋਸ਼ਨ ਮੈਂ ਕਰਾਅ ਹੀ ਲੈਣੈ ਆਪਦਾ।” ਮੈਂ ਬਬਿਤਾ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਅਤੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਪਰਪੱਕਤਾ ‘ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹਾਂ।

ਸਵੇਰ ਦੇ ਰਸੋਈ-ਟੁੱਕ ਦੇ ਰੁਝੇਵੇਂ ਦੌਰਾਨ ਮੇਰਾ ਰੋਡੀ ਚਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਬਿਤਾ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਸ਼ਾਸਤੀ ਸੰਗੀਤ, ਬਾਂਸੂਰੀ, ਤਬਲਾ ਜਾਂ ਸਿਤਾਰ ਵਾਦਨ ਸੁਣਨਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮਕਾਜੀ ਔਰਤਾਂ ਤਾਂ ਟੀ.ਵੀ. ਚਾਲੂ ਰੱਖਣ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਗਲੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਮੈਂ ਵੀ ਐਸਵਰਿਆ ਵਰਗਾ ਹੀ ਸੋਹਣਾ ਹੋਵਾਂ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਮਰ ਜਾਂ ਤੇ ਉਹ ਬਸ ਮੈਨੂੰ ਐਸਵਰਿਆ ਵਰਗਾ ਹੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇ।”

ਇੰਝ ਆਖਦੀ ਬਬਿਤਾ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਮਟਦੀ ਜਿਵੇਂ ਐਸਵਰਿਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। “ਦੂਜਾ ਜਨਮ ਲੈਣ ਲਈ ਤੂੰ ਮਰਨ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਏਂ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਜਵਾਨ-ਜਹਾਨ ਉਮਰ ਵਿਚ। ਹਾਲੇ ਤੂੰ ਵੇਖਿਆ ਹੀ ਕੀ ਹੈ?” ਮੈਂ ਕਹਿੰਦੀ।

“ਜੇ ਗਰੰਟੀ ਹੋਵੇ ਨਾ ਮੰਮੀ ਜੀ, ਕਿ ਮੈਂ

ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਬੱਚਨ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ...ਛੇਤੀ ਕਰੋ...ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਸਹੀ...।” ਬਬਿਤਾ ਸਾਹੋ-ਸਾਹ ਸੀ।

ਮੈਂ ਟੀ.ਵੀ. ਚਾਲੂ ਕੀਤਾ। ‘ਆਜ ਕਲ੍ਹ’ ਚੈਨਲ ਉਪਰ ਜਾਹਨਵੀ ਕਪੂਰ ਨਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਪੁਲਿਸ ਅੱਗੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਬੱਚਨ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

“ਹਾਇ ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਂ, ਕੱਲ੍ਹ ਐਸਵਰਿਆ ਦਾ ਵਿਆਹ ਏ ਤੇ ਅੱਜ ਏ ਉਸ ਦੀ ਮਹਿੰਦੀ ਦੀ ਰਾਤ। ਆਹ ਵੇਖੋ, ਕੇਡਾ ‘ਨਰਬ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਐਸਵਰਿਆ ਨਾਲ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ‘ਚੋਂ ਸੋਹਣੀ,

ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਬੱਚਨ ਅਤੇ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਰਾਇ ਦੀ ਇਕ ਤਸਵੀਰ।

ਬਬਿਤਾ ਦਾ ਘਰ ਵਾਲਾ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਆਦੀ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਕੀ ਭੈਣ ਉਸ ਦੇ ਦਿਓਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਘਰ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਸੁਖਾਵਾਂ ਹੈ। ਘਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਤਾਲਮੇਲ ਹੈ। ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬਬਿਤਾ ਸੁਖੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਹੱਸਦੀ-ਖੇਡਦੀ ਹੀ ਕੰਮ ‘ਤੇ ਆਂਦੀ-ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਟੀ.ਵੀ. ਦੀ ਹਰ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ‘ਤੇ ‘ਆਜ ਕਲ੍ਹ’ ਚੈਨਲ ਉਪਰ ਫਿਲਮ ਅਭਿਨੇਤਾ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਬੱਚਨ ਅਤੇ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਰਾਇ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਗਰਮ ਸੀ। ਬਬਿਤਾ ਦੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਦਾ ਭੂਤ ਸੁਆਰ ਸੀ।

“ਹਾਇ ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਂ, ਕਿੰਨੀ ਸੋਹਣੀ ਏ ਐਸ਼ਵਰਿਆ। ਭੈਣ...ਉਹਨੂੰ ਨਿਗਲ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਜੀ ਕਰਦੈ ਮੇਰਾ। ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਬੱਚਨ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ। ਕੇਡਾ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਭਿਸ਼ੇਕ। ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਜੀ ਕਰਦੈ ਮੰਮੀ ਜੀ ਕਿ

ਮਰ ਕੇ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਹੀ ਬਣਾਂਗਾ ਤਾਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਮਰ ਜਾਂ, ਇਸੇ ਵੇਲੇ।” ਫਿਰ ਬਬਿਤਾ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਅਤੇ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਬੱਚਨ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦੇ ਚਰਚੇ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗਦੀ। ਕਦੇ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਦੇ ਘੱਗਰੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤੇ ਕਦੇ ਉਸ ਦੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦਾ। ਕਦੇ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਦੀ ਡੋਲੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਤੇ ਕਦੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੇ ਮੇਲ-ਮੰਡਲ ਦਾ। ਐਸ਼ਵਰਿਆ, ਐਸ਼ਵਰਿਆ, ਐਸ਼ਵਰਿਆ...ਬਸ ਉਸੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੁੰਦਾ ਬਬਿਤਾ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀਂ। ਇਕ ਦਿਨ ਤਾਂ ਹੱਦ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਬਬਿਤਾ ਨੇ। ਦੌੜ ਕੇ ਆਈ ਹਫ਼ਦੀ-ਹਫ਼ਦੀ, ਤੇ ਮਗਰ ਪੈ ਗਈ ਮੇਰੇ, ਟੀ.ਵੀ. ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਲਈ।

“ਛੇਤੀ ਕਰੋ ਮੰਮੀ ਜੀ, ਟੀ.ਵੀ. ਦਾ ਬਟਨ ਦਬਾਓ, ਉਠੋ ਨਾ।”

“ਕੀ ਆਖਰ ਆ ਗਈ ਹੈ ਤੈਨੂੰ?”

“ਇਕ ਕੁੜੀ ਨੇ ਵੀਣੀ ਕੱਟ ਲਈ ਹੈ। ਉਹ

“ਅਰਬਾਂਪਤੀ ਅਮਿਤਾਬ ਬੱਚਨ ਤੇ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਦਾ ਸਹੁਰਾ। ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਈਆਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਦੀ ਡੋਲੀ ਬਣਵਾਈ। ਕਰੋੜਾਂ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਬਣੇ ਤੇ ਬਰਾਤ ਕਿੰਨੀ? ਸਿਰਫ਼ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦੇ। ਛੀ ਛੀ, ਕਿੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਹੈ ਇਹ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਨਾਲ? ਭੈਣ... ਮੈਂ ਉਹਦੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਬਰਾਤੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੋਹਣੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਤੇ ਕੀ ਕਦਰ ਪਾਈ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਨੇ?” ਬਬਿਤਾ ਡਾਢੀ ਭੜਕੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਬਿਫ਼ਰੀ ਹੋਈ ਸ਼ੇਰਨੀ।

ਨਿਰੀ ਪਰੀ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਏਡਾ ਧੱਕਾ...ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਕਾਬਲ ਨਹੀਂ।” ਬਬਿਤਾ ਇੰਝ ਫੁੱਕਾਰੇ ਮਾਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਹੋਵੇ।

“ਇਹ ਸਭ ਚਰਚਾ ‘ਚ ਆਉਣ ਦੇ ਹਥਕੰਡੇ ਵੀ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਨੇ।” ਮੈਂ ਬਬਿਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਨਹੀਂ! ਬਬਿਤਾ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਲਈ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਦਰਿੰਦਾ ਸੀ, ਧੋਖੇਬਾਜ਼। ਬੁੜ-ਬੁੜ ਕਰਦੀ ਨੇ ਹੀ ਮੈਥੋਂ ਰੁਖ਼ਸਤ ਲਈ।

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਅਤੇ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸ਼ਾਦੀ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਮੁਤਾਬਕ ਭਗਵਾਨ ਤੋਂ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲੈਣ ਲਈ ਦੱਖਣ ਵਲ ਬਾਲਾ ਜੀ ਦੇ ਮੰਦਰ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਬਬਿਤਾ ਆਈ। ਚੁੱਪ-ਗੁੱਪ।

“ਅੱਜ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਦਾ ਕੀ ਸਮਾਚਾਰ ਹੈ?”

ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਵਾਲੀ ਇਹ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨਹਿਤ ਹੋਇਆ। ਅਕਬਰ ਨੇ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਵਾਸਤੇ ਜਗੀਰ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ-ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਹੀ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।’ ਗੁਰੂ ਘਰ ਕਿਸੇ ਜਗੀਰ ਜਾਂ ਅਮੀਰ ਦਾ ਮੁਖਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਸਿਦਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨੇਕ ਕਮਾਈ ‘ਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਦਸਵੰਧ ਜਾਂ ਵਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਧਰਮ-ਕਰਮ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਸਵੰਧ ਦੀ ਰਕਮ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਸਵੰਧ ਦੀ ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਹੀ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਨਿਆਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਸਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਵਰਗੀ ਮਹਾਨ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਕਈ ਲਾਵਾਰਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਾਰਿਸ਼ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਖਰਚ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਨੇਕ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਹੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

-ਰਮੇਸ਼ ਬੱਗਾ ਚੋਹਲਾ

ਫੋਨ: 91-94631-32719

ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: +91-95019-44944

ਮੈਂ ਛੇੜਿਆ। ਬਬਿਤਾ ਫਿਰ ਵੀ ਚੁੱਪ-ਗੁੱਪ।

“ਕੀ ਗੱਲ ਐ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਦੇ ਵਿਆਹ ਬਾਅਦ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਮੋਤ ਪੈ ਗਈ ਹੈ?”

“ਅਰਬਾਂਪਤੀ ਅਮਿਤਾਬ ਬੱਚਨ ਤੇ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਦਾ ਸਹੁਰਾ। ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਈਆਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਦੀ ਡੋਲੀ ਬਣਵਾਈ। ਕਰੋੜਾਂ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਬਣੇ ਤੇ ਬਰਾਤ ਕਿੰਨੀ? ਸਿਰਫ਼ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦੇ। ਛੀ ਛੀ, ਕਿੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਹੈ ਇਹ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਨਾਲ? ਭੈਣ...ਮੈਂ ਉਹਦੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਬਰਾਤੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੋਹਣੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਤੇ ਕੀ ਕਦਰ ਪਾਈ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਨੇ?” ਬਬਿਤਾ ਡਾਢੀ ਭੜਕੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਬਿਫ਼ਰੀ ਹੋਈ ਸ਼ੇਰਨੀ।

“ਪਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਵੀ ਤਾਂ ਮਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੰਨੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਣਾ ਕੋਈ ਆਮ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ? ਸੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਤੇ ਸੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੜਕੇ ਵੀ। ਤੂੰ ਹੀ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਜਾਹਨਵੀ ਕਪੂਰ ਦੀ ਖਬਰ ਵਿਖਾ ਰਹੀ ਸੀ ਟੀ.ਵੀ. ‘ਤੇ। ਇੰਨੇ ਵਿਚ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਨੋਬਤ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਵੀ ਯਾਤਰਾ ਜਾਂ ਹਨੀਮੂਨ ਲਈ ਉਹ ਜਿਥੇ ਕਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਣਗੇ, ਸਕਿਓਰਟੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਰਹੇਗਾ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਿੱਤਰ-ਬਿੱਤਰ ਕਰ ਕੇ ਵਿਆਹੇ ਜੋੜੇ ਲਈ ਰਾਹ ਕੱਢਣਾ ਕੋਈ ਖਾਲਾ ਜੀ ਦਾ ਘਰ ਹੈ? ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਤੇ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਤੇਰੇ-ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਬਿਨਦਾਸ ਤੇ ਖੁਲ੍ਹ-ਮਖੁੱਲਾ ਬੋੜ੍ਹਾ ਹੀ ਵਿਚਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।” ਮੈਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ।

“ਫਿਰ ਉਹ ਕਾਹਦੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਹੋਈ? ਉਹ ਤਾਂ ਕੈਦਣ ਹੋਈ ਕਿ? ਚਾਹੇ ਪਾਸੇ ਪੁਲਸੀਏ... ਭੈਣ...ਬਾਜ਼ ਆਏ ਅਸੀਂ ਇਸ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਅਤੇ ਅਮੀਰੀ ਤੋਂ। ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਇੰਦਾ ਹੀ ਚੰਗੇ ਹਾਂ, ਕਾਲੇ ਕਲੂਟੇ। ਇਕਦਮ ਆਜ਼ਾਦ। ਜਿਥੇ ਜੀ ਕਰਦੈ, ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਘੁੰਮਦੇ ਹਾਂ। ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਕ ਜੀਦੇ ਹਾਂ। ਦਫ਼ਾ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਐਸ਼ਵਰਿਆ। ਮੈਂ ਬਬਿਤਾ ਹੀ ਰਹਾਂਗਾ। ਸਗਵਾਂ ਬਬਿਤਾ।” ਬਬਿਤਾ ਨੇ ਦੋ-ਟੁੱਕ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਗ਼ਜ਼ਲ

ਮੇਰੀ ਹਿੱਕ ਵਿਚ ਮਾਰਨ ਖਾਤਰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਖੰਜਰ ਹੈ। ਕਮ ਅਕਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਦੱਸੇ, ਕੀ ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਵਿਚ ਅਯੁੱਧਿਆ ਮਸਜਿਦ ਢਾਹ ਕੇ, ਬਾਬਰ ਬੇਘਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤੀਨ ਲੋਕ ਦੇ ਮਾਲਕ ਖਾਤਰ, ਜਿਸ ਥਾਂ ਬਣਨਾ ਮੰਦਰ ਹੈ। ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਚੰਨ ਚੜ੍ਹਦਾ ਤੇ ਟੁੱਟਦੇ ਤਾਰੇ ਕਿੰਜ ਵੇਖਾਂ, ਸੰਗ ਮਰ-ਮਰ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਕੰਕਰੀਟ ਦਾ ਅੰਬਰ ਹੈ। ਪੜ੍ਹੀ ਪੜ੍ਹੀ ਕੰਮ ਨਾ ਆਈ, ਹੱਥ ਵਿਚ ‘ਕੱਲੀਆਂ ਠੀਕਰੀਆਂ’, ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਤਣਿਆ, ਕਿਨਾ ਅਜਬ ਅਡੰਬਰ ਹੈ। ਬਾਹੂਬਲ ਹੀ ਪਰਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਧੀ ਦੇ ਵਰ ਲਈ ਰਾਜਾ ਵੀ, ਕਰੇ ਮੁਨਾਦੀ ਧਰਮੀ ਬਾਬਲ, ਉਦਾਂ ਕਰੇ ਸਵੰਬਰ ਹੈ। ਦਿੱਲੀਏ ਤੇਰੇ ਨੱਕ ਦੇ ਥੱਲੇ, ਅਗਨੀ ਤਾਂਡਵ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਜੇ ਚੁਰਾਸੀ ਸੇਕ ਮਾਰਦਾ, ਲਾਟੋ ਲਾਟ ਨਵੰਬਰ ਹੈ। ਰਿੱਛਾਂ ਵਾਂਗ ਨਚਾਵੇ ਸਾਨੂੰ, ਕੁਰਸੀ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਹਮੇਸ਼, ਇਸ ‘ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹਰ ਯੁਗ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਤਰ ਬੜਾ ਕਲੰਦਰ ਹੈ।

-ਗੁਰਭਜਨ ਗਿੱਲ

ਦਸਵੰਧ ਬਨਾਮ ਦਾਨ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਦਸਵੰਧ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰਤ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸੂਰੂਆਤ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਵਲੋਂ ਨਵਉਸਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲਤਾ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦਸਵੰਧ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਥਾ ਦਾ ਹੀ ਇੱਕ ਨਿਖਰਿਆ ਰੂਪ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਮਾਣੇ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਸਿੱਖ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ-ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਹਿੱਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਮਾਲੀ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਦੇ ਹਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਪਾਵਨ ਬਚਨ ‘ਘਾਲਿ ਖਾਇ ਕਿਛੁ ਹਬੁਹ ਦੇਇ॥ ਨਾਨਕ ਰਾਹੁ ਪਛਾਣਹਿ ਸੋਇ॥’ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਿੱਖ ਆਪਣੀ ਨੇਕ ਕਮਾਈ ਦਾ ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੂੰ ਅਰਪਿਤ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਕਈ ਵਾਰ ਦਸਵੰਧ ਨੂੰ ਇਕ ਦਾਨ-ਪੁੰਨ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਵੀ ਤਸਲੀਮ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਪਰ ਦਾਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਵਿਧੀ-ਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਲਾਰਾ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦਾਨ ਵਿਹਲਤਾਂ ਅਤੇ ਮੰਗਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਰਤ-ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ ਕਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਦਸਵੰਧ ਦੀ ਰਕਮ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਖੁਰਾਕ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਧਰਮ ਕਾਰਜਾਂ ਹਿੱਤ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਰਾਕ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਦੇ ਮਿਲਾਪ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਦਸਵੰਧ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਲੋੜ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਹਾਮੀ ਪੂਰਵਕਾਲੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਵੀ ਭਰੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੀਸਰੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ-ਦੀਦਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਗਤ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ-ਪਾਣੀ ਛਕਣਾ ਪਿਆ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ

ਇਉਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਲੇਖਕ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇ...

ਰੱਬ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨੈਣ ਨਕਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਿਆਂ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਮਿਹਨਤ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ‘ਕਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਹਾਨ ’ਤੇ ਕਿਉਂ ਪੈਦਾ ਰੱਬਾ, ਸਾਨੂੰ ਨੂੰ ਸੋਹਣੇ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ’। ਚਲੋ, ਉਹਦੀਆਂ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀਆਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਬੱਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਬੰਦੇ ਤਾਂ ਜ਼ਖਮ ਭਰਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਗਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਖਿੜਦੇ ਹੀ ਸਨ, ਹੁਣ ਫਲ ਵੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਰਖਤ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਏ ਨੇ ਕਿ ਬੜੇ ਬਣ ਕੇ ਕਤਲ ਹੋਣ ਨਾਲੋਂ ਬੜੇ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਕੀੜੀ ਨੇ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਕਾਢੇ ਦੀ ਬੱਖੀ ਵਿਚ ਲੱਤ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, “ਟਰੱਕ ਵਿਚ ਕਾਂ ਵੱਜਣ ਨਾਲ ਟਰੱਕ ਦਾ ਵਿਗੜਦਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਹ ਨਵੀਂ ਵਾਰਦਾਤ ਤੂੰ ਕਮਲੀਏ ਅੱਜ ਕਾਹਤੋਂ ਕਰ ’ਤੀ?” ਕੀੜੀ ਦੰਦ ਟੁੱਕ ਕੇ ਬੋਲੀ, “ਦੋ ਤੀਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਈ ਬੰਦੇ ਚੰਡ ਕੇ ਰੱਖੀਏ ਆ।” ਕਾਢਾ ਹੱਸ ਪਿਆ, “ਉਹ ਤਾਂ ਕੰਨ ਕਰ ਕੇ ਸੁਣ...ਇਹ ਝੂਠ, ਝਗੜੇ, ਬੇਈਮਾਨੀਆਂ, ਹੋਰਾ-ਫੇਰੀਆਂ, ਦੁਸ਼ਮਣੀਆਂ, ਕਤਲ...ਇਹੀ ਲੋਕ ਕਰਦੇ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੂੰ ਮਗਰ ਲੱਗ ’ਗੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਸ਼ੂ, ਜਾਨਵਰ, ਪੰਛੀ ਤੇ ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਉਤੇ ਝੂਠ, ਚਲਾਕੀ, ਬੇਈਮਾਨੀ ਤੇ ਹੋਰਾ-ਫੇਰੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਲੱਗਾ। ਕਾਹਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿਛੇ ਘਰ ਪਟਦੀ ਆਂ?” ਕੀੜੀ ਹੌਲੀ ਦੇਣੀ ਬੋਲੀ, “ਮੈਂ ਕਹਾਂ, ਪਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ‘ਫੇਸਬੁੱਕ’ ਤੇ ‘ਵਟਸਐਪ’ ਕਾਹਤੋਂ ਹੈ ਨੂੰ?” ਗਰੀਬ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੀ ਆਉ-ਭਗਤ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਤੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ’ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ‘ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ’। ਵੱਡਿਆਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਉਚੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਚਲੇ ਦੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਮਾੜੇ ਨੂੰ ਚੁੰਘਾ ਲੈਣ...ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨੂੰ, ਤਰਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ’ਤੇ ਉਦੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਨੇਮ ਪਲੇਟ ਦੇ ਨਾਲ ਦੂਜੀ ਪਲੇਟ ’ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ‘ਕੁੱਤਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ’! ਚਲੋ, ਝੱਗੇ ਜਾਂ ਕਮੀਜ਼ ਦੇ ਬਟਨ ਤਾਂ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਬਹੁਤਿਆਂ ਤੋਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਦੋਸਣਾ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਦਾ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਰੱਬ ਨੇ ਵੀ ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਤੇ ਕਾਣੀ ਵੰਡ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹੱਥ ਵਿਖਾਏ ਹਨ ਕਿ ਕੈਮਰੇ ਦੀ ਅੱਖ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਦੀ ਕਲਮ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਚੁੱਪ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਲੰਘ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਬਰ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਔਰਗਜ਼ੇਬ, ਗੱਦਾਫੀ ਤੇ ਸਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣ ਕੇ ਰੁਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਈਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਚਰਖੇ ਦੀ ਮਾਲੂ ਵੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਉਤਰੀ ਰਹੀ, ਪਰ ਕੱਤਿਆ ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੰਦ ਕਥਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਆਪਣੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨੀਂਦਰੇ ਕਾਰਨ ਉਹਨੂੰ ਉਬਾਸੀ ਆ ਗਈ। ਲੋਕ ਹੱਸ ਪਏ ਤੇ ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਬੀਰਬਲ ਨੇ ਹੱਥ ਉਪਰ ਕਰ ਕੇ ਛੁਣਛੁਣਾ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਕਬਰ ਨੂੰ ਬੜਾ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ ਕਿ ਬੀਰਬਲ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੈ, ਇਹਨੇ ਇੰਦਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ? ਉਹਨੇ ਗੁੱਸਾ ਤਾਂ ਮਾਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਰਹਿ ਨਾ ਹੋਇਆ, “ਬੀਰਬਲ, ਲੋਕ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਉਬਾਸੀ ’ਤੇ ਹੱਸ ਪਏ, ਪਰ ਤੂੰ ਛੁਣਛੁਣਾ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਵਿਖਾਇਐ?” ਹਾਜ਼ਰ ਜਵਾਬ ਬੀਰਬਲ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਜਹਾਂ ਪਨਾਹ, ਛੁਣਛੁਣਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਐ, ਜੋ ਦੰਦੀਆਂ ਕੱਢ ਕੇ ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਆ, ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੇ ਉਬਾਸੀ ਆ ਗਈ! ਅਕਬਰ ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਛੁਣਛੁਣਾ!”

ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਗਲ ਨੂੰ ਚਿੰਬੜ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਕਬਰ ਤਾਂ ਚਲੇ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ’ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਬੀਰਬਲ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈ ਹੈ। ਕਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਦਿਲ ਦੀ ਕੁੰਡੀ ਤੋੜ ਕੇ ਕਲਾ ਨਾਲ ਕਲਾ ਵਿਖਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਤਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਾਗੀ-ਨਸੀਬੀ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਵਾਰਿਸ ਤੇ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਬਣੇ ਹਨ। ਹਿਟਲਰ, ਰਾਵਣ, ਕੰਸ ਤੇ ਔਰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਹਾਲੇ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਵੱਡੇ ਲੋਕ, ਵੱਡੇ ਕਲਾਕਾਰ ਤਲਾਕ ਭਾਵੇਂ ਦੇ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹੋਣਾ ਸਵੀਕਾਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਮਝ ਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇ-ਤਰਤੀਬ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹੱਥੋਪਾਈ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿਛੇ ਭਲਾ ਕੀਹਦਾ ਹੱਥ ਸੀ? ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਸਮਝ ਨਾ ਵੀ ਆਵੇ, ਉਂ ਸੁਆਦ ਜੇ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਬੋੜਾ-ਬਹੁਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਆ ਜਾਵੇਗਾ...

ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਮਸਾਂ 13-14 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵਾਂਗਾ, ਜਦੋਂ ਮਾਸਟਰਾਂ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਕਿਤੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਅਖਬਾਰ ਲੱਗਣੀ, ਜਾਂ ਅਖਬਾਰ ਨਾਲ ਬਣੇ ਲਿਫਾਫ਼ੇ ਦੇਖਣੇ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਘਰੇ ਚਾਹਪੱਤੀ, ਹਲਦੀ, ਦਾਲ ਆਦਿ ਆਉਂਦੀ ਸੀ), ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਲੇਖ ਨਾਲ ਨਾਂ ਛਪਿਆ ਵੇਖਦਾ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਕੁਕੜ੍ਹ ਘੜ੍ਹ ਜਿਹੀ ਹੋਣੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਆਪਣਾ ਵੀ ਇੰਦਾ ਨਾਂ ਛਪੇਗਾ? ਉਦੋਂ ਬੇਰ, ਖਬਰਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਸੂਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਿਆਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਣਨਾ, “ਬਈ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਬਣ ਕੇ ਗਿਆਨੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਭੋਰਾ ਨੇ ਤੇ ਢਾਡੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ

ਬੜਾ ਨਾਂ ਉਚਾ ਕੀਤਾ ਪਿੰਡ ਦਾ।” ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਇਸੇ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਲੱਗਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਮੈਂ ਛੋਟੀ ਬੱਤੀ ਨਾਲ ਵੱਡਾ ਦੀਵਾ ਜਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਸੰਨ ਸਤੱਤਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਅੱਠਵੀਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ, ਇਕ ਦਿਨ ਹੋਸਲਾ ਕਰ ਕੇ ਲੇਖ ਲਿਖ ਲਿਆ, ‘ਭਾਰਤੀ ਨਾਰੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤ’। ਲਿਖਿਆ ਵੀ ਕੱਚੀ ਪੈਂਸਲ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਲਾਈਨਾਂ ਲਾ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਕਾਲਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਇਉਂ ਲਿਖਣ ਨਾਲ ਛਪ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਜਾ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ ’ਤੇ ਅੱਠ ਕਾਲਮ ਤੇ ਬਵੇਂਜਾ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਲੰਬਾਈ ਹੁੰਦੀ ਐ। ਬੇਰ!

ਪਿੰਡ ਭੋਰਾ ਵਿਚ ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ ਦੇ ਘਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਬਾਲ ਮੁਕੰਦ ਸ਼ਰਮਾ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਭੱਲਾ ਤੇ ਕਮਲਜੀਤ ਨੀਲੋਂ। ਜਸਵਿੰਦਰ ਭੱਲਾ ਦੇ ਕੁੱਛੜ ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਮਨਵੀਰ ਹੈ। ਨਾਲ ਹਨ ਮਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ, ਪਤਨੀ ਰੇਸ਼ਮ ਕੌਰ ਤੇ ਭਤੀਜਾ ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ।

ਇਸ ਲੇਖ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਹ ਬੇਨਤੀ ਪੱਤਰ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਮੈਂ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਾਂਗ ‘ਅਜੀਤ’ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਡਾਕਟਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ। ਪੂਰੀ ਇਬਾਰਤ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਨਾ ਕੁ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤਰਲੇ ਰੱਜ ਕੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਕਿ ਲੇਖ ਜ਼ਰੂਰ ਛਾਪਣਾ, ਅਸੀਂ ਗਰੀਬ ਹਾਂ, ਛੋਟੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਦਾ ਪਿਉ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਤਰਲੇ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਕੀਤੇ ਸਨ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਪੈਸੇ ਬਹੁਤ ਮਿਲਣਗੇ ਤੇ ਮੈਂ ਅਮੀਰ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਘਰ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਇਸ ਮੇਰਾਬਨ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਲਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਟਾ ਗੁੰਨ੍ਹਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਪਰਾਤ ਵਿਚੋਂ ਆਟਾ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਲਿਬੜੇ ਹੱਥਾਂ ਕਰ ਕੇ ਚੁਪੇਤ ਮਾਰੀ ਵੱਟ ਕੇ, ਕਿ ਮੁੜ ਕੇ ਇੰਦਾ ਨਾ ਕਰੀਂ, ਪਰ ਉਸ ਆਟੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਚਿੱਟੇ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਲਿਫਾਫ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਘਰ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣੀ ਚਿੱਠੀ ਤੋਂ ਵੀਹ ਪੈਸੇ ਵਾਲੀ ਟਿਕਟ ਲਾਹ ਕੇ ਲਗਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਲੇਖ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

ਦੋ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਬੀਤ ਗਏ। ਮਾਹਿਲ ਗਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਫਖਰੁਦੀਨ ਅਲੀ ਅਹਿਮਦ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਛੁੱਟੀ ਹੋ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਮੁੰਡੇ ਲੀਰਾਂ ਦੀ ਬਣਾਈ ਖਿੱਦੇ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਖੇਡਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਸਾਨੂੰ ਖੇਡਦਿਆਂ ਨੂੰ ‘ਵਾਜ਼ ਮਾਰ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, “ਓਏ ਬੇਨੂੰ ਪਤਾ ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ ਕੀਹਦਾ ਮੁੰਡਾ ਆ?” ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਨਾਂਹ ਵਿਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਹੋਸਲਾ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਚਾਚਾ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਅਸ਼ੋਕ ਐ, ਕੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ?” ਉਹ ਬੋਲਿਆ, “ਛੱਡ ਪਰ੍ਹੇ, ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਨੂੰ। ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਨਲੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣੀ ਆਉਂਦੀ। ਪਰਸੋਂ ਦੀ ‘ਅਜੀਤ’ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਹ ਨਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ,

ਹੋਰ ਕੋਈ ਹੋਣਾ...ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਭੋਰਾ ਵੀ ਹੈਗਾ ਇਕ।”

ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਈਕਲ ਚੁੱਕ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ...ਹੋ ਗਈ ਸੋਨੇ ਦੀ ਲੰਕਾ ਆਪਣੇ ਨਾਂ। ਮੈਂ ਬਸਤਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਘਰ ਸੁੱਟਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਲਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ‘ਤੇ ਹੀ ‘ਅਜੀਤ’ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੰਗਣ ਦਾ ਹੋਸਲਾ ਨਾ ਪਵੇ। ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਕੋਈ ਭੱਈਆ ਲੱਗਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਚੰਗਾ ਬੋਲਦਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਤਿਹੁ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਬਿਸ਼ਨ ਦਾਸ ਦੀ ਹੱਟੀਓਂ ਅਖਬਾਰ ਲਿਆ।” ਉਹ ਪੜ੍ਹਦੇ ਮੂਹਰਿਓਂ ਕਹਿੰਦਾ, “ਘੋੜਾ ਗਾੜੀ ਬੀੜੀਆਂ ਦਾ ਬੰਡਲ ਲੈ ਕੇ ਦੇ।” ਮੈਂ ਲਾਰਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਲੈ ਦਉ। ਉਹ

ਤਾਂ ਉਹ ਰੁਕ ਗਈ, ਪਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਮੂਰਖਾ, ਗਰੀਬਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਪਾਟੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ।” ਫਿਰ ਇਕ ਦਮ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਾਹਤੋਂ ਲਾਲ-ਪੀਲੀ ਹੋ ਗਈ। ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀਂ ਦੇ-ਦੇ ਜੜ ਕੇ ਆਂਹਦੀ, “ਆਂਡੇ ਦਾ ਚੱਕਿਆ ਆ...ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਕ ਪਾਲਦਾ।” ਸੋ, ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਲੇਖ ਛਪਣ ਦਾ ਇਉਂ ਸੁਆਗਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਚਾਰ ਭਰਾਵਾਂ ਤੇ ਦੋ ਭੈਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਛੋਟਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਮਰਨ ਲੱਗੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਫਿਰ ਆਖਦੀ ਰਹੀ ਸੀ, “ਪੇਟ ਘਰੋੜੀ ਦਾ ਪੁੱਤ ਇੰਦਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।”

ਗੱਲ ਫਿਰ ਬਣ ਹੀ ਗਈ...ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਹ ਨੂੰ, ਫਿਰ ਚਹੁ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ; ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵੀ ਤੇ ਬਾਹਰ ਵੀ। ਪੰਦਰਾਂ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਦੀ ਹਲਟੀ ਜਿਥੇ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਕੱਪੜੇ ਧੋਂਦਾ ਸੀ, ਧੁੱਪੇ ਅਸੀਂ ਬਾਂਟੇ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਾਂ, ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਜਵਾਈ ਵੀ ਉਥੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਭੁੰਗਰਨੀ ਪਿੰਡ ਤੋਂ। ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਇਥੇ ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ ਕਿਹੜੇ, ਜਿਹੜਾ ਲਿਖਦਾ ਆ?” ਉਹ ਉਂਗਲੀ ਕਰ ਕੇ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ, “ਹਾਅ ਆ, ਜਿਹੜਾ ਸਾਲਾ ਬਾਂਟੇ ਖੇਡਦਾ।” ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਦਣ ਇੱਜ਼ਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ! ਉਹ ਜਵਾਈ ਭਾਈ ਮੈਨੂੰ ਬੋਲਿਆ, “ਓਏ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਤਾਂ?” ਮੇਰੇ ਫਾਟਾ ਵਾਲਾ ਪਜਾਮਾ ਤੇ ਪੈਰੀ ਚੱਪਲਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹਨੇ ਆਹ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਦਿੱਤੀ, “ਤੂੰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਭਾਰਤੀ ਨਾਰੀ ਦੀਆਂ, ਹਾਅ ਨਾਲਾ ਟੰਗ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜਾ ਲਮਕਦਾ।” ਇਹ ਆਂਡੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਭੈੜੀ ਸੀ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਘਰ ਤਾਂ ਕੀ, ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕੀ, ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵੀ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੋਈ। ਬੜਾ ਭਰਾ ਸੀ ਤਾਂ ਫੌਜੀ, ਪਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਸਿਵਲ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਕਰ ਕੇ ਓਵਰਸੀਅਰ ਲੱਗਾਂ ਤੇ ਸੜਕਾਂ, ਪੁਲਾਂ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟ-ਲੁੱਟ ਕੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਕਮਾਈ ਘਰ ਲਿਆਵਾਂ, ਪਰ ਕਹਾਣੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਾਂਡਵ ਹਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਮੰਤਰੀ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸੀ, ਕਿਤੇ ਡਾਕਖਾਨੇ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਘਰ ਕੋਲੋਂ-ਕੋਲੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਹਦੀਆਂ ਚਿੰਨੀਆਂ ਮੈਂ ਫੜ ਲਿਆਉਣੀਆਂ। ਪਿੰਡ ਤਾਂ ਉਹ ਰਹਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹਦੀ ਭਰਜਾਈ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਡਾਕ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਮੈਂ ‘ਸੋਵੀਅਤ ਦੇਸ’ ਰਸਾਲਾ ਚੋਰੀ ਕੀਤਾ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪਰਚੇ ‘ਜਨ ਸਾਹਿਤ’ ਤੇ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਦੁਨੀਆਂ’ ਵੀ। ‘ਜਨ ਸਾਹਿਤ’ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ

ਨੌਕ-ਝੌਕ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ
ਫੋਨ: 510-415-3315

ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਲੇਖਕਾ ਕੁਲਬੀਰ ਬਡੇਸਰੋਂ ਜੋ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕਬਾਲ ਚਾਨੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਈ, ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹੀ, ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਸੰਖੇਪ ਜੀਵਨ ਵੇਰਵਾ ਤੇ ਯੋਗਤਾ। ਉਦੋਂ ਨਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਯੋਗਤਾ, ਨਾ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ; ਫਿਰ ਵੀ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਇਸ਼ਕ ਮਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ’ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ।

ਟੱਬਰ ਨਾਲ ਮੈਂ ਕਣਕ ਦੀ ਵਾਢੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ, ਮਾਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਲੈ ਕੇ ਗਈ ਤਾਂ ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਬੌਂਦਲੀ ਹੋਰ ਵੀ ਖੜਾ ਸੀ, ਆਂਹਦੀ, “ਉਰੇ ਆ ਤੇਰਾ ਸਿਰ ਭੰਨਾਂ, ਡਾਕੀਆ ਆਹ ਤੇਰੀ ਖਾਖੀ ਲਿਫਾਫ਼ੇ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਕੇ ਗਿਆ। ਕਹਿੰਦਾ ਪਟਿਆਲੇ ਤੋਂ ਆਈ ਆ ਸਰਕਾਰੀ। ਬੇਹ ਪੈਣਿਆਂ...ਸਰਕਾਰ ਤੈਨੂੰ ਕਾਹਤੋਂ ਚਿੰਨੀਆਂ ਲਿਖਣ ਲੱਗ ਪਈ, ਤੈਂ ਕੋਈ ਪਾ ਲਿਆ ਨਵਾਂ ਪੰਗਾ। ਤੇਰਾ ਪੇ ਹੈਨੂੰ, ਤੈਨੂੰ ਛਡਾਉਣਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਹੈ ਕਾਹਦੀ?” ਉਹ ਇੱਕੋ ਸਾਹੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬੋਲੀ। ਚਿੱਠੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਸੀ। ਖੋਲ੍ਹੀ ਤਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ‘ਤੁਹਾਡੀ ਰਚਨਾ ‘ਜਨ ਸਾਹਿਤ’ ਦੇ ਆਉਂਦੇ ਅੰਕਾਂ ਵਿਚ ਛਾਪ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਮਾਣ ਵਜੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੰਦਰਾਂ ਰੁਪਏ ਕਿਰਤ ਫਲ ਵੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।’ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈ ਤਾਂ ਚਿਹਰਾ ਬਦਲ ਗਿਆ, “ਪਚਵੇਂਜਾ ਦੀ ਕਣਕ ਦੀ ਬੋਰੀ ਆਉਂਦੀ ਐ...ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਪੰਦਰਾਂ...।” ਫਿਰ ਹੱਸ ਪਈ, “ਕੋਈ ਖਤਰੇ ਆਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਨੂੰ?”

ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਬੈਂਸਾਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਛਿੱਤ ਬੜੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਥੋਂ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕਾਮਰੇਡ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਏ ਕਿ ਛਿੱਤ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੈਂ ਲਿਖਣੀ ਆਂ। ਘਟਨਾ ਇਹ ਵੀ ਬੜੀ ਅਜੀਬ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਈਕਲ ਪਿੱਪਲ ਬੋਲੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਪੈਦਲ ਘਰ ਆਏ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ, “ਜੁਆਨਾ, ਤੇਰਾ ਭਰਾ ਘਰੇ ਆ?” ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਅਮਰੀਕ ਕਿ ਕਮਲ?” ਕਿਉਂਕਿ ਤੀਜਾ ਤਾਂ ਫੌਜ ਵਿਚ ਸੀ। ਆਖਣ ਲੱਗੇ, “ਨਹੀਂ ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ?” ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਜੁਆਕਤਾ ਜਿਹਾ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ, ਅਖੋ, “ਤੂੰ?” ਚਲੇ ਨੌਵੀਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟਰ ਬਣੇ, ਹੈ ਤਾਂ ਅਜੀਬ ਪਰ ਉਹ ਛਿੱਤ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਦੁਸ਼ਹਿਰੇ ਵਾਲੇ ਨਰਾਤਿਆਂ ਵਿਚਲੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਇਹ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 29 'ਤੇ)

ਗੱਲ ਬਣੀ ਕਿ ਨਹੀਂ

-ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ

ਚੁਗਲੀ ਦਾ ਕਾਵਿ-ਚਿੱਤਰ

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਹ ਸਿਰ ਪੜਵਾਵੇ, ਪੁੱਠੇ ਕਾਰੇ ਕਰਦੀ ਆ।
ਭੱਬੂ ਵਾਂਗੂੰ ਲਾਭੂ ਲਾ ਕੇ, ਕੰਧ ‘ਤੇ ਫਿਰ ਜਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਆ।
ਮਿੱਠੀ ਹੋ ਕੇ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਵੰਡ ਜਾਏ, ਟੱਬਰ ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਜਾਂਦੀ।
ਐਧਰੋਂ-ਓਧਰੋਂ ਲਾ ਲੂਤੀਆਂ, ਭਾਂਡੇ ਮੂਧੇ ਕਰ ਜਾਂਦੀ।
ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਚੁਗਲੀ ਸੱਚੀ ਲੱਗਦੀ ਬੜੀ ਸੁਨੱਖੀ ਆ।
ਲਾਵਣ ਅਤੇ ਬੁਝਾਵਣ ਵਾਲੀ, ਖੂਬ ਚਲਾਉਂਦੀ ਚੱਕੀ ਆ।
ਕਿੱਥੇ ਕਿੱਥੇ ਪਾਏ ਪੁਆੜੇ, ਕੀ ਕੀ ਦੱਸਾਂ ਚੰਦ ਕੁਰੇ।
ਢਿੱਲੀਆਂ ਚੁਲਾਂ, ਢਿੱਲਾ ਮੰਜਾ, ਕੀ ਕੀ ਦੱਸਾਂ ਚੰਦ ਕੁਰੇ।
ਜੁੱਤੀਆਂ ਖਾਧੇ ਬਿਨ ਨਹੀਂ ਹਟਦੀ, ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਨਟਣੀ ਆ।
ਫਸ ਗਏ ਤਾਂ ਕੁਝ ਮੂੰਹ ‘ਚ ਦੇ ਦਿਓ ਤਾਂ ਡੱਕਣ ਤੋਂ ਹਟਣੀ ਆ।
ਲੁਤਰੇ ਦੀ ਲੁਤਰੇ ਨਾ ਰਹਿੰਦੀ, ਰੋਜ਼ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੀ ਚੰਦ ਨਵਾਂ।
ਲਾਉਂਦੀ ਅਤਰ-ਫੁਲੇਲਾਂ ਰੱਜ ਕੇ, ਪਾਉਂਦੀ ਫਿਰ ਵੀ ਗੰਦ ਨਵਾਂ।
ਕਿੱਥੇ ‘ਭੋਰੇ’ ਵਾਂਗ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਲੋਕ ਪੜ੍ਹੇ ਇਹ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।
ਬੇਸ਼ਰਮਾਂ ਦੀ ਨਿੱਤ ਪੂਛ ‘ਤੇ ਵਾਲ ਨਵੇਂ ਆ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਕੈਨੇਡਾ

ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨੂੰ ਸੰਜੋਗ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵਿਛੋੜੇ ਨੂੰ ਵਿਜੋਗ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਤਿਤੀ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਕਿਲੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਿਲੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਿਧਰੇ ਭੱਗੀ ਹੋ ਕੇ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਰਸਾਂ ਦਾ ਭੋਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਧਰੇ ਤਿਆਗੀ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰਕ ਰਸਾਂ ਤੋਂ ਵਿਰਕਤ ਹੈ, ਜੋਗੀ ਹੈ, ਮਾਇਆ ਦੇ ਅਸਰ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਕੁਝ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋ ਕੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਵਿਛੋੜੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ,

ਕਾਇਆ ਕੋਟੁ ਅਪਾਰੁ ਹੈ
ਮਿਲਣਾ ਸੰਜੋਗੀ॥
ਕਾਇਆ ਅੰਦਰਿ ਆਪਿ ਵਸਿ ਰਹਿਆ
ਆਪੇ ਰਸ ਭੋਗੀ॥
ਆਪਿ ਅਤੀਤੁ ਅਲਿਪਤੁ ਹੈ
ਨਿਰਜੋਗੁ ਹਰਿ ਜੋਗੀ॥
ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਸੇ ਕਰੇ
ਹਰਿ ਕਰੇ ਸੁ ਹੋਗੀ॥
ਹਰਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਈਐ
ਲਹਿ ਜਾਹਿ ਵਿਜੋਗੀ॥੧੩॥ (ਪੰਨਾ ੫੧੪)

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪਰਮਸਤਿ ਦਾ ਪਰਗਟਾਅ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਗੁਰੂ ਜੋਤਿ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੁਗਤਿ ਰਾਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਬਾਣੀ ਆਪ ਸਤਿ-ਸਰੂਪ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਬਾਣੀ ਨੂੰ, ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਲੰਘਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਬਦ ਦੀ, ਬਾਣੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਗੁਰਮੁਖ ਹੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਵਾਹ ਵਾਹ' ਕਹਿਣਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਨੀ ਹੈ (ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਅਚਾਨਕ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਸੁੰਦਰ ਚੀਜ਼ ਜਾਂ ਅਦਭੁੱਤ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮਨ 'ਚ ਵਿਸਮਾਦ/ਅਸਚਰਜਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ 'ਵਾਹ ਵਾਹ' ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ)। ਉਹ ਸਦੀਵੀ ਹਸਤੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ 'ਵਾਹ ਵਾਹ' ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪਰਮ ਹਸਤੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੈ, ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਸ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ,

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਆਪਿ ਅਖਾਇਦਾ
ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਸਚੁ ਸੋਇ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਿਫਤਿ ਸਲਾਹ ਹੈ
ਗੁਰਮੁਖਿ ਬੂਝੈ ਕੋਇ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਬਾਣੀ ਸਚੁ ਹੈ
ਸਚਿ ਮਿਲਾਵਾ ਹੋਇ॥
ਨਾਨਕ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਰਤਿਆ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ
ਕਰਮਿ ਪਰਪਤਿ ਹੋਇ॥੧॥ (ਪੰਨਾ ੫੧੪)

ਅਗਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਜੀਭ/ਰਸਨਾ ਵੀ ਧੰਨ ਹੈ, ਵਡਿਆਈ ਜੋਗ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ

ਕਾਇਆ ਕੋਟੁ ਅਪਾਰੁ ਹੈ ਮਿਲਣਾ ਸੰਜੋਗੀ

ਰਾਹੀਂ 'ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ' ਆਖਦੀ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਮੇਲ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪੂਰਨ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਗ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੋਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਤੋਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ 'ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ' ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਛੂਹਣ ਲਈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਸੋਭਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ,

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਰਤੀ ਰਸਨਾ ਸਬਦਿ ਸੁਹਾਈ॥
ਪੂਰੈ ਸਬਦਿ ਪ੍ਰਭੁ ਮਿਲਿਆ ਆਈ॥
ਵਡਭਾਗੀਆ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਮੁਹਹੁ ਕਵਾਈ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਰਹਿ ਸੇਈ ਜਨ ਸੋਹਣੇ
ਤਿਨੁ ਕਉ ਪਰਜਾ ਪੂਜਣ ਆਈ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਰਮਿ ਪਰਪਤਿ ਹੋਵੈ
ਨਾਨਕ ਦਰਿ ਸਚੈ ਸੋਭਾ ਪਾਈ॥੨॥ (ਪੰਨਾ ੫੧੪)

ਅਭਿਮਾਨ ਜਾਂ ਅਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕੂੜ ਦੀ ਕੰਧ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਵਿੱਥ ਪਾਈ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਤਿਤੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਇਸੇ ਪਰਥਾਇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਭਿਮਾਨੀ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਕਿਲੇ ਨੂੰ ਕੁਸ਼ੱਤ ਅਤੇ ਕੂੜ ਦੇ ਅਰਥਾਤ ਝੂਠ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਸਖਤ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਮਤਿ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਕੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲੇ ਗਿਆਨ-ਵਿਰੁਧੇ ਮਨੁੱਖ ਅਗਿਆਨ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਕਾਰਨ ਭਰਮ ਵਿਚ ਪਏ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਭੇਖੀ ਮਨੁੱਖ ਭੇਖ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਥੱਕ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕੇ। ਜਿਹੜੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਹ ਸਖਤ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਖੁਲ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਰੁੱਖ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿਆਸ ਸਦਾ ਲਈ ਸਰਚ ਗਈ ਹੈ,

ਬਜਰ ਕਪਾਟ ਕਾਇਆ
ਗੜ੍ਹ ਭੀਤਰਿ ਕੂੜੁ ਕੁਸਤੁ ਅਭਿਮਾਨੀ॥
ਭਰਮਿ ਭੂਲੇ ਨਦਰਿ ਨ ਆਵਨੀ
ਮਨਮੁਖ ਅੰਧ ਅਗਿਆਨੀ॥
ਉਪਾਇ ਕਿਤੇ ਨ ਲਭਨੀ
ਕਰਿ ਭੇਖ ਥਕੇ ਭੇਖਵਾਨੀ॥
ਗੁਰਸਬਦੀ ਖੋਲਾਈਅਨ੍ਹਿ
ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਾਨੀ॥
ਹਰਿ ਜੀਉ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਿਰਖੁ
ਜਿਨ ਪੀਆ ਤੇ ਤ੍ਰਿਪਤਾਨੀ॥੧੪॥ (ਪੰਨਾ ੫੧੪)

ਅਗਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ! ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦਿਆਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਜਨਮ ਰੂਪੀ ਰਾਤ ਸੁੱਖ ਵਿਚ ਬੀਤ ਗਈ ਅਰਥਾਤ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਜੀਵਨ ਸੌਖਾ ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦਿਆਂ ਸਦੀਵੀ ਅਨੰਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਪਰਵਰਦਗਾਰ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸੁਰਤਿ ਜੁੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਮਨੁੱਖ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਪਰਵਰਦਗਾਰ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਉਸ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰੇਰਤ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਸੋਭਾ ਖੱਟਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ,

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਰਤਿਆ ਰੈਣਿ ਸੁਖਿ ਵਿਹਾਇ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਰਤਿਆ
ਸਦਾ ਅਨੰਦੁ ਹੋਵੈ ਮੇਰੀ ਮਾਇ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਰਤਿਆ
ਹਰਿ ਸਿਉ ਲਿਵ ਲਾਇ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਰਮੀ ਬੋਲੈ ਬੋਲਾਇ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਰਤਿਆ ਸੋਭਾ ਪਾਇ॥
ਨਾਨਕ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਤਿ ਰਜਾਇ॥੧॥
(ਪੰਨਾ ੫੧੪)

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇਲਹਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬਾਣੀ ਪਰਮ ਸਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ

ਗੁਰੂ ਜੋਤਿ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੁਗਤਿ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸੁਰਤਿ ਉਸ ਪਰਮਸਤਿ ਨਾਲ ਇੱਕਸੁਰ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਸ ਇੱਕਸੁਰਤਾ ਦੇ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਸਤਿ ਦਾ ਜੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸਤਿ-ਸਰੂਪ ਅਰਥਾਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਪਰਗਟ ਸਰੂਪ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਦੇ ਇਸੇ ਸਰੂਪ ਦਾ ਪਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਦੀ ਬਾਣੀ ਉਸ ਦਾ ਹੀ ਪਰਗਟ ਸਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋ ਕੇ ਵਿਚਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਲੱਭ ਲਈ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਉਹ 'ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ' ਉਚਰਾਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਰਦੇ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖਿ ਨੇ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦਿਆਂ ਸਹਿਜ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ,

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਬਾਣੀ ਸਚੁ ਹੈ
ਗੁਰਮੁਖਿ ਲਪੀ ਭਾਲਿ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਬਦੈ ਉਚਰੈ
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਹਿਰਦੈ ਨਾਲਿ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਰਤਿਆ ਹਰਿ ਪਾਇਆ
ਸਹਜੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਭਾਲਿ॥
ਸੇ ਵਡਭਾਗੀ ਨਾਨਕਾ
ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਿਦੈ ਸਮਾਲਿ॥੨॥ (ਪੰਨਾ ੫੧੪)

ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਤਿਤੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਮਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਬਹੁਤ ਲਾਲਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਲੋਭ ਵਿਚ ਹੀ ਮਸ਼ਰੂਫ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਦਸਾਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਮਨਮੁਖ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਦੁੱਖ ਸਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਗੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਜਾਤਿ ਆਦਿ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਮਨਮੁਖ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੀਭ ਤੋਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਰਸ ਨਹੀਂ ਮਾਣਿਆ ਬਲਕਿ ਮਾਇਆ ਦਾ ਫਿੱਕਾ ਸੁਆਦ ਹੀ ਚੱਖਿਆ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨ ਸਦਾ ਤ੍ਰਿਪਤਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ,

ਏ ਮਨਾ ਅਤਿ ਲੋਭੀਆ ਨਿਤ ਲੋਭੇ ਰਾਤਾ॥
ਮਾਇਆ ਮਨਸਾ ਮੋਹਣੀ

ਦਹਦਿਸ ਫਿਰਾਤਾ॥
ਅਗੈ ਨਾਉ ਜਾਤਿ ਨ ਜਾਇਸੀ
ਮਨਮੁਖਿ ਦੁਖੁ ਖਾਤਾ॥
ਰਸਨਾ ਹਰਿ ਰਸੁ ਨ ਚਖਿਓ
ਫੀਕਾ ਬੋਲਾਤਾ॥
ਜਿਨਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਚਾਖਿਆ
ਸੇ ਜਨ ਤ੍ਰਿਪਤਾਤਾ॥੧੫॥ (ਪੰਨਾ ੫੧੪)

ਅਗਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਿਰਦੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਉਸ ਪਰਮ ਹਸਤੀ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਅਡੋਲ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਕਰੀਏ ਜੋ ਸਭ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੀ 'ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ' ਕਰੀਏ ਜੋ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਦੇਖ ਸਕੀਦਾ ਹੈ,

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਤਿਸ ਨੇ ਆਖੀਐ

ਜਿ ਸਚਾ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ॥

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਤਿਸ ਨੇ ਆਖੀਐ

ਜਿ ਗੁਣਦਾਤਾ ਮਤਿ ਧੀਰ॥

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਤਿਸ ਨੇ ਆਖੀਐ

ਜਿ ਸਭ ਮਹਿ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ॥

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਤਿਸ ਨੇ ਆਖੀਐ

ਜਿ ਦੇਦਾ ਰਿਜਕੁ ਸਭਾਹਿ॥

ਨਾਨਕ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਇਕੋ ਕਰਿ ਸਾਲਾਹੀਐ

ਜਿ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀਆ ਦਿਖਾਇ॥੧॥

(ਪੰਨਾ ੫੧੪-੧੫)

ਅਗਲੇ ਸਲੋਕ 'ਚ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਤੇ ਮਨਮੁਖ ਦੀਆਂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਫਰਕ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਸਦਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਮਾਇਆ ਰੂਪੀ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾ ਕੇ ਮਰਦੇ ਹਨ। ਮਨ ਦੀਆਂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਦੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ

ਦਇਆ ਮਇਆ ਕਰਿ ਪ੍ਰਾਨਪਤਿ ਮੇਰੇ

ਗੁਰਮਤਿ ਮਹਲਾ ੫

ਦਇਆ ਮਇਆ ਕਰਿ ਪ੍ਰਾਨਪਤਿ ਮੇਰੇ
ਮੋਹਿ ਅਨਾਥ ਸਰਣਿ ਪ੍ਰਭ ਤੋਰੀ॥
ਅੰਧ ਕੂਪ ਮਹਿ ਹਾਥ ਦੇ ਰਾਖਹੁ

ਕਛੁ ਸਿਆਨਪ
ਉਕਤਿ ਨ ਮੋਰੀ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥

ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਸਭ ਕਿਛੁ ਤੁਮ ਹੀ
ਤੁਮ ਸਮਰਥ ਨਾਹੀ ਅਨ ਹੋਰੀ॥

ਤੁਮਰੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਤੁਮ ਹੀ ਜਾਨੀ
ਸੇ ਸੇਵਕ ਜਿਨ ਭਾਗ ਮਥੋਰੀ॥੧॥

ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠਾ ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈਂ; ਤੂੰ ਸਭ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈਂ, ਤੇਰੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੇ ਪ੍ਰਭ ਜੀ! ਤੂੰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈਂ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਹੈਂ, ਇਹ ਆਪਣਾ ਭੇਤ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਓ! ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਉਤੇ ਤੇਰੀ ਮਿਹਰ ਦੇ ਭਾਗ ਜਾਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਤੇਰੇ ਸੇਵਕ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਪੁਨੇ ਸੇਵਕ ਸੰਗਿ ਤੁਮ ਪ੍ਰਭ ਰਾਤੇ
ਓਤਿ ਪੋਤਿ ਭਗਤਨ ਸੰਗਿ ਜੋਰੀ॥

ਪ੍ਰਿਉ ਪ੍ਰਿਉ ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ ਦਰਸਨੁ ਚਾਹੈ
ਜੈਸੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਓਹ ਚੰਦ ਚਕੋਰੀ॥੨॥

ਰਾਮ ਸੰਤ ਮਹਿ ਭੇਦੁ ਕਿਛੁ ਨਾਹੀ
ਏਕੁ ਜਨੁ ਕਈ ਮਹਿ ਲਾਖ ਕਰੋਰੀ॥

ਜਾ ਕੈ ਹੀਐ ਪ੍ਰਗਟੁ ਪ੍ਰਭੁ ਹੋਆ
ਅਨਦਿਨੁ ਕੀਰਤਨੁ ਰਸਨ ਰਮੋਰੀ॥੩॥

ਤੁਮ ਸਮਰਥ ਅਪਾਰ ਅਤਿ ਉਚੇ
ਸੁਖਦਾਤੇ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧੋਰੀ॥

ਨਾਨਕ ਕਉ ਪ੍ਰਭ ਕੀਜੈ ਕਿਰਪਾ
ਉਨ ਸੰਤਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸੰਗੋਰੀ॥੪॥

ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਇਸ ਪਾਵਨ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ
ਪ੍ਰਭ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ- ਦਇਆ ਮਇਆ

ਕਰਿ ਪ੍ਰਾਨਪਤਿ ਮੇਰੇ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਣ ਪਤੀ ਪ੍ਰਭ ਜੀਓ! ਮੇਰੀ ਜਿੰਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ! ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਦਇਆ ਕਰ; ਮੋਹਿ ਅਨਾਥ ਸਰਣਿ ਪ੍ਰਭ ਤੋਰੀ, ਹੇ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭ ਜੀਓ! ਮੈਂ ਅਨਾਥ ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਨ ਆਇਆ ਹਾਂ; ਅੰਧ ਕੂਪ ਮਹਿ ਹਾਥ ਦੇ ਰਾਖਹੁ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਮੈਂ ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਦੇ ਹਨੇਰੇ

ਅੰਨ੍ਹੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਡਿੱਗਾ ਪਿਆ ਹਾਂ, ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਦੇ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹੇ ਖੂਹ ਵਿਚੋਂ ਬਚਾਅ ਲਵੋ, ਪ੍ਰਭੂ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਆਣਪ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਹੁਣ ਇਥੇ ਚੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।

ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਸਭ ਕਿਛੁ ਤੁਮ ਹੀ
ਤੁਮ ਸਮਰਥ ਨਾਹੀ ਅਨ ਹੋਰੀ॥

ਤੁਮਰੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਤੁਮ ਹੀ ਜਾਨੀ
ਸੇ ਸੇਵਕ ਜਿਨ ਭਾਗ ਮਥੋਰੀ॥੧॥

ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠਾ ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈਂ; ਤੂੰ ਸਭ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈਂ, ਤੇਰੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੇ ਪ੍ਰਭ ਜੀ! ਤੂੰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈਂ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਹੈਂ, ਇਹ ਆਪਣਾ ਭੇਤ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਓ! ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਉਤੇ ਤੇਰੀ ਮਿਹਰ ਦੇ ਭਾਗ ਜਾਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਤੇਰੇ ਸੇਵਕ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਪੁਨੇ ਸੇਵਕ ਸੰਗਿ ਤੁਮ ਪ੍ਰਭ ਰਾਤੇ
ਓਤਿ ਪੋਤਿ ਭਗਤਨ ਸੰਗਿ ਜੋਰੀ॥

ਪ੍ਰਿਉ ਪ੍ਰਿਉ ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ ਦਰਸਨੁ ਚਾਹੈ
ਜੈਸੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਓਹ ਚੰਦ ਚਕੋਰੀ॥੨॥

ਰਾਮ ਸੰਤ ਮਹਿ ਭੇਦੁ ਕਿਛੁ ਨਾਹੀ
ਏਕੁ ਜਨੁ ਕਈ ਮਹਿ ਲਾਖ ਕਰੋਰੀ॥

ਜਾ ਕੈ ਹੀਐ ਪ੍ਰਗਟੁ ਪ੍ਰਭੁ ਹੋਆ
ਅਨਦਿਨੁ ਕੀਰਤਨੁ ਰਸਨ ਰਮੋਰੀ॥੩॥

ਤੁਮ ਸਮਰਥ ਅਪਾਰ ਅਤਿ ਉਚੇ
ਸੁਖਦਾਤੇ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧੋਰੀ॥

ਨਾਨਕ ਕਉ ਪ੍ਰਭ ਕੀਜੈ ਕਿਰਪਾ
ਉਨ ਸੰਤਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸੰਗੋਰੀ॥੪॥

ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਇਸ ਪਾਵਨ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ
ਪ੍ਰਭ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ- ਦਇਆ ਮਇਆ

ਕਰਿ ਪ੍ਰਾਨਪਤਿ ਮੇਰੇ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਣ ਪਤੀ ਪ੍ਰਭ ਜੀਓ! ਮੇਰੀ ਜਿੰਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ! ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਦਇਆ ਕਰ; ਮੋਹਿ ਅਨਾਥ ਸਰਣਿ ਪ੍ਰਭ ਤੋਰੀ, ਹੇ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭ ਜੀਓ! ਮੈਂ ਅਨਾਥ ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਨ ਆਇਆ ਹਾਂ; ਅੰਧ ਕੂਪ ਮਹਿ ਹਾਥ ਦੇ ਰਾਖਹੁ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਮੈਂ ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਦੇ ਹਨੇਰੇ

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੁਰਤਿ ਜੋੜ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸੋਝੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ,

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਗੁਰਮੁਖ ਸਦਾ ਕਰਹਿ
ਮਨਮੁਖ ਮਰਹਿ ਬਿਖੁ ਖਾਇ॥
ਓਨਾ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਨ ਭਾਵਈ
ਦੁਖੇ ਦੁਖਿ ਵਿਹਾਇ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਵਣਾ
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਰਹਿ ਲਿਵ ਲਾਇ॥

ਨਾਨਕ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਰਹਿ ਸੇ ਜਨ ਨਿਰਮਲੇ
ਤ੍ਰਿਭਵਣ ਸੋਝੀ ਪਾਇ॥੨॥ (ਪੰਨਾ ੫੧੫)

ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਤਿਤੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮੇਲ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੋਧ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਸਹਿਜ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਰਸ ਪੀਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੁਖ-ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਣੇ 'ਚ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਉਚੀ ਅਧਿਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਦਾ ਆਪਣੇ ਨਿਜ-ਘਰ ਅਰਥਾਤ ਆਤਮ-ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਟਿਕਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਦਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੇ ਹਨ,

ਹਰਿ ਕੈ ਭਾਣੈ ਗੁਰੁ ਮਿਲੈ
ਸੇਵਾ ਭਗਤਿ ਬਨੀਜੈ॥
ਹਰਿ ਕੈ ਭਾਣੈ ਹਰਿ ਮਨਿ ਵਸੈ
ਸਹਜੇ ਰਸੁ ਪੀਜੈ॥
ਹਰਿ ਕੈ ਭਾਣੈ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ
ਹਰਿ ਲਾਹਾ ਨਿਤ ਲੀਜੈ॥
ਹਰਿ ਕੈ ਤਖਤਿ ਬਹਾਲੀਐ
ਨਿਜ ਘਰਿ ਸਦਾ ਵਸੀਜੈ॥
ਹਰਿ ਕਾ ਭਾਣਾ ਤਿਨੀ ਮੰਨਿਆ
ਜਿਨਾ ਗੁਰੁ ਮਿਲੀਜੈ॥੧੬॥ (ਪੰਨਾ ੫੧੫)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਰਾਮ ਸੰਤ ਮਹਿ ਭੇਦੁ ਕਿਛੁ ਨਾਹੀ
ਏਕੁ ਜਨੁ ਕਈ ਮਹਿ ਲਾਖ ਕਰੋਰੀ॥
ਜਾ ਕੈ ਹੀਐ ਪ੍ਰਗਟੁ ਪ੍ਰਭੁ ਹੋਆ
ਅਨਦਿਨੁ ਕੀਰਤਨੁ ਰਸਨ ਰਮੋਰੀ॥੩॥

ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ- ਹੇ ਭਾਈ! ਪਰਮਾਤਮਾ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਸੰਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਪਰ ਭਾਈ! ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਕਈ ਲੱਖਾਂ-ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇਕ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਹੇ ਭਾਈ! ਜਿਸ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਜੀਵ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਹਰ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਜੀਭਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਤੁਮ ਸਮਰਥ ਅਪਾਰ ਅਤਿ ਉਚੇ
ਸੁਖਦਾਤੇ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧੋਰੀ॥

ਨਾਨਕ ਕਉ ਪ੍ਰਭ ਕੀਜੈ ਕਿਰਪਾ
ਉਨ ਸੰਤਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸੰਗੋਰੀ॥੪॥

ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ- ਤੁਮ ਸਮਰਥ ਅਪਾਰ ਅਤਿ ਉਚੇ, ਮੇਰੀ ਜਿੰਦ-ਜਾਨ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਪ੍ਰਭ ਜੀਓ!, ਹੇ ਅਤਿ ਉਚੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਓ; ਹੇ ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਦਾਤੇ ਤੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਭੂ! ਤੂੰ ਸਭ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈਂ। ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਓ! ਮੈਂ ਨਾਨਕ ਉਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ; ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਓ! ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਥਾਂ ਦੇਈ ਰੱਖ।

ਤੁਮ ਸਮਰਥ ਅਪਾਰ ਅਤਿ ਉਚੇ
ਸੁਖਦਾਤੇ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧੋਰੀ॥

ਨਾਨਕ ਕਉ ਪ੍ਰਭ ਕੀਜੈ ਕਿਰਪਾ
ਉਨ ਸੰਤਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸੰਗੋਰੀ॥੪॥

1699 ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਸਾਖੀ

ਵਿਸਾਖੀ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੋਤਿ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਸਰੂਪ ਸਰਬੰਸਦਾਨੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 1699 ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਧਾਰੇ ਖੰਡੇ ਵਿਚ ਸਮਰੂਪ ਕਰਦਿਆਂ ਖੰਡੇ ਬਾਟੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਿਸ 'ਸਚਿਆਰ' (ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਏ) ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖ (ਗੁਰਮੁਖ ਖੋਜਤ ਭਏ ਦੁਦਾਸੀ) ਦੀ ਘਾਤਤ ਨੌਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸੱਚੀ ਟਕਸਾਲ ਦੀ

ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ

ਘਾਲਣਾ ਨਾਲ 230 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਘੜੀ, ਉਸੇ ਆਦਰਸ਼ਕ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਜਦ 'ਸਤਿਗੁਰ ਆਗੈ ਸੀਸ ਭੇਟ ਦੇਉ' ਦੀ ਅਗੰਮੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰ ਲਈ ਤਾਂ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ।

ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਵਨ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ 80 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੇ ਲਿਸ਼ਕਦੀ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਕੱਢ ਕੇ ਲਲਕਾਰਿਆ ਕਿ 'ਕੋਈ ਹੈ ਸਿੱਖ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਹਵੇਂ ਸੀਸ ਭੇਟ ਕਰੇ' ਤਾਂ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਨ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਸੀ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਸੁੰਨ ਅਤੇ ਘਬਰਾਹਟ ਪਸਰ ਗਈ ਸੀ। ਗੁਰਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਧਨ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਮਸੰਦ ਤਾਂ ਬਚ-ਬਚਾ ਕੇ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗ ਪਏ ਪਰ ਉਦੋਂ ਸਭ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਏ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਉੱਠ ਕੇ ਸੀਸ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਇਸ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਨਾਲ ਦੇ ਤੰਬੂ ਵਿਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਲਹੂ ਲਿਬੜੀ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਫਿਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੀਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜ ਸਿੱਖ ਸੀਸ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਤਰੇ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਇਹ ਝਟਕਾ ਤਕਨੀਕ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ 'ਸ਼ਾਕ ਬੇਰੋਪੀ' ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕੈਂਸਰ ਵਰਗੀਆਂ ਨਾਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਡਰ ਹੀ ਮਨੁੱਖ

ਨੂੰ ਨਿਰਬਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਮਨੁੱਖ ਪਰਾਧੀਨਤਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਡਰ, ਭੈਅ ਅਤੇ ਬੁਜ਼ਦਿਲੀ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਇਹ ਅਲੌਕਿਕ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੁਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਅਤੇ ਮਰਨ ਕਾਲ ਦਾ ਡਰ ਖ਼ਤਮ ਹੋਇਆ।

ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਧਰਮ ਅਤੇ ਇਖਲਾਕ ਕੇਵਲ ਗਿਆਨ ਗੋਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਲਈ ਹੀ ਰਾਖਵੇਂ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦਸ਼ਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਲਲਕਾਰਿਆ ਸੀ। ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭਰੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਸੀਸ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਏ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੇ ਨਵਾਂ ਜਨਮ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਖ, ਨਵਾਂ ਚੋਲਾ (ਪੁਸ਼ਾਕ) ਤੇ ਨਵੀਂ ਰਹਿਤ ਦੇ ਕੇ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਕੀਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ 1699 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰ ਕੇ ਜੋ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਅਤੇ ਬਦਲਾਅ ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਨੇ ਲਿਆਂਦਾ, ਉਸ ਨੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਲਿਤਾੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਥਿਤ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਗ਼ਰੀਬ, ਪਛੜੇ ਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਪੰਨ ਕੀਤਾ। ਕੋਈ ਜੰਗ-ਯੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਬਗ਼ਾਵਤ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਰਾਜ ਪਲਟਾ ਹੋਇਆ। ਨਾ ਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਬਾਦੀਆਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਜਮਾਤੀ ਵੰਡ ਹੋਈ। ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ, ਸਿਰਫ਼ ਪਰਜਾ ਬਦਲੀ। ਸਾਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਚੇਤਨਤਾ ਆਈ, ਮਜ਼ਹਬੀ, ਸਮਾਜੀ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਬੰਧਨਾਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ। ਖੰਡੇ ਬਾਟੇ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਰਹਿਤ ਨੇ ਆਤਮਿਕ ਬਲ ਤੇ ਸਵੈ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ। ਸੀਸ ਭੇਟ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਨੇ ਸਵੈ-ਤਿਆਗ ਤੇ ਜਮਾਤੀ ਜ਼ਬਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ। ਜੀਵਨ ਦੀ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਤੇ ਨਿਰਾਰਥਕਤਾ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ। ਨਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਨੇ, ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਟੀਚੇ ਸਥਾਪਤ ਹੋਏ। ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਹਿਤ ਨੇ ਆਤਮਿਕ ਬਲ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਕਾਇਮ ਹੋਈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਗਤੀ ਭਾਵ ਲੋਕ ਸ਼ਕਤੀ ਗਠਿਤ ਹੋਈ। ਆਦਰਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਗਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਨੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਪਖੰਡ ਤੇ ਫੋਕਟ ਕਰਮ,

ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਮਾਜਕ ਉਚ-ਨੀਚ ਦੀ ਵੰਡ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਕੇ ਜਨਤਕ ਏਕਤਾ ਨਾਲ ਰਾਜਸੀ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਇਆ।

ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੀਸ ਭੇਟ ਦੇ ਸਾਹਸ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੇ ਮੌਤ ਦਾ ਡਰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਕੇ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਸਮਾਜਕ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਕਥਿਤ ਸਵਰਨ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਰਣ ਧਰਮ ਦੇ ਉਲਟ ਕਹਿ ਕੇ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਜਤਾਇਆ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੇ ਧਮਕੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਜਨਮ, ਮਰਨ, ਸ਼ਾਦੀ, ਵਿਆਹ ਆਦਿ ਦੀ ਰਸਮ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਉਣਗੇ। ਦਾਨ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ:

ਇਨ ਤੇ ਗਹਿ ਪੰਡਿਤ ਉਪਜਾਊ ਕਥਾ ਕਰਨ ਕੀ ਰੀਤ ਸਿਖਾਉਂ।

...

ਦਾਨ ਦੀਉ ਇਨਹੋਂ ਕੇ ਭਲੇ ਅਰ ਅਉਰ ਕੇ ਦਾਨ ਨਾ ਲਾਗਤ ਕੀਨੇ।

ਰਾਜਪੁਤ ਵੀ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਪਰ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ:

ਸ੍ਰੀ ਅਸਪਾਨਿਜ ਤਦਪਿ ਕਹਾਉਂ।

ਚਿਤੀਅਨ ਤੇ ਜਬ ਬਾਜ ਤੁਤਾਉਂ।

ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਕੋਈ ਅਚਨਚੇਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਇਹ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਉਣ ਲਈ 230 ਸਾਲ ਲੱਗ ਗਏ ਸਨ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਡਾ. ਗੋਕਲ ਚੰਦ ਨਾਰੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਦੇ ਸਰਬਲੋਹ ਦਾ ਖੰਡਾ ਜਿਸ ਸਟੀਲ ਤੋਂ ਬਣਿਆ, ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ 33 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਕੀਤੀ।

ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਅਤੇ ਇੰਝ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ

ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਗੁਰੂ ਸਿੱਖ, ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ' ਹੈ' ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹਾਇਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸੀਸ ਭੇਟ ਕੀਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪਿਆਰਾ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ; ਬਾਕੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਸਨ ਜੋ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਨਾਂ ਬਖਸ਼ੇ ਗਏ, ਉਹ ਵੀ ਅਰਥ ਭਰਪੂਰ ਸਨ। ਸੀਸ ਭੇਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਸਿੱਖ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਸੀ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦਇਆ ਧਰਮ ਦਾ ਮੂਲ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਪਿਆਰਾ ਹਸਤਨਾਪੁਰ, ਅਰਬਾਤ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਸੀ। ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਧਰਮ ਤੇ ਇਖਲਾਕ 'ਤੇ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਸ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਤੀਜਾ ਪਿਆਰਾ ਜਗਨਨਾਥ ਪੁਰੀ (ਉੜੀਸਾ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇੱਥੋਂ ਆਏ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਸੀਸ ਭੇਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜੋ ਚੌਥਾ ਸਿੱਖ ਨਿਤਰਿਆ, ਉਹ ਦਵਾਰਕਾ (ਗੁਜਰਾਤ) ਤੋਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਬਖਸ਼ਿਆ ਗਿਆ। ਮੋਹਕਮ ਹਨੀ ਅਤੇ ਬਲੀ ਸੂਰਬੀਰ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਦੇ ਮੈਦਾਨ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ। ਪੰਜਵਾਂ ਸੀਸ ਭੇਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਿਦਰ ਸ਼ਹਿਰ ਜੋ ਆਂਧਰਾ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਤੋਂ ਸੀ। ਇਸ ਪੰਜਵੇਂ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਬਖਸ਼ਿਆ ਗਿਆ। ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਦਇਆ, ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਧਰਮ, ਜਗਨਨਾਥ ਪੁਰੀ ਤੋਂ ਹਿੰਮਤ, ਦੁਆਰਕਾ ਤੋਂ ਮੋਹਕਮ ਤੇ ਬਿਦਰ ਤੋਂ ਸਾਹਿਬ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅਸ਼ੋਕ ਮਹਾਨ ਨੇ ਪਾਟਲੀਪੁੱਤਰ ਤੇ ਗੰਗਾ ਵਿਚ ਸ਼ਸਤਰ ਵਹਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੇ ਇਸੇ ਪਾਟਲੀਪੁਤਰ (ਹੁਣ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ) ਵਿਖੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਨਮਾਨ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਖ਼ਾਤਰ ਸ਼ਸਤਰ ਚੁੱਕੇ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੂਤਰ ਵਿਚ ਪਰੋਣ ਵਾਲੀ ਪੰਜ ਕਕਾਰੀ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਚਾਰ ਕੁਰਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਧਰਮ, ਕਰਮ, ਕੁਲ, ਜਾਤ ਸਭ ਨਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਪੰਜ ਕਕਾਰੀ ਰਹਿਤ ਵਿਚ ਕੇਸ ਰਹਿਤ ਵਿਚ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਕੁਰਹਿਤ ਵਿਚ ਵੀ। ਹਜਾਮਤ ਜਾਂ ਕੇਸ ਅਤੇ ਦਾੜ੍ਹੇ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਜਾਂ ਛਾਂਗਣ ਵਾਲਾ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਹੁੱਕਾ ਹੱਲਾਲ, ਹਜਾਮਤ, ਹਰਾਮ, ਟਿੱਕਾ, ਧੋਤੀ ਅਤੇ ਜੰਜੂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਵਾਇਆ। ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਰਹਿਤ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਪੰਥ ਦੀ ਹਸਤੀ ਨਿਆਰੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਕੇਸ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਨ। ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਆਫ਼ ਸਿੰਬਲ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ 'ਹੁਸਨਲ ਚਿਰਾਗ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀ ਪੂਜਾ ਦੇ ਅੱਡੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ ਹਨ। ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨਾ ਫੈਸ਼ਨ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀਆਂ ਡੀਂਗਾਂ ਮਾਰਨ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਹਰੀ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਅਖੌਤੀ ਗੁਰੂਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵਿਰਾਸਤ ਸਾਡੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ 'ਤੇ ਖ਼ਰਾ ਉਤਰਨ ਵਾਲਾ, ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਧਰਮ ਮਾਰਗ ਬਖਸ਼ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਨਿਆਵੀ ਪੰਥ 'ਤੇ ਤੁਰਨ ਵਾਂਗ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਘਾਤਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ 1699 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਮਾਣਮੱਤਾ ਇਨਕਲਾਬ ਅਜੇ ਤਕ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਿਆ ਜੋ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਸਵੈਮਾਣ ਨਾਲ ਖ਼ੁਦ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਉਣ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਨਾਅਰਿਆਂ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਜਿਉਂ ਕੇ ਹੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ ਖੇਡਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਖਾਸ ਕਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਅਤੇ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਦਾ ਖ਼ੂਨੀ ਸਾਕਾ ਵਿਸਾਖੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਅਹਿਮ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ।

ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵਿਸਾਖੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਦਰਿਆਵਾਂ, ਝੀਲਾਂ ਅਤੇ ਸਰੋਵਰਾਂ

ਸੁਖਦੇਵ ਮਾਦਪੁਰੀ

ਫੋਨ: 91-94630-34472

ਦੇ ਕੰਢੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹਾੜੀ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਕਣਕ ਜੋ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਮੁੱਖ ਫ਼ਸਲ ਹੈ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੱਕ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਫ਼ਸਲ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਲੋੜਾਂ ਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਜੋਬਨ 'ਤੇ ਆਈ ਕਣਕ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸਿੱਟੇ ਹਵਾ ਵਿਚ ਝੂਮਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਮਨ ਵਜਦ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਰਪੂਰ ਫ਼ਸਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸਾਨ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਹ ਤਿਉਹਾਰ ਉਸੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਮਨਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ, ਮਰਦ, ਗੱਭਰੂ, ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਤੇ ਬੱਚੇ ਬੈਲ ਗੱਡੀਆਂ, ਘੋੜੀਆਂ, ਉਨਾਂ ਅਤੇ ਟਰੈਕਟਰਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਮੇਲਾ ਦੇਖਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੇਲਾ ਵੇਖਣ ਜਾਂਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਤਾਬ ਝੱਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਉਹ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਕੇ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਪਹਿਨ ਮੇਲੇ ਦੀ ਰੌਣਕ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੱਚਦੀ-ਗਾਉਂਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਗੱਭਰੂ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਝੂਮਦੇ ਹੋਏ ਢੋਲ ਦੇ ਡੱਗੇ ਦੀ ਤਾਲ 'ਤੇ ਭੰਗੜਾ ਪਾਉਂਦੇ

ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਰੂਹ ਭੰਗੜਾ

ਹਨ। ਭੰਗੜਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਲੋਕ ਨਾਚ ਹੈ ਜੋ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਿਸਾਖੀ ਮੌਕੇ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਭੰਗੜੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਸਰਗੋਧਾ, ਸਿਆਲਕੋਟ ਅਤੇ ਗੁੱਜਰਾਂਵਾਲਾ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੰਗੜੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਐਬਟਾਬਾਦ ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਤਾਂ ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਲੋਕ ਨਾਚ ਭੰਗੜੇ ਵਿਚ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਰੂਹ ਵਿਦਮਾਨ ਹੈ। ਢੋਲੀ ਜੋ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਭਰਾਈ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਢੋਲ 'ਤੇ ਡੱਗਾ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਡੱਗਾ ਵੱਜਦੇ ਹੀ ਗੱਭਰੂ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਤੁਰਦੇ ਹਨ। ਢੋਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਧੂਹ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਖੀਵਾ ਹੋਇਆ ਕੋਈ ਗੱਭਰੂ ਕੰਨ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਹੇਕ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ:

ਪਾਰ ਝਨਾਉਂ ਦਿਸਦਾ ਈ ਬੇਲਾ

ਦੱਬ ਕੇ ਡੱਗਾ ਮਾਰ ਓ ਸੇ

ਦੁਨੀਆਂ ਝੱਟ ਦਾ ਮੇਲਾ।

ਪਿੰਡ ਦੀ ਮੋਕਲੀ ਸੱਬ ਵਿਚ ਖੜੋਤਾ ਢੋਲੀ ਢੋਲ 'ਤੇ ਡੱਗਾ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗੱਭਰੂ ਉਸ ਦੁਆਲੇ ਘੇਰਾ ਘੱਤ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਡੱਗੇ ਦੀ ਮਿੱਠੀ-ਮਿੱਠੀ ਤਾਲ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੱਭਰੂ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਗੋਲ ਦਾਇਰੇ 'ਚ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਝੂਮਦਿਆਂ ਢੋਲ ਦੇ ਡੱਗੇ ਨਾਲ ਤਾਲ ਮਿਲਾਉਂਦੇ, ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਅਤੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਂਦੇ, ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਲਚਕਾਉਂਦੇ, ਮੋਢੇ ਮਾਰਦੇ ਅਤੇ 'ਹਈ ਸਾ, ਹਈ ਸਾ' ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਨੱਚਦੇ ਹਨ। ਨਾਚ ਤੇਜ਼ੀ ਫੜਦਾ ਹੈ। ਕਦੀ ਗੱਭਰੂ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਜੋਟੀਆਂ

ਬਣਾ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਭਾਰ ਬੈਠਦੇ ਹੋਏ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਨੱਚਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਕੀਮਾ-ਮਲਕੀ ਦਾ ਖੂਹ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਪਿਆਉਣ ਦਾ ਸਾਂਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਸੱਪ ਤੇ ਬਗਲੇ ਦੀ ਝਾਕੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਢੋਲੀ ਤਾਲ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨੱਚਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਤੇਜ਼ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਮੁੜਕੇ-ਮੁੜਕੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਢੋਲੀ ਤਾਲ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਚੁੱਪ ਛਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਾਚ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਘੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਗੱਭਰੂ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ

ਹੈ ਤੇ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਹੱਥ ਆਪਣੇ ਕੰਨ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਢੋਲ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਕਿਸੇ ਢੋਲੇ ਨੂੰ ਹੇਕ ਨਾਲ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ:

ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁੰਦੇ ਸਿਰ ਛੱਤੇ ਨੇ ਕਾਲੇ

ਦਹੀਂ ਦੇ ਧੋਤੇ ਮੇਰੇ ਮੱਖਣਾਂ ਦੇ ਪਾਲੇ

ਰਲ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਗਏ ਨੇ

ਸੱਜਣ ਕੌਲ ਨਹੀਂ ਪਾਲੇ

ਤੇਰੇ ਬਾਝੋਂ ਢੋਲਿਆ

ਸਾਨੂੰ ਕੌਣ ਸੰਭਾਲੇ।

ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੱਭਰੂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਹੇਕ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ:

ਚੜ੍ਹਿਆ ਏ ਚੰਨ ਨਾਲੇ ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਨੇ ਤਾਰੀਆਂ ਕੁਝ ਡੁੱਬ ਗਈਆਂ ਤੇ ਕੁਝ ਡੁੱਬਣ ਹਾਰੀਆਂ ਮੇਰਾ ਪੀਠਾ ਸੁਰਮਾ ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਕੁਆਰੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੀ ਵਸਣਾ ਸਹੁਰੇ ਸੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੇਕੇ ਲਾਈਆਂ ਯਾਰੀਆਂ...

ਜਦੋਂ ਢੋਲਾ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਢੋਲੀ ਫਿਰ ਢੋਲ 'ਤੇ ਡੱਗਾ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਚ ਵਾਲਾ ਤਾਲ ਵੱਜਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਚ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਨਾਚ ਦੀ ਗਤੀ ਹੌਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਤਾਲ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਾਚ ਦਾ ਘੇਰਾ ਘਟਦਾ-ਵਧਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਥੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਗੱਭਰੂ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਵਾਇਤੀ ਨਾਚ ਵਿਚ ਨੱਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪੱਕੀ ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਨਚਾਰ ਤਾਲ ਨਾ ਤੋੜੇ ਤੇ ਢੋਲ ਦੀ ਤਾਲ 'ਤੇ ਨੱਚਦਾ ਰਹੇ, ਸਰੀਰਕ ਹਰਕਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਨਾਚ ਦੀ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕ ਨਾਚਾਂ ਵਾਂਗ ਕੋਈ ਬੱਝਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀਆਂ-ਆਪਣੀਆਂ ਭੰਗੜਾ ਟੀਮਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਚਾਦਰੇ, ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜਾਕਟਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਯੂਥ ਫੈਸਟੀਵਲਾਂ 'ਚ ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਜੋਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਲੋਕ ਨਾਚ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੋਸ਼ ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਵਲਵਲਿਆਂ ਭਰਪੂਰ ਇਸ ਨਾਚ ਦੀਆਂ ਧੁੰਮਾਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਆਰਮੀਨੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ-2

ਸਿਆਸਤ ਹੇਠ ਦਬੀਆਂ ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ

ਸਾਲ 1993 ਵਿਚ ਰਾਬਰਟ ਫਿਸਕ ਦਾ ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਬਾਰੇ ਲੇਖ 'ਇੰਡੀਪੈਂਡੈਂਟ' ਵਿਚ ਲੇਖ ਛਪਿਆ। ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਖਤ ਲਿਖੇ- ਫਿਸਕ ਗਪੌੜ-ਸੰਖ ਹੈ। ਜੋ ਉਹਨੇ ਲਿਖਿਆ, ਜੇ ਇਹ ਵਾਪਰਿਆ ਵੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਓਟੋਮਾਨ ਤੁਰਕੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵੇਲੇ ਦੀ ਅਫਰਾ-ਤਫਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਦੋਂ ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਰੂਸ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ ਹੈ। ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਫਿਸਕ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਕੱਢੋ। ਤੁਰਕੀ-ਅਮਰੀਕਾ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗੁਲੇਰ ਨੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ, ਸਾਰੇ ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਤੁਰਕ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸਿਵਲ ਵਾਰ ਛੇਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਬੀਬੀ ਸੂਨ ਕਾਕਿਰ ਨੇ ਫਿਸਕ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ, ਆਰਮੀਨੀ

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ
ਫੋਨ: 91-94642-51454

ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨਿਰੀ ਮਨਘੜਤ, ਗੱਪ, ਕੋਰੀ ਕਲਪਨਾ ਹੈ। ਏਰਾਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ਉਲਟ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰੂਸੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਤੁਰਕਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕਾਤਲ ਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਆਖਦੇ ਹੋ, ਉਹੋ ਆਰਮੀਨੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮੇ-ਸਿਤਮ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਰਹਿੰਦੇ ਜ਼ੋਰਬਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ਬਦਨੀਤ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਇਕ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਤੇਰਾ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਤੂੰ ਜੱਜ ਬਣ ਕੇ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਹੁਣੇ? ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤਾਂ ਕਰਨ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਇਹ!

ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਤੁਰਕ ਰਾਜਦੂਤ ਕੋਰਕਮਜ਼ ਨੇ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ, ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਨਸਲ ਦੇ ਕਈ ਬੰਦੇ ਆਰਮੀਨੀ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਮਰੇ। ਫਿਸਕ ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਖਮ ਕਿਉਂ ਹਰੇ ਕਰ ਰਿਹੈ?

ਫਿਸਕ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਸ਼ੁਕਰ ਐ ਇੰਨਾ ਕੁ ਤਾਂ ਮੰਨ ਗਿਆ ਕਿ ਜ਼ਖਮ ਹੈ ਸਨ। 1982 ਦੇ ਸਾਲ ਤਲਅਵੀਵ (ਇਜ਼ਰਾਈਲ) ਵਿਚ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ

ਮੁਸਤਫਾ ਕਮਲ ਅੱਤਾਤੁਰਕ ਜੋ ਆਧੁਨਿਕ ਤੁਰਕੀ ਦਾ ਪਿਤਾਮਾ ਹੈ, ਨੇ 23 ਅਪਰੈਲ 1920 ਨੂੰ ਆਰਮੀਨੀ ਜੀਆਘਾਤ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਵਿਸ਼ੇ ਉਪਰ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋਈ। ਤੁਰਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੇ ਆਰਮੀਨੀ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਬਾਰੇ ਤੱਥ-ਰਿਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਵਿਗੜ ਜਾਣਗੇ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਮਾਹਿਰ ਇਜ਼ਰੀਲ ਚਰਨੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਮੋਨ ਪੀਅਰਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਦਰਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਸ਼ਿਮੋਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਗਈ। ਮਸਲਾ ਆਰਮੀਨੀਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ।

2001 ਵਿਚ ਪੀਅਰਜ਼ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸੀ; ਉਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਅੰਕਾਰਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਨਾਤੋਲੀਆ ਨਿਊਜ਼ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਣ ਵਕਤ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਹੋਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੋਈ ਭਾਣਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਿਆ। ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘੇ, ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵਰਗਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਚਰਨੀ ਨੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੀ ਸੀ:

ਤੂੰ ਸਦਾਚਾਰ ਦੀ ਹੱਦ ਟੱਪ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਯਹੂਦੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਤੇਰਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਸਟੇਟ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਮਜਬੂਰੀਵਸ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰਾ ਬਿਆਨ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਰਮ ਆਈ। ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਾ ਦਿਆਂ ਕਿ 2000 ਵਿਚ ਫਿਲਾਡੇਲਫੀਆ 'ਚ ਯਹੂਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਉਪਰ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਥੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ, ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀ ਵਿਦਵਾਨ ਵੀ ਸਨ। ਉਸ 'ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਜੀਨੋਸਾਈਡ ਸਕਾਲਰਜ਼' ਵਿਚ ਆਰਮੀਨੀ ਫੁੱਲ ਸਕੋਲ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਮਤੇ ਦੇ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਉਪਰ ਸਭ ਨੇ ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਤਾ 1997 ਵਿਚ ਵੀ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਰਕਾਂ ਨੇ ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬੀਜ ਨਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ।

ਇਜ਼ਰੀਲ ਚਰਨੀ ਆਪਣੀ ਧੁਨ ਦਾ ਇੰਨਾ ਪੱਕਾ ਕਿ ਦੋ ਜਿਲਦਾਂ ਵਿਚ ਘੱਲੂਘਾਰਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਕੋਸ਼ ਛਾਪ ਦਿੱਤਾ, 'ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ ਜੀਨੋਸਾਈਡ', ਜਿਸ ਵਿਚ ਤੁਰਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੱਥੀ ਕਰ ਕੇ 45 ਪੰਨੇ ਆਰਮੀਨੀ ਕਤਲੇਆਮ ਉਪਰ ਲਿਖੇ। ਇਸ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤੁਰਕ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਅਹਿਮਦ ਰਫੀਕ ਦਾ ਵਾਕ ਛਾਪਿਆ। ਰਫੀਕ ਓਟੋਮਾਨ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਟਾਫ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਅਫਸਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੂਰੀ ਆਰਮੀਨੀ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸੀ। 1982 ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਏਲੀ ਵੀਜ਼ਲ ਨੂੰ ਤੁਰਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੇ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਆਰਮੀਨੀ ਵਿਦਵਾਨ ਸੱਦੇ ਤਾਂ ਤੁਰਕ ਇਹਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਣਗੇ ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਆਰਮੀਨੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ, ਮੁਆਫੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮੰਗਵਾਉਂਦੇ। ਕੀ ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਸਦਕਾ ਸਾਡੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਪਿੰਜਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਵੀ ਮਨ੍ਹਾਂ ਹੈ? ਸੋ ਤੁਰਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਜਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਰੋਕਣਗੇ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੀ ਖਿਮਾ ਜਰਮਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੰਗ ਲਈ ਹੈ, ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਪਾਪ ਹੋਇਆ। ਤੁਰਕ ਆਪਣੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਤੋਂ ਇੰਨੇ ਖੋਫਜ਼ਦਾ ਹਨ ਕਿ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੰਦੇ, ਇਸ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪੂਰਨ ਮੁਨਕਰ ਹਨ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਏਰਿਕ ਲੇਵਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰ, ਦੁਕਾਨਾਂ,

ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉਪਰ ਤੁਰਕਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ; ਸੋਚਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜੇ ਮੰਨ ਲਿਆ, ਇਹ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਕਹੇਗੀ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਛੱਡੋ। ਕਾਬਜ਼ ਕਦੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਛੱਡਦੈ? ਮੰਨੋ ਨਾ ਕਿ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਚਾਹੀਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਰਕ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਸਿਖਿਆ ਸਿਲੇਬਸਾਂ ਵਿਚ ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਥਾ ਆਧੁਨਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਏ।

ਜਦੋਂ ਪੋਪ ਜਾਨ ਪਾਲ ਦੂਜੇ ਦਾ ਬਿਆਨ ਆਇਆ ਕਿ ਆਰਮੀਨੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣਾ ਪਏਗਾ, ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਮੁੜ ਨਾ ਵਾਪਰਨ ਤਾਂ ਤੁਰਕੀ ਅਖਬਾਰ 'ਸਿਲਿਤ' ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਸਫੇ ਤੇ ਸੁਰਖੀ ਲਾਈ, 'ਸਠਿਆਏ ਬੁੱਢੇ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਹਿੱਲ ਗਿਆ' ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਤੁਰਕੀ ਨੂੰ ਅਕਲ ਸਿਖਾਉਣ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ

ਸਾਲ 1993 ਵਿਚ ਰਾਬਰਟ ਫਿਸਕ ਦਾ ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਬਾਰੇ ਲੇਖ 'ਇੰਡੀਪੈਂਡੈਂਟ' ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਲੇਖ ਛਪਿਆ। ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਖਤ ਲਿਖੇ ਕਿ ਫਿਸਕ ਗਪੌੜ-ਸੰਖ ਹੈ। ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ਜੇ ਇਹ ਵਾਪਰਿਆ ਵੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਓਟੋਮਾਨ ਤੁਰਕੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵੇਲੇ ਦੀ ਅਫਰਾ-ਤਫਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਦੋਂ ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਰੂਸ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ ਹੈ।

ਗਾਹਕ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੁਰਕ ਲਾਬੀ ਉਸ ਪੱਤਰਕਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਲਿਖੇ। 'ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼' ਨੇ 1915 ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਰਮੀਨੀ ਸਾਕੇ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਹ ਅਖਬਾਰ ਵੀ ਕੂਟਨੀਤੀ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਟੀਫਨ ਦਾ 26 ਮਾਰਚ 1998 ਨੂੰ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਲੇਖ ਛਪਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਤੁਰਕੀ ਵਿਚ 70 ਹਜ਼ਾਰ ਬਚੇ ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ:

ਓਟੋਮਾਨ ਹਕੂਮਤ ਵੇਲੇ ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਤੁਰਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਚੰਗੇ ਸਨ ਪਰ 1915 ਦੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਪੂਰਬੀ ਅਨਾਤੋਲੀਆ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕਤਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਭਾਵੇਂ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਹਨ ਪਰ ਕਾਫੀ ਆਰਮੀਨੀ, ਨਸਲੀ ਸਫਾਈ ਕਾਰਨ ਅਚਾਨਕ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕਣ ਕਾਰਨ, ਲੰਮੇ ਪੈਦਲ ਸਫਰਾਂ ਵਿਚ ਮਰ ਗਏ ਜਾਂ ਮਾਰੇ ਗਏ।

ਸਟੀਫਨ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, 'ਕਾਫੀ ਸਾਰੇ' ਆਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਮਸਲਾ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਬੀਜ ਨਾਸ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ, ਨਸਲੀ ਸਫਾਈ ਆਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਮੀਨੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਤਾਕਤਵਰ ਲਾਬੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਟਾਈਟਲ ਸੀ, 'ਜੇ ਯਾਦ ਹੈ, ਆਰਮੀਨੀ ਉਸ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣ'। ਸਟੀਫਨ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦੈ, ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝਾਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅੱਵਲ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਮਾੜੀ ਮੋਟੀ ਹੋਈ,

ਸਾਲ 1915-16 ਵਿਚ ਆਰਮੀਨੀਆਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੋਏ ਘਾਣ ਬਾਰੇ ਜੱਗ-ਜਹਾਨ ਨੂੰ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਹੀ ਖਬਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਘਾਣ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਬੜੇ ਹੌਲਨਾਕ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੇ ਇਸ ਘਾਣ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੇਰਵੇ ਆਪਣੇ ਲੰਮੇ ਲੇਖ 'ਆਰਮੀਨੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ' ਵਿਚ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਛਾਪੇ ਜਾ ਰਹੇ ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਤੁਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹੋ, ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਐਤਕੀ ਛਾਪਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਉਸ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣ। 'ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼' ਨੇ 27 ਅਪਰੈਲ 2002 ਨੂੰ ਫਿਰ ਸਟੀਫਨ ਦਾ ਲੇਖ ਛਾਪਿਆ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿਚ ਆਰਮੀਨੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਤੇ ਅਜਾਇਬਘਰ ਬਣੇਗਾ। ਸਟੀਫਨ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ:

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਟੇਟਸ ਹੋਲੋਕਾਸਟ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਉਸ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਪਰ 1915 ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਤੱਥ ਤਾਂ ਅਜੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਹਨ।

8 ਜੂਨ 2003 ਨੂੰ ਇਸੇ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੋਟੋ ਛਾਪੀ; ਕੈਪਸ਼ਨ ਸੀ: 'ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕ ਫੌਜ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿਚ ਕੂਚ ਕਰਦੇ ਜੇਲੂ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ'।

ਬਦਨਸੀਬ ਆਰਮੀਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲੂ ਦਾ ਸੁੱਖ

ਰਾਬਰਟ ਫਿਸਕ

ਭੋਗਣਾ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਕਤਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਸੀਹੇ ਦੇਣ ਲਈ ਉਹ ਸਭ ਨੂੰ ਪੈਦਲ ਤੋਰਦੇ, ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਰੋਪ ਕਰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਆਖਰ ਸਮੂਹਕ ਸਫਾਇਆ। ਇਹ ਹਰਪੁਤ ਕਸਬੇ ਦੀ ਉਹੀ ਫੋਟੋ ਹੈ ਜੋ ਜਰਮਨ ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਖਿੱਚੀ ਸੀ।

ਲਾਉਰੀ ਨੇ ਓਟੋਮਾਨ ਹਕੂਮਤ 'ਤੇ ਡਾਕਟਰੇਟ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਇਸਤੰਬੁਲ ਜਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਿਹਾ, ਉਥੇ ਦੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਲੈਕਚਰ ਦਿੱਤੇ। ਤੁਰਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਨਾਲ 'ਇਸਟੀਚਿਊਟ ਫਾਰ ਟਰਕਿਸ਼ ਸਟੱਡੀਜ਼' ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਲਾਉਰੀ 1986 ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ 1915 ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਉਹ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਤੇ ਵਾਪਸ ਲਵੋ।

ਰਾਬਰਟ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ 'ਦਿ ਨਾਜ਼ੀ ਡਾਕਟਰਜ਼' ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਰਮੀਨੀਆਂ ਦੇ ਅਨੇਕ ਹਵਾਲੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਤੁਰਕ ਸਫੀਰ ਨੁਜ਼ਹਿਤ ਨੇ ਰਾਬਰਟ ਨੂੰ ਖਤ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਕਲਰਕ ਤੋਂ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿਚ ਉਹ ਖਤ ਵੀ ਪੈ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਲਾਉਰੀ ਨੇ ਇਸ ਸਫੀਰ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਸਫੀਰ ਨੇ ਰਾਬਰਟ ਨੂੰ ਖਤ ਕਿਵੇਂ ਲਿਖਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਕੀ-ਕੀ ਲਿਖਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਲਾਉਰੀ ਦਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਡ੍ਰਾਫਟ ਸੀ ਜੋ ਸਫੀਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੈਟਰ ਪੇਡ 'ਤੇ ਟਾਈਪ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਹੇਠ ਭੇਜਣਾ ਸੀ। ਲਾਉਰੀ ਦੀਆਂ

ਲੇਖਕ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ

1984 ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੇਤ 42 ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਉਪਰ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਸਮੇਂ ਫੌਜਾਂ ਚੜ੍ਹੀਆਂ, ਫਿਰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਪਿਛੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋਇਆ; ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਜੇ ਗਲੋਬ ਉਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਦੇਸ ਹੁੰਦਾ, ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਸਦਕਾ ਬਚਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸਦੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਈਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਕੋਈ ਈਸਾਈ ਮੁਲਕ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੇ ਤਬਾਹੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈਆਂ, ਕਸੂਰਵਾਰ ਤੁਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਸਮੇਂ ਤੁਰਕੀ ਉਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰ ਦੇਸ ਦਾ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਸਿਆਸੀ ਏਜੰਡਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਮਨਫੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸਲਾਮੀ ਦੇਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦੇ।

ਸੇਵਾਵਾਂ ਜੱਗ ਜਾਹਿਰ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਹਾਰਵਰਡ, ਜਾਰਜ ਟਾਊਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ, ਪੋਰਟਲੈਂਡ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਵੀ ਤੁਰਕੀ ਚੇਅਰਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਲੱਗਣ ਲਈ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਇਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੁਰਕੀ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇ, ਤੁਰਕਾਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸਬੰਧ ਹੋਣ ਤੇ ਤੁਰਕ ਵਿਦਵਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਸਮਝਣ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਮੀਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਦੋਸਤਾਨਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਵਿਖੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਤੁਰਕੀ ਚੇਅਰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਡੇਢ ਸੌ ਵਿਦਵਾਨ ਜੋ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਹਨ, ਨੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਕੇ ਤੁਰਕੀ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰਮੀਨੀ ਬੀਜ ਨਾਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨਾ ਚਲਾਉ। ਮਕਤੂਲ ਦੁਹਰੀ ਮੌਤ ਮਰੇ। ਇਕ ਤਾਂ ਨਸਲਘਾਤ ਵੇਲੇ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਉਦੋਂ ਮਰੇ ਜਦੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਨਸਲਘਾਤ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜਿਹੜੇ ਦੁਖਿਆਰੇ ਬਚ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ।

ਅਜੇ ਤਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਲਵੇ ਦਿਖਾਉਣੇ ਹਨ, ਸਾਲ 2000 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਉਪਰ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਬਿਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ। ਕਦਰਤੀ ਹੈ, ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਤੁਰਕੀ ਨੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਨੂੰ ਤਾਤਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇ ਬਿਲ ਪਾਸ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਨਾ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਜਹਾਜ਼ ਤੁਰਕੀ ਵਿਚ ਉਤਰਨ ਦਿਆਂਗੇ, ਨਾ ਤੁਰਕੀ ਉਪਰ ਦੀ ਲੰਘਣ ਦਿਆਂਗੇ। ਤੁਰਕ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਅਸੀਂ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਸੰਧੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਤੁਰਕੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਬਿਲ ਕਲਿੰਟਨ ਨੇ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਬਿਲ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ।

ਹਮਦਰਦ ਵੀ ਮਿਲੇ। ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਬਰਨਰਡ ਲੇਵਿਸ ਨੇ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਕੇਵਲ ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਹੈ। ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਆਰਮੀਨੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋਣਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰਨਰਡ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨ ਕੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ। ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਸੈਨੇਟ ਨੇ ਇਸ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਬਿਲ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਕਰਨ, ਸੈਨੇਟ ਦਾ ਇਸ ਨਾਲ ਕੀ ਸਬੰਧ? ਲਗਦੈ, ਤੁਰਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ? ਪਰ ਇਸ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੇ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਸੈਨੇਟ ਨੇ ਬਿਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ, ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਨੈਸ਼ਨਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੇ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

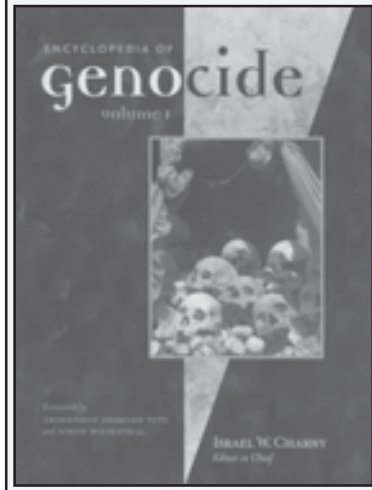
ਅਸਮਾਨ ਡਿਗਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਕੰਪਨੀ 'ਅਲਮੇ ਤਿਲ' ਨਾਲ ਤੁਰਕੀ ਨੇ ਉਪਗ੍ਰਹਿ ਜਾਸੂਸੀ ਵਾਸਤੇ 200 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦਾ ਸੌਦਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸੋ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਰੈਂਚ ਕੰਪਨੀ 'ਗਿਆਤ' ਨਾਲ ਟੈਂਕਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਸੱਤ ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦਾ ਸੌਦਾ ਕੈਂਸਲ ਕੀਤਾ। ਤੁਰਕੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ ਅਲਜੀਰੀਆ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਆਰਮੀਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰੋ। ਉਸ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ, 80 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਿਸ ਵਾਸਤੇ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਹ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨੇ? ਤੁਰਕਾਂ ਅਤੇ ਆਰਮੀਨੀਆਂ ਲਈ ਇਹੋ ਸਹੀ ਰਸਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣੇ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧ ਨਾ ਵਿਗਾੜਨ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕੇਵਲ ਸਾਡੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਹਿਟਲਰ ਨੇ, ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਨੇ ਬੀਮੇ ਕਰਵਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਕੰਪਨੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਕਮਾਂ ਦੇਣ। ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮੌਤ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿਉ। ਮੌਤ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਤੁਰਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇਵੇ? ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ ਜਾਰਜ ਬੁਸ਼ ਆਰਮੀਨੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੇ ਜਿੱਤ ਗਏ, ਸਾਡੇ ਹੱਕ ਦੀ ਬੀਮਾ ਰਕਮ ਦਿਉਗੇ? ਬੁਸ਼ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਲਈਆਂ, ਜਿੱਤ ਗਿਆ, ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਨੂੰ ਤੁਰਕੀ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਚੱਲਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ। ਜਾਰਜ ਬੁਸ਼ ਅਤੇ ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਦੋਸਤ ਰਹੇ।

3 ਫਰਵਰੀ 2001 ਵਿਚ ਅਜੀਬ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ। ਤੁਰਕੀ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਉਪਰ ਤੁਰਕ ਲੇਖਕ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਤਨੇਰ ਅੱਕਾਮ ਆਪਣੇ ਵਤਨੀਆਂ ਨੂੰ 1915 ਦੇ ਜੀਆਘਾਤ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਵੇਰਵੇ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ,

‘ਜੇ ਹੋਇਆ, ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਆਖਣਾ, ਨਾ ਆਖੋ; ਕਤਲੇਆਮ ਆਖ ਲਉ ਪਰ ਇਹ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਰੁਧ ਜੁਰਮ ਸੀ। ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ, ਖਿਆ ਕਰ ਦੇਣ ਤੇ ਵਾਅਦਾ ਕਰੋ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਏ।’

ਤੁਰਕਾਂ ਲਈ ਗੱਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਹਜ਼ਮ ਕਰਨੇ ਕਿਹੜਾ ਸੌਖੇ ਸਨ? ਇਹ ਛੇ ਘੰਟਿਆਂ

ਦੀ ਕੋੜੀ ਬਹਿਸ ਸੀ। ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨਾਲ ਸਰੋਤੇ ਫੋਨ ‘ਤੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਕ ਸਰੋਤੇ ਨੇ ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, ਇਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇਥੇ ਬੋਲਣ ਕਿਸ ਨੇ ਸੌਂਦਿਆ? ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਬੰਦ ਕਰੋ। ਆਵਾਜ਼ ਸਿਮਰਾ ਓਜ਼ਲ ਦੀ ਸੀ, ਮਰਹੂਮ ਤੁਰਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੁਰਗੁਤ ਓਜ਼ਲ ਦੀ ਬੀਵੀ; ਪਰ ਅੱਕਾਮ ਰੁਕਿਆ ਨਹੀਂ, ਕਿਹਾ, ‘ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰੂਹ ਤੋਂ ਇਹ ਭਾਰ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰ ਸਕਦੇ।’ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਵਾਸਤੇ ਤੁਰਕੀ ਲਫਜ਼ ‘ਸੋਇਕਿਰਿਮ’ ਵਰਤਿਆ। ‘ਅਸੀਂ ਅਪਰਾਧੀ ਨਹੀਂ, ਆਰਮੀਨੀ ਕਸੂਰਵਾਰ ਨੇ’, ਇਸ ਕਥਨ ਨਾਲ ਤੁਰਕੀ ਦਾ ਅਕਸ ਵਿਗੜਦਾ ਹੈ। ਮੁਸਤਫਾ ਕਮਲ ਅੱਤਾਤੁਰਕ ਜੋ ਆਧੁਨਿਕ ਤੁਰਕੀ ਦਾ ਪਿਤਾਮਾ ਹੈ, ਨੇ 23 ਅਪਰੈਲ 1920 ਨੂੰ ਆਰਮੀਨੀ ਜੀਆਘਾਤ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ

ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।

‘ਏਦਿਨਲਿਕ’ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਹਿਕਮਤ ਨੇ ਤੁਰਤ ਅੱਕਾਮ ਨੂੰ ਗੱਦਾਰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਬਾਕੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੌਸਲੇ ਵਾਲੇ ਸਨ। ‘ਹੁਰੀਅਤ’ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਪੋਲ ਪੋਟ, ਆਪਣੇ ਸਤਾਲਿਨ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜੁਰਮ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਤੁਸੀਂ ਕਹੋ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਨਾ

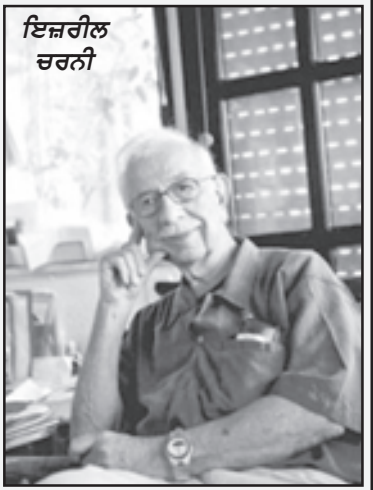
ਇਜ਼ਰੀਲ ਚਰਨੀ ਧੁਨ ਦਾ ਇੰਨਾ ਪੱਕਾ ਕਿ ਦੋ ਜਿਲਦਾਂ ਵਿਚ ਘੱਲੂਘਾਰਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਕੋਸ਼ ਛਾਪ ਦਿੱਤਾ— ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ ਜੀਨੋਸਾਈਡ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤੁਰਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੱਥੀ ਕਰ ਕੇ 45 ਪੰਨੇ ਆਰਮੀਨੀ ਕਤਲੇਆਮ ਉਪਰ ਲਿਖੇ। ਇਸ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤੁਰਕ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਅਹਿਮਦ ਰਫੀਕ ਦਾ ਵਾਕ ਛਾਪਿਆ। ਰਫੀਕ ਓਟੋਮਾਨ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਟਾਫ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਅਫਸਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ— ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੂਰੀ ਆਰਮੀਨੀ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸੀ।

ਕਰਾਂਗੇ ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਸਨ।

ਅੱਕਾਮ ਦੀ ਟੀ.ਵੀ. ਬਹਿਸ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ 500 ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ, ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿਰੁਧ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਆਰਮੀਨੀ ਲੋਕ ਬਕਵਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਲਾਏ ਦੋਸ਼ ਝੂਠੇ ਹਨ। ਤੁਰਕ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸਤੰਬੁਲ ਦੀ ਸਟੇਟ ਸਕਿਓਰਿਟੀ ਕੋਰਟ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਤਿੰਨ ਬੰਦਿਆਂ ਉਪਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਰਚ 1994 ਵਿਚ ਫਰੈਂਚ ਵਿਚੋਂ ਤੁਰਕੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰ ਕੇ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ 15,000 ਕਾਪੀਆਂ ਛਪਵਾ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਆਰਮੀਨੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਗ਼ਾਵਤ

ਕੀਤੀ ਹੈ, ਨਸਲੀ ਤੇ ਇਲਾਕਾਈ ਵੱਖਵਾਦ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤੁਰਕੀ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰ ਕੇ ਗੱਦਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਕ ਆਰਮੀਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਗਰੁਪ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਜਣਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਲਹਿਰ ਚਲਾਈ।

ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਰਮੀਨੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਮਾਪੇ ਖੁਦ ਅਲੋਪ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਜਲਾਲ ਪਾਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤੁਰਕ ਨੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ

ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਗਵਰਨਰ ਹਾਂ, ਜੱਲਾਦ ਨਹੀਂ, ਹਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਜਿਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਦਕਾ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਜਾਨਾਂ ਬਚੀਆਂ। ਮ੍ਰਿਤਸਾ ਦੱਸਦੀ ਹੈ, ਕੁਰਦ ਇਕ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਰੇਪ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਲਿਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਕੁੜੀ ਨੇ ਤੁਰਕ ਸਿਪਾਹੀ ਅੱਗੇ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਪਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਭਜਾ ਦਿਤੇ। ਉਥੇ ਟਿਬੇ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਕੁਰਦਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਲਲਕਾਰਾ ਮਾਰ ਕੇ ਖਬਰਦਾਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਅਸੀਂ ਭੁੱਖੀਆਂ ਪਿਆਸੀਆਂ ਸਾਂ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਪਾਣੀ ਲੈ ਆਇਆ। ਉਸੇ ਰਾਤ ਮੇਰੀ ਦਰਾਣੀ ਦੇ ਬੱਚਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਤੁਰਕ ਨੇ ਦੋ ਜਨਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਆਪ ਪੈਦਲ ਤੁਰ ਪਿਆ, ਮਾਂ ਤੇ ਬੱਚਾ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ‘ਤੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤੇ।

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਨੇਕ ਤੁਰਕਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੇਵਲ ਆਰਮੀਨੀ ਕਿਉਂ ਕਰਨ? ਤੁਰਕ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਤੁਰਕ ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੇ ਮਦਦਗਾਰ ਸਨ? ਜਾਂ

ਫਿਰ ਡਰਦੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗੀ!

ਬੈਰੂਤ ਵਿਚ ਆਰਮੀਨੀ ਨੇਤਰਹੀਣਾਂ ਲਈ ਆਸ਼ਰਮ ਹੈ ਜਿਥੇ ਦੋ ਬਿਰਧ ਉਸ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਬਚੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਕ ਔਰਤ, ਇਕ ਮਰਦ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਬ੍ਰੇਲ ਲਿਪੀ ਦੀ ਬਾਈਬਲ ਸੀ, ਉਗਲਾਂ ਫੇਰ ਕੇ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਅਸੀਂ ਦੋਰਤਾਇਲ ਰਿਹਾ ਕਰਦੇ, ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਸਰਕਿਜ਼ ਤੇ ਮਾਂ ਮਰੀਅਮ। ਸਾਰੇ ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਸ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਤੋਰ ਲਏ। ਸਾਡੇ ਘੋੜੇ, ਖੱਚਰਾਂ, ਗਧੇ ਵੀ ਲੈ ਤੁਰੇ। ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਅਲੋਪ ਚੱਲੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦਾ ਸਾਂ, ਮੇਰੀ ਭੈਣ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਤੇ ਮਾਂ- ਬਸ ਤਿੰਨ ਜਣੇ ਬਚੇ, ਬਾਕੀ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ।

ਹਬੂਰ ਦਰਿਆ ਆ ਗਿਆ। ਸਭ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਕੱਪੜੇ ਉਤਾਰੋ। ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕੁਰਦ ਖੋਹ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਮਾਂ ਤਰਲੇ ਕਰਨ ਲੱਗੀ, ਨਾ ਲਿਜਾਉ। ਤੁਰਕ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ ਲੱਗੇ। ਕੁਟ ਖਾਂਦੀ- ਖਾਂਦੀ ਮਰ ਗਈ। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਲੈਂਦੀ ਰਹੀ। ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਅੰਨ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸਾਂ। ਇਕ ਅਰਬ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਗਿਆ। ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਉਥੇ ਰਿਹਾ। ਕੁਝ ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਯਤੀਮਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਨੇ, ਯਤੀਮਖਾਨੇ ਲਿਜਾਣਗੇ। ਯਤੀਮਖਾਨੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਅੱਖਾਂ ਦੁਖਣੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ। ਮੁੜ ਕੇ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸਿਆ। ਜੋ ਕੁਝ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹਦਾ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਸੰਭਲਿਆ ਕਿ ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕੰਮ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਰੱਬ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖਿਆ, ਫਿਰ ਉਹ ਕਰੇ ਜੋ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਤੈਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਆਵਾਂ? ਹੁਣ ਮੈਂ ਸ਼ਾਂਤ ਹਾਂ। ਰੱਬ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤੁਰਕੀ ਵਿਚ ਭੂਚਾਲ ਆਇਆ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਤੁਰਕ ਮਰੇ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹ ਬਖਸ਼ਣ ਲਈ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ।

ਔਰਤ ਤੁਰਕੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ, ਆਰਮੀਨੀ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਗੀਤ ਯਾਦ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਉਦੋਂ ਮਾੜੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖੇ। ਇਕ ਗੀਤ ਦੇ ਬੋਲ,

ਰਾਹੇ ਰਾਹੇ ਟਹਿਕਦੇ ਗੁਲਾਬ।

ਦਹਿਲ ਪਾਉਂਦਾ ਮੌਤ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ।

ਪਰਜਾ ਦੇ ਖੂਨੀ ਹੰਝੂ ਦੇਖ

ਉਨ ਵੇ ਸੁਲਤਾਨ ਨੀਦੋਂ ਜਾਗ।

(ਸਮਾਪਤ)

ਲੋਕ ਰਾਏ

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ, ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ।

ਤੁਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਖਬਾਰੀ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿਚ ਹੋ ਪਰ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਾਜ਼ਾ ਖਬਰਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਇਸ ਨਿਮਾਣੇ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਉਦਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤੁਸਾਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੱਲੜਿਆਂ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਹੈ। ਤੁਹਾਡਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਤੁਸੀਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੁੱਖ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਤੇ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਤਲਾਕ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬਤੌਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਤੇ ਬਤੌਰ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੇਮੀ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਵੀ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਸਿਰਫ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਸਰਗਰਮ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸਾਂ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਨਾਮਣਾ ਖੋਟਿਆ ਹੈ। ਆਮ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਮਾਣ ਮਿਲਿਆ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਤੁਸਾਂ ਇਕ ਨਵੀਂ ਝਲਕ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉਮੀਦਾਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਸਰਗਰਮ ਸੇਵਾ ਦੀ ਤਾਘ ਹੈ ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਇਸ ਸੇਵਾ ਦੇ ਬਦਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਹੋਣਗੇ। ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ ਖਿਆਲ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਇਤਨੇ ਖੁਦਗਰਜ ਹੋਣਗੇ।

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੇ ਨਾਂ ਖੁੱਲਾ ਖ਼ਤ

ਅਸਾਂ ਚੋਣ ਅਭਿਆਨ ਦੇ ਵਕਤ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੇਖੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਪਰਿਵਾਰ ਤੁਹਾਡੀ ਜਿੱਤ ਵਾਸਤੇ ਸਰਗਰਮ ਰਿਹਾ ਤੇ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਤਨੀ ਸ਼ਿੰਦੜ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਇਆ। ਸਭ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਅਚਾਨਕ ਅਜਿਹਾ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਨੌਬਤ ਤਲਾਕ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਂ ਜੇ ਇਹ ਨਿਰੋਲ ਜਾਤੀ ਮਾਨਸਿਕ ਉਲਝਣ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ

ਪਰ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਉਪਰ ਇਤਨਾ ਭਾਰ ਜਾਂ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਇਕ ਵਿਹਾਰੀ ਪੱਖ ਵੀ ਅਪਨਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸੰਗਰੂਰ ਸੀਟ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਬਦਲਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਲੋਕਪ੍ਰੀਤਤਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਵੀ ਸੀਟ ਜਿੱਤ ਲੈਣ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਦੋਬਾਰਾ ਜੋੜੋਗੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਬਣਾਉਗੇ? ਜਦੋਂ ਤੁਸਾਂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਜੋੜ ਹੀ ਲਈਆਂ ਹਨ

ਤਾਂ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਵੀ ਹੱਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਤਲਾਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਗੇ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਰਹੋਗੇ? ਜੇ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕੀ ਗਾਰੰਟੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਨਵਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸੇਵਾ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ ਤੇ ਜੇ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕੀ ਮਸ਼ਵਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬਿਨਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ‘ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ’ ਦੀ ਰਾਏ ਜਾਣਨਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਕੁੰਨ ਕੋਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੁਖ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਲੈਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਾ ਆਵੇ। ਸੰਗਰੂਰ ਹਲਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਾਬਲੀਅਤ ਵਾਲਾ ਹੀ ਸਹੀ, ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਲੱਭ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮੁਖੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭ

ਸਕਦਾ।

ਆਖਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ, ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸਤੇ ਅਜਿਹਾ ਜਜ਼ਬਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਹੱਕ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ ਇਤਨੀ ਦਰਦਨਾਕ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਸਹਿਣ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਬਹੁਤ

ਪਿਆਰਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਵੇ। ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਬੁੱਤੇ ਮਾੜੇ ਮੋਟੇ ਸਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਪਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ। ਜੋਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਿਆਰ ਪੀਘਾਂ ‘ਮਨਫੀ’ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਬੱਚੇ ਦੋਬਾਰਾ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਆਰਥਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ ਪਰ ਸਮਾਜਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁੱਖ ਨਸ਼ਾਖੋਰੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਟੁੱਟਣ

ਇਉਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਲੇਖਕ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇ...

(ਸਫਾ 25 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਭਰਵੀਂ ਛਿੱਬ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਕਵਰ ਕਰਨੀਆਂ ਹੋਣ, ਸਕੂਲ ਦੀ ਖਾਖੀ ਪੈਂਟ ਮਾਂ ਨੇ ਧੋਤੀ, ਪ੍ਰੈਸ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਹਿ ਲਾ ਕੇ ਸਿਰਹਾਣੇ ਹੇਠ ਰੱਖੀ ਤੇ ਸਿਰਾਹਣਾ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਸਿਰ ਦੀ ਥਾਂ ਲੱਕ ਹੇਠਾਂ; ਤੇ ਨਾਲ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲੀ ਕਮੀਜ਼ ਪਾ ਕੇ ਗਿਆ। ਛਿੱਬ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਵਿਚ ਛਪ ਗਈ। ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਸਰਪੰਚ ਤੋਂ ਮਿਲੇ। ਸੱਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੱਠ ਮਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਦਸ ਜੇਬੂ ਵਿਚ, ਤੇ ਉਸੇ ਲਾਲੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ‘ਤੇ ਪੂਰਾ ਰੁਪਈਆ ਖਰਚਿਆ। ਬੈਂਸਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਰਪੰਚ ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਮੇਰਾ ਯਾਰ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਕਹਿੰਦੇ, ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੋ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਬੇਕਸੂਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਭੱਜ ਕੇ ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੀ ਕਦਰ ਤਾਂ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਜਦੋਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਉਕਣਾ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸਖ਼ਤ ਅਧਿਆਪਕ ਮੰਗਤ ਰਾਮ ਨੇ ਕਹਿਣਾ,

ਦੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹਵਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜੇ ਉਹ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ, ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ, ਟੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲੈਣਗੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸਤੇ ਵੱਡੀ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਚੰਗੀ ਉਦਾਹਰਣ ਬਣੋ ਤੇ ਜਿਸ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਗਏ ਸੀ, ਉਸੇ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਤਲਾਕ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਜਾਓ। ਲੋਕੀਂ ਬਾਗੋ ਬਾਗ ਹੋਣਗੇ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਜੁਗ ਜੁਗ ਜੀਣ ਦੀਆਂ ਅਰਦਾਸਾਂ ਨਾਲ,

—ਅਭੈ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 91-98783-75903

“ਚੱਕਿਆ ਅਖਬਾਰ ਦਾ, ਆਹ ਪੜ੍ਹ। ਇਹ ਕੰਮ ਆਉਣਾ।”

ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਮੈਂ ਸਿਵਲ ਨਹੀਂ, ਮਕੈਨੀਕਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਵੀ ਪੈੜਾਂ ਪਾਈਆਂ ਤੇ ਫਿਰ ਸਫ਼ਰ ਲਿਖਣ ਦਾ ਵੀ ਵਾਰੋ-ਦਾਰੀ ਤੈਅ ਕੀਤਾ।

ਪ੍ਰੋ. ਬਲਦੇਵ ਧਾਲੀਵਾਲ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਉਹ ‘ਅਜੀਤ’ ਦਾ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਐਡੀਟਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਮਰਹੂਮ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਜਸਵੰਤ ਵਿਰਦੀ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਪਿੱਟਣ ਵਰਗਾ ਗਿਲਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਛਾਪਣ ਵਿਚ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਦੋ-ਦੋ ਵਾਰ।

ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾ ਸਹੀ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਹੋਰ ਕਮਾਈਆਂ ਮੈਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਣ। ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਮਾਣ ਨਾਲ ਹੁਣ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਅਸ਼ੋਕ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਦੇ ਪਿੰਡੋਂ ਹਾਂ।

✽

ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ-7

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

ਫੋਨ: 1191-1142502364
bhullarg@gmail.com

ਮੇਰੇ ਉਥੇ ਬੈਠਿਆਂ ਭਾਪਾ ਜੀ ਦਾ ਨੌਕਰ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਿਆ। ਭਾਪਾ ਜੀ ਦੀ ਇਹ ਸਿਫਤ ਸੀ, ਉਹ ਨਵੀਂ ਛਪੀ ਹਰ ਪੁਸਤਕ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਾਪੀਆਂ ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਗਾਤ ਭੇਜਦੇ। ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਉਂ ਭੇਜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਿੱਠੀਆਂ ਹੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਬੋਲੀ, “ਵਾਪਸ ਲੈ ਜਾ, ਕਾਕਾ। ਭਾਪਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਪੰਨਵਾਦ ਕਰੀ। ਮੈਥੋਂ ਹੁਣ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਇਥੇ ਬੇਅਰਥ ਪਈਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਆ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਲੈ ਜਾ ਵਾਪਸ।”

ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਵਧ ਦੇ ਆਖਰੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਨਵਾਬ ਵਾਜਿਦ ਅਲੀ ਸ਼ਾਹ ਦੀ 1857 ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਉਹਦੇ ਪਿਆਰੇ ਲਖਨਊ ਤੋਂ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਕਲਕੱਤੇ ਜਲਾਵਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਲਿਖੀ ਤੇ ਗਈ ਅਤੇ 80 ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਮੇਰੇ ਜਨਮ-ਸਾਲ 1937 ਵਿਚ ਫਿਲਮ ‘ਸਟਰੀਟ ਸਿੰਗਰ’ ਲਈ ਗਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੰਦਨ ਲਾਲ ਸਹਿਗਲ ਦੀ ਸੁਰਜੀਤ ਤੇ ਅਮਰ ਕੀਤੀ ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ ਦੀ ਠੁਮਰੀ ਗੂੰਜਣ ਲੱਗੀ: ਬਾਬੁਲ ਮੋਰਾ ਨੇਹਰ ਛੂਟੇ ਹੀ ਜਾਏ...ਚਾਰ ਕਹਾਰ ਮਿਲ ਮੇਰੀ ਡੋਲੀਆ ਸਜਾਵੇਂ, ਮੇਰਾ ਅਪਨਾ ਬੇਗਾਨਾ ਛੂਟੇ ਜਾਏ। ਬਾਬੁਲ ਮੋਰਾ ਨੇਹਰ ਛੂਟੇ ਹੀ ਜਾਏ...ਅੰਗਨ ਤੇ ਪਰਬਤ ਭਇਆ, ਦੇਹਰੀ ਭਈ ਬਿਦੇਸ਼...ਲੇ ਘਰ ਬਾਬੁਲ ਆਪਨੇ, ਮੈਂ ਚਲੀ ਪੀਆ

ਬਾਬੁਲ ਮੋਰਾ ਨੇਹਰ ਛੂਟੇ ਹੀ ਜਾਏ!

ਕੇ ਦੇਸ਼...ਬਾਬੁਲ ਮੋਰਾ ਨੇਹਰ ਛੂਟੇ ਹੀ ਜਾਏ! ਤੇ ਮੇਰੇ ਕਾਲਜੇ ਵਿਚ ਕਸਕ ਉਠੀ, ਸਾਹਿਤ ਹੀ ਸਾਡੀ ਜਿਸ ਲੇਖਿਕਾ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਜੀਵਨ ਸੀ, ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਡੋਰ ਉਸ ਲਾਚਾਰ ਤੇ ਬੇਵੱਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਕਿਵੇਂ ਖਿਸਕਦੀ ਤੇ ਛੁਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ: ਬਾਬੁਲ ਮੋਰਾ ਸਾਹਿਤ ਛੂਟੇ ਹੀ ਜਾਏ!

ਕਈ ਸਾਲ ਹੋਰ ਲੰਘ ਗਏ। ਜਸਬੀਰ ਭੁੱਲਰ ਤੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਗਰੇਟਰ ਕੋਲਾਜ ਗਏ। ਮੁੜਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, “ਭਾ ਜੀ, ਹੋਜ ਖਾਸ ਨਾ ਹੋ ਚੱਲੀਏ? ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰ ਆਈਏ।”

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਇਕ ਤਾਂ ਇਮਰੋਜ਼ ਨੂੰ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦੇ, ਦੂਜੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਦੇ ਕਿ ਮੈਂ ਨਾਲ ਹਾਂ।”

ਇਮਰੋਜ਼ ਉਹਦਾ ਆਉਣਾ ਸੁਣ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, ਜੀ ਆਏ ਨੂੰ! ਫੇਰ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਆਉਣਾ ਸੁਣ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ!

ਉਹਨੇ ਚਾਹ ਬਣਾ ਲਈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਰਸੋਈ ਅੱਗੇ ਬੈਠ ਕੇ ਚਾਹ ਪੀਂਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਜਸਬੀਰ ਕਹਿੰਦਾ, ਚਲੋ ਦੀਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਲਈਏ।

ਮੈਂ ਇਮਰੋਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਜਾਓ, ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸ ਦਿਓ ਤੇ ਪੁੱਛ ਲਓ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੀ ਸਿਹਤ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਰੀਰ ਸੁੱਕ ਕੇ ਅੱਧਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਉਦਾਸੀ, ਦਰਦ ਤੇ ਨੀਰਸਤਾ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਸੀ। ਪਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆਂ ਪਤਲੀ ਹੁੰਦ ਵਾਂਗ ਹਵਾ ਵਿਚ ਅਟਕੀ ਹੋਈ ਮੋਤ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਤੇ ਨਕਸ਼ ਪਛਾਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਹਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਔਖ ਨਾਲ ਬੋਲੀ, “ਹਾਲ ਮੇਰਾ ਦਿਸਦਾ ਹੀ ਹੈ।...ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਹ ਬੈਠ ਹੀ ਪੂਰਾ ਸੰਸਾਰ ਹੋ ਗਿਆ!...ਬੈਠ ਦੇ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿਆਂ...ਹਾਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?” ਅੰਗਨ ਤੇ ਪਰਬਤ ਭਇਆ, ਦੇਹਰੀ ਭਈ ਬਿਦੇਸ਼...ਲੇ ਘਰ ਬਾਬੁਲ ਆਪਨੇ, ਮੈਂ ਚਲੀ ਪੀਆ ਕੇ ਦੇਸ਼...ਬਾਬੁਲ ਮੋਰਾ ਨੇਹਰ ਛੂਟੇ ਹੀ ਜਾਏ!

ਆਖਰ ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਸਭ ਕਸਟ-

ਕਲੇਸਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਹਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਲੇਖਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੋਸਤ-ਵਾਕਿਫ਼ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਘਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨੇ ਉਹਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਉਹ ਮੌਤ ਦੀ ਪੂਰਨਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ। ਇਹ ਉਹਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਪਹਿਲੀ ਮੌਤ ਸੀ!

ਪੂਰੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਨੇਮਾਂ ਤੇ ਬੰਧਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਕੇ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮਨ-ਇੱਛਤ ਜੀਵਨ ਉਹਨੇ ਜੀਵਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਉਹਦੀਆਂ ਕੋਈ ਜਿਉਂਦੇ-ਜੀਅ ਮੌਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਭੇਤ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਹੀ

ਚਲਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਮੌਤ ਨੂੰ ਚਿਤਾ ਦੀ ਅਗਨ-ਕੁਠਾਲੀ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਵੀ ਗਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। ਉਹਦੇ ਨਸੀਬ ਵਿਚ ਅਜੇ ਹੋਰ ਦੋ ਵਾਰ ਮਰਨਾ ਲਿਖਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਕੋਠੀ ਉਹ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖ ਗਈ ਸੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਇਹ ਇੱਛਾ ਵੀ ਗੂੜ੍ਹੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਦੱਸ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦੇ ਨਿਵਾਸ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਇਮਰੋਜ਼ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਉਹਦਾ ਸਿਮਰਤੀ-ਸਥਾਨ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ। ਪਰ ਨਵਰਾਜ ਨੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਕੋਠੀ ਵਿਕਾਊ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਵੇਚੀ ਵੀ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਜਿਉਂ-ਦੀ-ਤਿਉਂ ਰੱਖ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਾਹ ਕੇ ਟੋਟੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣੇ-ਵੇਚਣੇ ਸਨ। ਕੋਠੀ ਵੇਚਣ ਵਿਚ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਪੈਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਹੱਥ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਉਤੇ ਡੂੰਘੀਆਂ ਉਕਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕੌੜੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦਾ

ਕਿੰਨਾ, ਇਹ ਤੱਥ-ਸੱਚ ਤਾਂ ਸ਼ੈਲੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲੈ ਗਿਆ, ਪਰ ਜੇ ਮਾਮਲਾ ਇਕੱਲੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ, ਪਿਤਾ ਦੀ ਹੋਜ਼ਖਾਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹਿੰਗੇ ਇਲਾਕੇ ਨਿਊ ਫ਼ਰੈਡਜ਼ ਕਾਲੋਨੀ ਵਾਲੀ ਕੋਠੀ ਦੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੇ ਗੰਠੜ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਿਮਰਤੀ-ਸਥਾਨ ਵਜੋਂ ਚਾਹੇ-ਚਿਤਵੇ ਘਰ ਨੂੰ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ, ਵਦਾਨੀ ਮਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਛੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਮਰੋਜ਼ ਦੀਆਂ ਉਹਦੇ ਸ਼ਿਅਰਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਈਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਾ ਪਈ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪਈ। ਇਹ ਉਹਦੀ ਦੂਜੀ ਮੌਤ ਸੀ!

ਫੇਰ ਇਕ ਦਿਨ ਅਚਾਨਕ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਖ਼ਬਰ ਛਾਪੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿੱਤਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਫਿਲਮ ਫ਼ਾਈਨਾਂਸਰ, ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ, ਫ਼ੋਟੋਗਰਾਫ਼ਰ ਬੇਟੇ ਨਵਰਾਜ ਕਵਾਤਰਾ ਦਾ ਮੁੰਬਈ ਵਾਲੇ ਉਹਦੇ ਫਲੈਟ ਵਿਚ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹਦਾ ਅੰਤ ਸਿਰਫ਼ ਅਚਾਨਕ ਤੇ ਬੇਮੋਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਗ਼ੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਬੇਕਿਰਕ, ਬੇਰਹਿਮ ਤੇ ਕਰੂਰ ਵੀ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਭਿਆਨਕ ਵੇਰਵਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਅੰਦਰ ਕੰਬ ਗਿਆ! ਪਰ ਖ਼ਬਰ ਇਥੇ ਹੀ ਨਾ ਰੁਕੀ, ਉਹ ਤੁਰਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਉਹਦੀਆਂ ਹੋਰ ਹੋਰ ਤਹਿਆਂ ਖੁਲ੍ਹਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਤਹਿਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਫੇਰ ਪਸ਼ੇਮਾਨੀ ਤੇ ਗਿਲਾਨੀ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਈ! ਹੈਰਾਨੀ ਉਸ ਜੀਵਨ-ਮਾਰਗ ਦੀ ਜੋ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਨੌਕ ਤੇ ਧੀਰਜਵਾਨ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਵਰਗੀ ਵੱਡੀ ਲੇਖਿਕਾ ਮਾਂ ਦਾ ਬੇਟਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹਨੇ ਚੁਣਿਆ, ਪਸ਼ੇਮਾਨੀ ਤੇ ਗਿਲਾਨੀ ਉਸ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੀ ਜਿਸ ਉਤੇ ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਮਾਰਗ ਲੈ ਗਿਆ!

ਉਹਦੀ ਉਮਰ ਭਰ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਪਸ਼ੇਮਾਨੀ ਉਹਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਧਕਦੀ ਧਕਦੀ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਗੁਫ਼ਾ ਵਿਚ ਲੈ ਗਈ, ਅਪਰਾਧ ਜਿਸ ਦਾ ਜੋੜਾ ਭਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਨੇਰੀ ਗੁਫ਼ਾ ਦੀ ਸਜਾਵਟ ਗੁਪਤ ਕੈਮਰੇ ਸਨ, ਕਾਮ-ਖਿਡੌਣੇ ਸਨ, ਨਗਨ ਫਿਲਮਾਂ ਸਨ ਤੇ ਸੱਖੇ

ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਤਾਂਘਦੀਆਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਜਵਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਸਨ। ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਬੰਬਈਆ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਡਰਾਉਣਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ‘ਭਾਈ’। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਖੂਬਸੂਰਤ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਵਿਚ ਲਪੇਟਿਆ ਜੋ ਅਣਖੋਲਿਆ ਪਿਆ ਸੁਗਾਤੀ ਡੱਬਾ ਮਿਲਿਆ, ਦੋਵੇਂ ਕਾਤਲ “ਸਲੀਮਭਾਈ ਦਾ ਭੋਜਿਆ” ਆਖ ਕੇ ਉਹਦੇ ਬਹਾਨੇ ਹੀ ਅੰਦਰ ਆਏ ਸਨ।

ਜੇ ਸੋਚੀਏ, ਪੁਰਾਤਨ ਯੂਨਾਨ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਨਾਟਕਾਂ ਵਾਂਗ ਇਸ ਨਾਟਕ ਦਾ ਇਹੋ ਅੰਤ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਅੰਤ ਉਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਵਿਧਮਾਤਾ ਨੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਦਸਖ਼ਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਰ ਅੰਕਲ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਟਕ ਦੀ ਕਥਾ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਅੱਗੇ ਵਧੀ, ਨਵਰਾਜ ਨੂੰ ਇਸ ਅੰਤ ਵੱਲ ਧਕਦੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਹੋਣੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਮੋਹਰਾ ਬਣਿਆ, ਨੀਂਦ ਵਿਚ ਤੁਰਦੇ ਬੰਦੇ ਵਾਂਗ, ਅੰਜਾਮ ਤੋਂ ਬੇਖ਼ਬਰ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਲੋਹੇ-ਸੀਮੰਟ ਦੇ ਪੁਖਤਾ ਜਾਪਦੇ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅੰਦਰੋਂ ਪਾਟੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਜ਼ਖਾਸ ਵਿਚਲੇ ਘਰ ਦੇ ਚਰਾਗ਼ ਦਾ ਹਨੇਰੀ ਦੇ ਬੁੱਲਿਆਂ ਨਾਲ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਕੰਬ-ਡੋਲ ਕੇ ਆਖਰ ਨੂੰ ਬੁਝ ਜਾਣਾ ਕੋਈ ਅਣਹੋਈ ਜਾਂ ਅਲੋਕਾਰ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪਰ ਬਿਚਾਰੇ ਨਵਰਾਜ ਨੂੰ ਕੌਣ ਜਾਣਦਾ ਸੀ! ਖ਼ਬਰ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਤਾਂ ਘਟਨਾ ਦੇ ਮੁੱਖ-ਪਾਤਰ ਵਜੋਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਛਾਣ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਜੋ ਕੋਈ ਹੈ ਸੀ, ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦਾ ਬੇਟਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਕਈ ਵੱਡੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਸੁਰਖੀ ‘ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਬੇਟੇ ਦਾ ਕਤਲ’ ਦੀ ਲਾਈ। ਕੁਝ ਅਖ਼ਬਾਰ ਤਾਂ ਇਸ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਲੈ ਗਏ ਕਿ ਕਤਲ ਨਵਰਾਜ ਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਖ਼ਬਰ ਨਾਲ ਫੋਟੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਛਾਪੀ। ਇਉਂ ਇਹ ਮੌਤ ਇਕੱਲੇ ਨਵਰਾਜ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੀ ਵੀ ਸੀ। ਸਗੋਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਵਧੇਰੇ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੌਤ ਨਵਰਾਜ ਦੀ ਘੱਟ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੀ ਵੱਧ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੀ ਤੀਜੀ ਮੌਤ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ, ਆਪਣੀ ਇਸ ਸੁਭਾਗੀ-ਨਿਭਾਗੀ ਵੱਡੀ ਲੇਖਿਕਾ ਦੀ ਟੋਟਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤੀਜੇ ਮਰਨੇ ਨਾਲ ਆਖਰ ਪੂਰਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ! ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਉਹਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਾਹਿਤਕ ਦੇਣਦਾਰਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਇਹੋ ਅਰਦਾਸ ਹੈ!

(ਸਮਾਪਤ)

1956 ਤੋਂ 1967 ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਪੰਡਤ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਦਰ ਵੰਡ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਸਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿੱਢੇ ਗਏ ਅਕਾਲੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਉਹੀਓ ਸਨ। ‘ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ’ ਨਾਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਆਜਾਦੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਪੰਡਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਤੇ ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਦੀ ਕਾਰਜ ਸ਼ੈਲੀ ਉਤੇ ਤਫ਼ਸੀਲ ਨਾਲ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਡਤ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (1905-1999) ਨੇ 1966 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਹੁੰਦੇ ਵੇਖਿਆ। ਉਹ ਇਸ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਓਨਾ ਹੀ ਡੱਟ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਖੇਰੂ-ਖੇਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਿਆ ਤੇ ਵਿਚਰਿਆ ਹੈ। ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਤੋਂ ਮਥੁਰਾ ਤੱਕ ਫੈਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਟੁਟਣ ਦਾ ਦੁੱਖ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪੰਨੇ ਪੰਨੇ ਉਤੇ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਮਈ 1964 ਵਿਚ ਪੰਡਤ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਅਤੇ ਫਰਵਰੀ 1965 ਵਿਚ ਕੈਰੋਂ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਡੇਢ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬ ਲੰਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਇਸ ਸਜਾ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ 6 ਫਰਵਰੀ 1965 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਨੇੜੇ ਜਰੈਨਲੀ ਸੜਕ ਉਤੇ ਕੈਰੋਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਪਾਪ ਹੈ।

1965 ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਵਰਤਿਆ ‘ਬੋਂਗਾ’ ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰਾਹਨੁਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੇ ਉੱਜੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਸਦਾ, ਕੈਰੋਂ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਉਤੇ ਫੁੱਲ ਵੀ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਾਂਗੜਾ ਤੇ ਹੋਰ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਇਲਾਕੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਰਲਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਉਤੇ ਲਾਹਨਤਾਂ ਵੀ।

ਪੰਡਤ ਨਹਿਰੂ ਤੇ ਕੈਰੋਂ ਨੇ ਜਿਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਟੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਚਾਈ ਰਖਿਆ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਣ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਕੈਰੋਂ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਪਿੱਛੋਂ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਦੀ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਹਿ

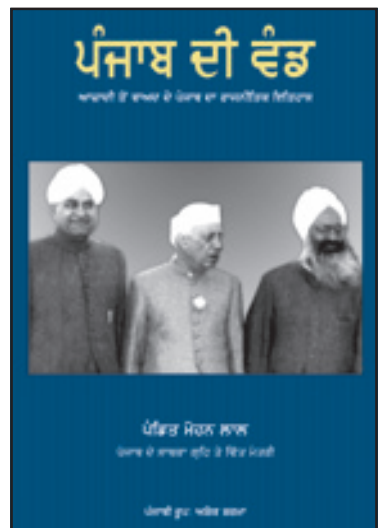
ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਪੰਡਤ ਮੋਹਨ ਲਾਲ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ, “ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਬੜੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੀ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਅਕਲਮੰਦ ਸਨ। ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲੇ ਲੈਂਦੇ ਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ। ਬਾਹਰੋਂ ਸਖ਼ਤ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅੰਦਰੋਂ ਉਹ ਬੜੇ ਨਰਮ ਚਿਤ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਾਲਾ ਸੀ ਤੇ ਆਪ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਸਨ। ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖਾਂ, ਹਰੀਜਨਾਂ, ਜੱਟਾਂ ਤੇ ਗ਼ੈਰ ਜੱਟਾਂ ਦੀਆਂ ਬਰਾਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕੋ ਜਿਨਾ ਭਰੋਸਾ ਸੀ। ਉਹ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਨਾਲ ਬੜੀ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਲੜੇ। ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਸਨ। ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਵੀ ਸਨ, ਪਸੰਦ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਨਾ-ਪਸੰਦ ਵੀ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਜਾਂ ਕੋਠੀ ਮਿਲਣ ਆਉਂਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੌਣ ਕਮਰੇ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ। ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਤੇ ਉਦੋਂ ਮੁੜਦੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ।”

“1962 ਵਿਚ ਚੀਨ ਦੇ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲਾਉਣੀ ਪਈ, ਉਦੋਂ ਸ. ਕੈਰੋਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਸਲੀ ਸਾਹਸ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਖਤਰਾ-ਭੁਜਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਸ. ਕੈਰੋਂ ਪਰਖ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਇਕ ਸਿਤਾਰੇ ਵਾਂਗ ਚਮਕੇ। ਉਹ ਕਦੇ ਇਕ ਕਦੇ ਦੂਜੇ ਮੁਹਾਜ਼ ਉਤੇ ਗਏ ਤੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾ ਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਉਚਾ ਕੀਤਾ।”

“ਪੰਜਾਬੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਵਸੋਬੇ ਲਈ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ 21 ਲੱਖ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਹ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਰੇ ਵਧੀਆ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਾਂਗ ਕੁੱਝ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ

ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸਨ। ਜਿੰਨੀ ਚੌਕਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਨਤਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵੱਲ ਰੱਖੀ, ਜੇ ਏਨੀ ਚੌਕਸੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵੱਲ ਵੀ ਰੱਖੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ। ਦੋਸਤ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਤੇ ਸਕੇ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਤਨ ਲਿਆਂਦਾ।”

‘ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ’ (ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਦੇ 318 ਪੰਨਿਆਂ ਉਤੇ ਮਿਤੀਆਂ, ਦਲੀਲਾਂ ਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀਆਂ ਸਮੇਤ ਅਜਿਹੀ ਸਮਗਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਅਜੇ ਵੀ ਬੜੀਆਂ ਗੂੰਝਲਾਂ ਹਨ। ਖਾਸ ਕਰ ਕੈਰੋਂ ਦੇ ਕਤਲ ਬਾਰੇ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਏਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ “ਸਾਬਕਾ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਵੀ.ਕੇ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਮੈਨਨ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰਦਾਤ ਨੂੰ ਦਿਲ ਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਦਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ‘ਕੈਰੋਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਬਾਰੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਣਦੇ ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟ ਕਦੇ ਪੜ੍ਹੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੱਖਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਥਾਂ, ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਤੇ ਸੰਕਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਵਰਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਛੇਤੀ ਕੀਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਟਾ ਸਕਦਾ।’ ਅਚਾਰੀਆ ਵਿਨੋਬਾ ਭਾਵੇਂ ਨੇ ਬੜੇ ਦੁਖੀ ਮਨ ਨਾਲ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣੀ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ।

“ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ 7 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਈ। ਸੋਨੀਪਤ ਤੋਂ ਕੈਰੋਂ ਪਿੰਡ ਤੱਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਹ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਜਿੰਨਾ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਕਰਨਾਲ, ਪਿੱਪਲੀ, ਸਾਹਬਾਦ, ਅੰਬਾਲਾ, ਰਾਜਪੁਰਾ, ਖੰਨਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਫਿਰੋਜ਼, ਫਗਵਾੜਾ, ਜਲੰਧਰ, ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਤੇ ਬਿਆਸ ਆਦਿ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਭੀੜ ਨੇ ਸ. ਕੈਰੋਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਅੰਬਾਲੇ ਕੋਈ ਸ਼ਾਮ 6:30 ਵਜੇ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤਤਕਾਲ 3 ਵਜੇ ਪਹੁੰਚੀ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਵਿਛੜੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਥੇ ਇੱਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਤੇ ਸੜਕ ਦੇ ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਮੌਨ ਧਾਰ ਕੇ ਖੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੋਈ ਇਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸੀ। ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ 11 ਵਜੇ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੰਘਦਿਆਂ ਦੇ ਘੰਟੇ ਲੱਗ ਗਏ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ-ਦੇਹ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦੇ ਰਸਤੇ ਲੰਘਾਈ ਗਈ ਜਿਥੇ ਦੇ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਕੋਈ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਸ. ਕੈਰੋਂ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਅਗਨ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ।”

ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪੰਡਤ ਨਹਿਰੂ ਦਾ ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ

ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
Sandhugulzar@yahoo.com

ਹੈ। ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਦੀ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਵੀ, “ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਇਹ ਵਿਕੋਲਿਤਰਾ ਰਾਹ ਅਪਨਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸੇ ਧਰਮ ਤੇ ਉਸੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪੁਰਾਣੇ ਢੰਗ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਅਪਨਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਧਰਮ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਖੁਲ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।”

ਲੇਖਕ ਆਪਣਾ ਦੁੱਖ ਇੰਜ ਰੋਂਦਾ ਹੈ, “ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹੀਰੋ ਜਤਿਆ ਤਾਜ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਦਿਨ ਦੇਖੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਘਟ ਕੇ 11 ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਮਟ ਜਾਣਾ ਬਹੁਤ ਦੁਖਦਾਈ ਗੱਲ ਸੀ। 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪੰਗ ਕੀਤਾ ਤੇ 1966 ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਹੜਾ ਮੁੜ ਕੋਈ ਵੀ ਚੰਗੇਰਾ ਤੇ ਵਡੇਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ।”

ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੀ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵਧੀਆ ਤੇ ਯਥਾਰਥਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਅਸ਼ੋਕ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਦਾ ਮੁੜ ਛਪਣਾ ਮੁਬਾਰਕ!

ਅੰਤਿਕਾ:
ਵਹ ਵਕਤ ਭੀ ਦੇਖੇ ਹੈਂ
ਤਵਾਰੀਖ ਕੀ ਘੜੀਓਂ ਨੇ,
ਲਮਹੇਂ ਨੇ ਖਤਾ ਕੀ ਬੀ
ਸਦੀਓਂ ਨੇ ਸਜਾ ਪਾਈ।

ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਰਚਨਾਕਾਰ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦਾ ਨਾਂ ਬੜਾ ਉਚ ਦਮਾਲੜਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਰਵਾਇਤੀ ਨਖਰਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੌਰਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਜਾਨਦਾਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ‘ਪੈਨਸ਼ਨ’ ਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ, ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਇਕ ਖਾਸ ਉਮਰ ਅਤੇ ਅਵਸਥਾ ਨਾਲ ਵਾਬਸਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ, ਮਹੀਨ ਪਰਤਾਂ ਜਦੋਂ ਇਕ-ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਪਾਠਕ ਅੱਗੇ ਗਲੋਟੇ ਅੱਗੇ ਉਧੜਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਦੀਆਂ ਤਹਿਆਂ ਵੀ ਪਾਟਣ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਲੰਘ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਚਾਲ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪਾਤਰ ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਵਾਂਗ ਬੜੀ ਸਹਿਜ ਵਾਲੀ ਹੈ। –ਸੰਪਾਦਕ

ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਆਇਆ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਬੱਚਾ ਵੱਡਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸੂਤੀ ਛੁੱਟੀ ਕੱਟ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਦਾ ਕੰਮ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਬਾਪ ਵੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਮਾਪੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਘਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੇਵਾਦਾਰਨੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਦਸ ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਹੋਇਆ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਬੱਚਾ ਸੀ। ਮਸਾਂ ਮਸਾਂ ਦੀ ਦਾਤ।

ਬੱਚੇ ਪਾਲਣਾ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਲਈ ਔਖਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਬਿਨਾਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇ ਬੱਚੇ ਪਾਲ ਕੇ ਵੱਡੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਛੋਟੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੂਤੀ ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਛੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਦੀ।

ਜਿਥੇ ਛੋਟੀ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕਾ ਸੀ, ਵੱਡੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਡਿਗਰੀ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ। ਉਸ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਦੱਸੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਉੱਝ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਨਹੀਂ, ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਸੀ। ਕੇਰਲ ਤੋਂ।

ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜੀਵਨ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗਦਾ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਨੂੰਹ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਸਮਝਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਰਗੀਆਂ ਦੇ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਲੱਭ ਲਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਕਤ ਮਿਲਣ ਉਤੇ ਆਪਣਾ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਫਰੋਲ ਲੈਂਦੀ ਸੀ।

ਦਾਦੀ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਬੱਚਾ ਠੀਕ ਪਾਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਮਸਾਂ ਮਸਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਆਈ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਇੰਨੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖਦੀ।

ਛੇ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਪਿਛੋਂ ਵੱਡੀ ਨੂੰ ਨੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਚੰਗੇਰੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਲੱਭ ਲਈ। ਉਹ ਦਿਨ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਆਇਆ ਦਾ ਮਾਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਹੋਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਮਾਂ ਲਗਦਾ, ਨੂੰਹ ਕੋਲ ਦਾਦੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਲਾਉਣ ਲੱਗੀ।

ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ, ਆਇਆ ਇਹ ਵੀ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਘਰ ਵਿਚ ਕੁੱਲਵਕਤੀ ਕੰਮ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕੱਲੀ ਰਹੇਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਸਰਦਾਰੀ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦਾਦੀ ਦੇ ਘਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਦਾਦੀ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਨੁਕਸ ਕੱਢਣੇ ਔਖੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਆਇਆ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਘਰ ਵਿਚ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਆਇਆ ਦੇ ਪੈਰ ਜੰਮਣੇ ਸਨ, ਦਾਦੀ ਦੇ ਉਖੜਨੇ ਹੀ ਸਨ।

ਦਾਦੀ ਨੇ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਗੁਆਂਢੀ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਦੀ ਕੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ! ਉਹ ਖੁਦ ਇਸ ਪਤਾਅ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਨੂੰਹਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਮੰਨਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਸਨ।

ਉੱਝ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਇਕ ਗੱਲੋਂ ਸੁਭਾਗੀ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਘਰ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਚੋਤੇ ਆਉਣ ਸਾਰ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਉਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤੀ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਦਾ ਇੰਨਾ ਗਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਵਜੰਮੇ ਬਾਲ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਨੂੰਹ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਬੱਚੇ ਵੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਮਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਦਰ ਮਾਣ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦੀ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਇਸ ਘਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਦੇ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਾਸਾ ਹੀ ਪਲਟ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਆਇਆ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਘਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸੁਣ ਲਿਆ। ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਆਇਆ ਦੇ ਰਾਤ ਦਿਨ ਘਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਘਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਫਾਲਤੂ ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ।

ਇਹ ਗੱਲ ਮਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਸਾਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਘਰ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਆਈ ਤਬਦੀਲੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ। ਹੁਣ ਉਥੇ ਨਾ ਉਹਦਾ ਪਤੀ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਉਹ ਆਪ। ਨਿਸਚੇ ਹੀ ਉਸ ਘਰ ਹੁਣ ਉਸ ਦੀ ਛੋਟੀ ਨੂੰਹ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਰਦਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ੌਂਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਹੁਰੇ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਘਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਛੋਟੀ ਨੂੰਹ ਨੇ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਸੀ। ਦਾਣਾ-ਫੱਕਾ, ਦੁੱਧ-ਦਹੀਂ ਤੇ ਘੀ-ਸ਼ੱਕਰ, ਖੁਦ ਹੀ ਸਾਂਭਦੀ ਸੀ। ਭਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਾ ਵਿਚ ਨੌਕਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਾਲ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਘਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਜੰਗ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਛੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਪਜ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਆਮਦਨ ਦੀ ਖੁਦ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਉਹਦੇ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਘਰ ਦੇ ਦਾਣੇ ਅਤੇ ਘੀ ਚੋਰੀ ਚੋਰੀ ਵੇਚ ਕੇ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਲਈ ਛੁਪਾ ਕੇ ਰੱਖਦੀਆਂ ਸਨ।

ਵੱਡੀ ਨੂੰਹ ਦੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਦਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਲਾ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਘਰ ਜਾਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਘਰ ਜਿਥੇ ਸਾਲ ਭਰ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਛੋਟੀ ਨੂੰਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਨੂੰਹ ਦਫਤਰੋਂ ਘਰ ਆਈ ਤਾਂ ਬੱਚਾ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਨਿੱਪਲ ਚੂਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨੂੰਹ ਨੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਨਿੱਪਲ ਕੱਢ ਕੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਵਗਾਹ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਵੱਲ ਇੱਕ ਘੁਰ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਨੂੰਹ ਦਾ ਮੱਤ ਸੀ ਕਿ ਨਿੱਪਲ ਚੂਸਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪੈ ਗਈ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਦੰਦ ਨਿਕਲਣ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਦੰਦ ਉੱਚੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਉਹ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਕਰੂਪ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਵੀ ਜਾਣਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਜ ਵਾਲੀ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਕਾਰਨ ਉਹ ਬੱਚੇ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇ ਸਕੀ।

“ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਇਸ ਘਰ ਵਿਚ ਜੀ ਨਹੀਂ

ਪੈਨਸ਼ਨ

ਕਹਾਣੀ

ਲਗਦਾ ਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਾ ਘਰ ਵਧੇਰੇ ਚੋਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਆਉਂਦੀ ਹਾਂ।” ਨੂੰਹ ਦੇ ਇਸ ਵਾਕ ਨੇ ਸੱਸ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਬੱਲਿਓਂ ਧਰਤੀ ਖਿੱਚ ਲਈ। ਨਿਸਚੇ ਹੀ ਉਹ ਘੜੀ ਨੇੜੇ ਆ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਨੂੰਹ ਅਤੇ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਵੇਰ ਵਾਲੀ ਘੁਸਰ-ਮੁਸਰ ਵੀ ਗੂੰਜਣ ਲੱਗੀ।

ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਛੁਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਬੱਚੇ ਕੋਲੋਂ ਉਠ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦੇ ਲਈ ਇਸ ਘਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਬੱਚਾ ਪਾਲਣ ਦੇ ਸ਼ੌਂਕ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣਾ ਪਿੰਡ ਵਾਲਾ ਘਰ ਗਵਾ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਇਕ ਸਾਲ ਲੰਘਣ ਨਾਲ ਉਸ ਘਰ ਉਤੇ ਉਸ ਦਾ ਰਹਿੰਦਾ-ਖੂੰਹਦਾ ਹੱਕ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਖੇਤੀ ਦੀ ਉਪਜ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜੋ

ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਵੀ ਚੰਗੀ ਲਗਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਨੂੰ ਇਹ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢਣਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਮਿਲਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ।

ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਨੂੰਹ ਹੋਰ ਵੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦੀ ਧੀ ਹੋਣਾ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਦਸਵੰਧ ਕਿਸੇ ਪੁਜ ਸਥਾਨ ਦੀ ਥਾਂ ਅਪਣੀ ਸੱਸ ਲਈ ਕੱਢਣਾ ਕੋਈ ਛੋਟੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤਾਂ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਨੂੰ ਇਹ ਪੈਸੇ ਬਹੁਤ ਓਪਰੇ ਜਾਪੇ ਸਨ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਮਿਲਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਸ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰਹਾਂ ਧੀਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੱਧੀ ਤਨਖਾਹ ਉਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਸ਼ਕ ਆਉਂਦਾ ਸੀ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਸ਼ੇਰਗਿਲ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪੇਂਟਿੰਗ: ਦੋ ਔਰਤਾਂ

ਕੁਝ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਮੰਗ ਕੇ ਲੈਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਆਪਣਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਛੋਟੀ ਨੂੰਹ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਤਕਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਉਹਦੇ ਵਾਸਤੇ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਘਰ ਜਾਣਾ ਇੰਨਾ ਔਖਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਨੂੰਹ ਦੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਚੋਤੇ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਆਪਣਾ ਬੱਚਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆਂ ਵੱਡੀ ਨੂੰਹ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਤਲੀ ਉਤੇ ਜਿਹੜਾ ਸੋ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੋਟ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਮੁੜ ਮੁੜ ਚੋਤੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ, “ਮੈਂ ਕੇਰਲ ਦੇ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦੀ ਧੀ ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੂਜਦੀ, ਪਰ ਆਪਣਾ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢ ਰਹੀ ਹਾਂ”, ਡੇਢ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨੇ ਕਮਾ ਰਹੀ ਨੂੰਹ ਲਈ ਸੋ ਰੁਪਿਆ ਦੇਣਾ ਕੋਈ ਔਖਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਦਸਵੰਧ ਇਕੋ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਭਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨਦੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢਣ ਦੀ ਰੀਤ ਚੰਗੀ ਲੱਗੀ

ਬਾਕੀ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ ਤੇ ਐਤਵਾਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਅਣਮੰਗੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਸੇ ਸਾਂਭਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਇਹ ਪੈਸੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੇ। ਉਹ ਹੋਰ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਈ।

ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਘਰ ਛੱਡਣ ਵੇਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ, ਫਿਰ ਨੂੰਹ ਨੂੰ, ਫਿਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲੈ ਕੇ ਇੰਝ ਚੁੰਮਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਖੋਹੇ ਗਏ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਚੁੰਮਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਵਾਕ ਬੋਲ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦੀ ਸੀ। ਬੋਲਦੀ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ? ਇਹ ਘਰ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਪਾਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵੀ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਉਸ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਪਿਛੇ ਲੱਗੀ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਥਾਂ ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲੀ: “ਧੀਏ! ਮੈਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਘਰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ, ਸਿਵਾਏ ਨਕਦ ਪੈਸਿਆਂ ਦੇ। ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਗਿਆਂ ਮੇਰੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਾ ਬੰਦ ਕਰੀਂ। ਤੇਰਾ ਬੱਚਾ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਹੋਊ”, ਕਹਿ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਬੱਚਾ ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਫੜਾਇਆ ਤੇ ਨੂੰਹ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ।

ਨੂੰਹ ਦਾ ਵੀ ਗਲਾ ਭਰ ਆਇਆ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ, ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸੱਸ ਲਈ ਸੋ ਰੁਪਿਆ ਮਹੀਨਾ ਕਿੰਨਾ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਪੈਸੇ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਗੱਚ ਭਰ ਆਇਆ। ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਲਈ ਤਰਲੇ ਲੈਂਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣਦੀ ਸੀ। “ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ ਮਾਤਾ ਸੀ। ਜੇ ਇਕੱਠੇ ਲੈਣੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹੁਣੇ ਲੈ ਜਾਵੇ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਇਆ ਕਰਨਗੇ।” ਕਹਿ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਪਰਸ ਆਪਣੀ ਸੱਸ ਵਲ ਵਧਾਇਆ। ਉਹ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸੱਸ ਦਿਲ ਦੀ ਮਾੜੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸੀ। ਪੀੜ੍ਹੀ ਪਾੜੇ ਦੀ।

“ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਬੇਇਤਬਾਰੀ ਐ ਧੀਏ? ਤੁਸੀਂ ਜਿਉਂਦੇ ਵੱਸਦੇ ਰਹੋ”, ਕਹਿ ਕੇ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਨੂੰਹ ਦਾ ਪਰਸ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਪਰ੍ਹੇ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਅਤੇ ਪੋਤਰੇ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨੇੜੇ ਖਲੋਤੀ ਆਇਆ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹੀ ਕਾਰ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਈ।

ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਨੂੰਹ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਘੁੰਮ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਨੂੰਹ ਬਚਨਾਂ ਦੀ ਪੱਕੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨੇ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਲਈ ਪਿੰਡ ਵਾਲਾ ਘਰ ਉਨਾ ਹੀ ਪਿਆਰਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿੰਨਾ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਜੀਵਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸੀ। ਖਾਣ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਦਿੱਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫੁਟਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਛੋਟੇ ਨੂੰਹ-ਪੁੱਤ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ।

ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਵਿਚ ਨੂੰਹ ਦੇ ‘ਦਸਵੰਧਾਂ’ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਖੇਤ ਆਪਣੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ।

ਅੰਦਰ ਦੀ ਗੱਲ

ਆਲੇ-ਭੋਲਿਆਂ ਵੇਚ ਕੇ ਨਸ਼ੇ ਵੇਖੋ, ਭੰਡੀ ਕਿੰਨੀ ਕਰਵਾਈ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ। ਵਿਕਰੀ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਕਰੀ-ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦਾ, ਘਾਟਾ ਖਾਧਾ ਨਾ ਏਸ ਵਪਾਰ ਅੰਦਰ। ਹਿੱਸਾ ਬੋਝਾ ਜਿਹਾ ਦੇ ਕੇ ਵੱਡਿਆਂ ਨੂੰ, ਚੌਤਾ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅੰਦਰ। ਵਰਦੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਪਾ ਕੇ ਨਸ਼ਾ ਲੈ ਕੇ, ਬੈਠਾ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰ ਅੰਦਰ। ਸੁੱਖੇ ਕਾਹਲਵੇਂ ਵਾਲੀ ਨਾ ਘਟੇ ਘਟਨਾ ਤਾਰੀਓਂ ਪਾਏ ਦੁਹਾਈ ਇਨਸਾਫ ਮੰਦਰ। ‘ਗਿੱਲ’ ਖਿਸਕਦੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵੇਖ ਕੁਰਸੀ, ਭੜਬੂ ਪੈ ਗਿਆ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅੰਦਰ।

—ਜੁਗਰਾਜ ਗਿੱਲ, ਸ਼ਾਰਲਟ ਫੋਨ: 704-257-6693

ਖਿਡਦੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ...

ਐਨ.ਐਚ.10: ਅਣਖ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਕਿੱਸਾ

ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ 'ਐਨ.ਐਚ. 10' ਵਿਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਰਦਾਵੀਂ ਧੌਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕੁ ਪਰਤਾਂ ਫਰੋਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਣਖ ਖਾਤਰ ਕਤਲ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰਾ ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਸ਼ਰਮਾ ਖੁਦ ਨਿਰਮਾਤਾ ਵੀ ਬਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੀ ਵੀ ਖੂਬ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਪੱਖ ਇਹ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਧੂੜਾਂ ਨਹੀਂ ਪੁੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਚੰਗੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਚੱਲੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਮਿਆਰੀ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਇਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਸਮਾਜਕ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਝੰਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਕੁੱਲ 13 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਜਟ ਵਾਲੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ ਉੱਤੇ 30 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਨੀਲ ਭੁਪਾਲਮ, ਦੀਪਤੀ ਨਵਲ, ਦਰਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਦਾਨਿਆ

ਪਰੋਹਿਤ ਚੋਭਾਲ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਣਾਈ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਮਨੋਰਮਾ ਸਿਕਸ ਫੀਟ ਅੰਡਰ' (2007) ਵਰਗੀ ਧੂਹ ਪਾਊ ਫਿਲਮ ਬਣਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। 'ਮਨੋਰਮਾ ਸਿਕਸ ਫੀਟ ਅੰਡਰ' ਦੀ ਖੂਬ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਣਖ ਖਾਤਰ ਕਤਲ ਮਰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮਾਰ ਵਧੇਰੇ ਕਰ ਕੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਹੀ ਸਹਿਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਆਮ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼, ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ, ਇਟਲੀ, ਜੌਰਡਨ, ਤੁਰਕੀ ਤੇ ਯੂਗਾਂਡਾ ਆਦਿ ਵਿਚ ਅਣਖ ਖਾਤਰ ਕਤਲ ਆਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰ ਸਾਲ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਔਰਤਾਂ ਅਣਖ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਾਰੀਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਤਰੀ ਸੂਬਿਆਂ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਆਮ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ 2008 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2010 ਤੱਕ ਅਣਖ ਖਾਤਰ ਕਤਲ ਦੀਆਂ 34 ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪੁਲਿਸ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। 'ਐਨ.ਐਚ 10' ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਪਰੋ ਕੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਹਲੂਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

-ਕੀਰਤ ਕਾਸ਼ਣੀ

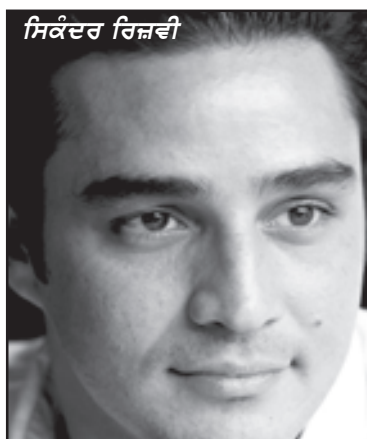

ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਸ਼ਰਮਾ

ਮਿਸਾਲੀ ਗਾਇਕਾ ਨੂਰ ਜਹਾਂ ਦਾ ਪੋਤਾ ਸਿਕੰਦਰ ਰਿਜ਼ਵੀ ਵੀ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਾਹ-ਸਵਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਕਾਮੇਡੀ ਫਿਲਮ 'ਦੇਖ ਮਗਰ ਪਿਆਰ ਸੇ' ਵਿਚ ਹੀਰੋ ਬਣ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਕ ਦੇਣ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਜੋੜੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਹੁਸੈਨਾ ਮਲਿਕ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਅਸਦ-ਉਲ ਹੱਕ ਵਲੋਂ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸਿਕੰਦਰ ਰਿਜ਼ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੈਫ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਬਾਰੇ ਉਹ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪੈਰ

ਧਰਨ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ 'ਖੂਬਸੂਰਤ' ਦੇ ਹੀਰੋ ਫਵਾਦ ਖਾਨ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਫਿਲਮ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਸਾਇਨ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਅਤੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਆਪਣੀ ਦਾਦੀ ਨੂਰ ਜਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਸਿਕੰਦਰ ਰਿਜ਼ਵੀ ਬਹੁਤ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਸ ਵਲੋਂ ਗਾਏ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਇੰਨਾ ਵਧੀਆ ਸੈੱਫ ਬਣਨ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਦਾਦੀ ਨੂਰ ਜਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੱਥ ਹੈ। ਨੂਰ ਜਹਾਂ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸੀ। ਸਿਕੰਦਰ ਨੂੰ ਨੂਰ ਜਹਾਂ ਦਾ ਗੀਤ 'ਚਾਂਦਨੀ ਰਾਤੋਂ' ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਇਹ ਗੀਤ ਨੂਰ ਜਹਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮ 'ਦੁਪੱਟਾ' ਲਈ ਗਾਇਆ ਸੀ। ਸਿਕੰਦਰ ਨੂੰ ਫਿਲਮ

ਨੂਰ ਜਹਾਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਸਿਕੰਦਰ ਰਿਜ਼ਵੀ

ਸਿਕੰਦਰ ਰਿਜ਼ਵੀ

ਜੁਗਨੂ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨੂਰ ਜਹਾਂ ਤੇ ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਰੋਲ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ

ਹੁਸੈਨਾ ਮਲਿਕ

ਫਿਲਮ ਉਸ ਦੇ ਦਾਦੇ ਸ਼ੌਕਤ ਹੁਸੈਨ ਰਿਜ਼ਵੀ ਨੇ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਮੈਂ ਇਹ ਫਿਲਮ

ਮਹਾਨ ਗਾਇਕਾ ਦੇ ਪੋਤੇ ਦਾ ਸੈੱਫ ਤੋਂ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਸਫਰ

ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ।

ਯਾਦ ਰਹੇ, ਇਸ ਯਾਦਗਾਰੀ ਫਿਲਮ ਲਈ ਸੰਗੀਤ ਫਿਰੋਜ਼ ਨਿਜ਼ਾਮੀ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਫਿਲਮ 1947 ਵਿਚ ਬਣੀ ਸੀ। ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵੱਡੀ ਹਿੱਟ ਫਿਲਮ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਗੁੱਡੀ ਖੂਬ ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੌਕਤ ਹੁਸੈਨ ਰਿਜ਼ਵੀ ਅਤੇ ਨੂਰ ਜਹਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾ ਵਸੇ ਹਨ।

ਫਿਲਮ 'ਧਰਮ ਸੰਕਟ ਮੇਂ' ਵਿਚ ਨਸੀਰੁਦੀਨ ਸ਼ਾਹ

'ਧਰਮ ਸੰਕਟ ਮੇਂ' ਦਾ ਸੰਕਟ

'ਧਰਮ ਸੰਕਟ ਮੇਂ' ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਫਿਲਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਲਾਕਾਰ ਨਸੀਰੁਦੀਨ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ ਰਾਵਲ ਦੁਖੀ ਹਨ। ਪਰੇਸ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਫਿਲਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਲਵੀ ਅਤੇ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਤੁਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਨਾਲੇ ਕੋਈ ਧਰਮ ਇੰਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਹੀ ਖਤਰਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਵੇ!

ਨਸੀਰੁਦੀਨ ਸ਼ਾਹ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਇਕ ਕਦਮ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਚਲਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਡਿਤ ਅਤੇ ਮੌਲਵੀ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਕੇ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦੀਵਾਲਾ ਕੱਢ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਮੇਡੀ ਫਿਲਮ,

ਫਿਲਮ 'ਧਰਮ ਸੰਕਟ ਮੇਂ' ਵਿਚ ਨਸੀਰੁਦੀਨ ਸ਼ਾਹ, ਪਰੇਸ਼ ਰਾਵਲ ਤੇ ਅਨੂ ਕਪੂਰ।

ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਫਵਾਦ ਖਾਨ ਨੇ ਬਣਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਪਰੇਸ਼ ਰਾਵਲ ਤੇ ਨਸੀਰੁਦੀਨ ਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਨੂ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਔਰੀਤਰਾ ਘੋਸ਼ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਹਨ।

ਕਹਾਣੀ ਇਕ ਹਿੰਦੂ (ਪਰੇਸ਼ ਰਾਵਲ) ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪਿਛੋਂ ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲਿਆ ਸੀ; ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿਸੇ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਨਸੀਰੁਦੀਨ ਨੇ ਨੀਲਾਨੰਦ ਬਾਬਾ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੀ ਜੋ ਲੁੱਟ-ਖਸ਼ੂਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਉਸ ਦੀ ਕਥਾ ਛੇੜੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰੇਸ਼ ਰਾਵਲ ਜੋ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹਨ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਟਾਰਗੇਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਸੇ-ਠੱਠੇ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਚਲਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਰਹੱਸ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ-ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਮਿਡਵੈਸਟ)

**ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ, ਸਪਾਂਸਰਾਂ, ਖਿਡਾਰੀਆਂ, ਖੇਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ
ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ**

**ਖਾਲਸਾ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਵਸ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ
ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ**

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ

6 ਸਤੰਬਰ 2015

(ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ)

ਅਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ

@ Busse Wood Forest Preserve South, Elk Grove, IL

ਚੇਅਰਮੈਨ

ਪ੍ਰਧਾਨ

ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ

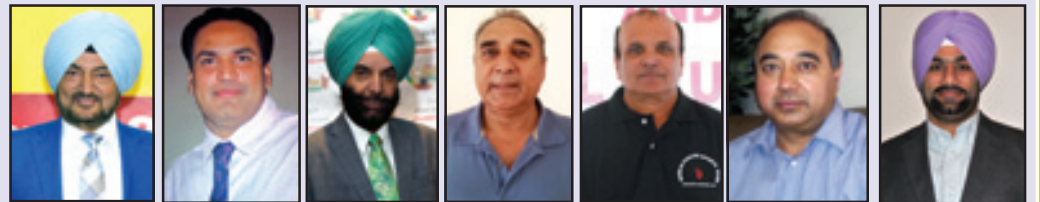
ਜਸਵਿੰਦਰ ਜੱਸੀ

ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ

ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ

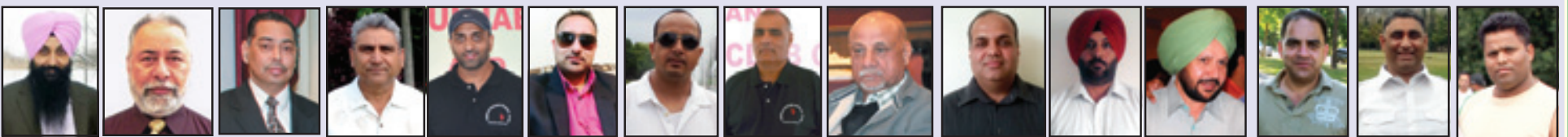

ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਨੰਦੜਾ ਪਰਮਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੰਦੜਾ ਹਰਇੰਦਰਜੀਤ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਪਰਮਿੰਦਰ ਵਾਲੀਆ ਜਿੰਦੀ ਖੰਗੂੜਾ ਅਮਰਦੇਵ ਬੰਦੇਸ਼ਾ ਨਰਿੰਦਰ ਸਰਾਂ ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖੰਗੂੜਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਗਿੱਲ ਹਰਦੀਪ ਬੰਦੇਸ਼ਾ

ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ

ਜਿੰਦਰ ਬੈਨੀਪਾਲ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਬੱਬੀ ਬਾਠ ਰਵਿੰਦਰ ਖਹਿਰਾ ਬਲਜੀਤ ਮੰਗੀ ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਚਮਨ ਲਾਲ ਸੁਰਿੰਦਰ ਭੱਟੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਜਸਵਾਲ ਬਲਵਿੰਦਰ ਚੱਠਾ ਹਰਬੰਤ ਗਰੇਵਾਲ ਮੋਹਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਖਵਿੰਦਰ ਬਿਹਾਰੀਪੁਰ ਵਿੱਕੀ ਸ਼ੰਮੀਪੁਰੀਆ

For Further Information: Jaswinder Jassi Ph: 773-759-0433, Deepa Bandesha 815-546-0525, Jindhi Khangura 847-529-1464
Amardev Singh 708-612-7963, Jinder Benipal 773-895-2041, Parminder Walia Ph: 847-477-1613

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਪਰਾਣ॥ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਕੀ ਜਾਨ॥

ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ

ਕੋਟਾਨਿ ਕੋਟਿ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ

ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਵਿਸਾਖੀ ਮੌਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਲੋਂ 17 ਤੋਂ 19 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਜੀ।

ਜਿਥੈ ਜਾਇ ਬਹੈ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੋ ਥਾਨ ਸੁਹਾਵਾ ਰਾਮ ਰਾਜੇ॥

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ 17 ਅਪਰੈਲ 2015

ਅਰੰਭ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ: ਸਵੇਰੇ 11:00 ਵਜੇ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ 18 ਅਪਰੈਲ 2015

ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ: ਸ਼ਾਮੀ 6:00 ਤੋਂ 6:30

ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ: ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਭਾਈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮ 6:30 ਤੋਂ 7:00 ਵਜੇ

ਤਕ ਅਤੇ ਭਾਈ ਭਬਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੁਖਮੀ 7:00 ਤੋਂ 8:00 ਵਜੇ ਤਕ

ਐਤਵਾਰ 19 ਅਪਰੈਲ 2015

ਭੋਗ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ: ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਵੇਰੇ 11:00 ਵਜੇ

ਕੀਰਤਨ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਭਾਈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਵੇਰੇ 11:30 ਤੋਂ 12:15 ਵਜੇ ਤਕ

ਅਤੇ ਭਾਈ ਭਬਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੁਖਮੀ 12:15 ਤੋਂ 1:30 ਵਜੇ ਤਕ

ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਦਾਸ:

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ

Sikh Religious Society of North West Indiana

10005 Colorado St, Crown Point, IN 46307, Ph: 219-793-9446

The Anu Attorney Immigration Law Firm Law offices of Anu Peshawaria

*More than 25 years of experience *Internationally Awarded-Extraordinary ability
*Served as Legal Advisor to Govt. of India, Embassy of India, Washington, DC

Anu Peshawaria
Attorney at Law

Licensed to practice Immigration & Bankruptcy in all 50 states.
More than 20 year experience in US immigration & Indian law

US IMMIGRATION

- *Green Cards (Investor, Employment)
- *E-2 investor Visa, L1 (Intra Company)
- *Family Green Card, Fiancee Visa
- *Deportation Defense, VAWA, U Visa
- *Asylum, Appeals, Ninth Circuit Court
- *H1B, Computer Engineers, Cooks, Teachers, Students, Doctors, Nurses, Physical Therapist

ਪੰਜਾਬੀ,
ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ,
ਹਿੰਦੀ ਤੇ
ਉਰਦੂ ਵਿਚ
ਗੱਲ ਕਰੋ

ਹੁਣ ਸਿਆਟਲ ਵਿਚ ਵੀ
ਦਫਤਰ ਖੁਲ੍ਹ ਚੁਕਾ ਹੈ

Contact numbers:

Seattle, WA

Ph: 206-774-0907

Fremont, California

Ph: 510-353-0102

Cell Phone 510-299-1907

Toll free: 1-866-586-6297

anu@anuattorney.com

www.anuattorney.com

Weekends &
Evening
Appointments
Available

FAMILY LAW

- *Divorce *Annulment
- *International Custody

INCORPORATIONS

- *International Contracts, Mergers
- *Attorney Supreme Court of India

*Bankruptcy Consultation & Filing

46560 Fremont Blvd., STE#205, Fremont, CA 94538
801, Pine Street, # 24 C, Seattle, Washington 98101
Offices: Seattle, WA *Fremont, CA *UK *Canada *India

US Business Brokers Inc. American Financing Group LLC

101 W 22nd St, Suite 111, Lombard, IL 60148
23280 Pacific Highway South, Suite 307, Kent, WA 98032

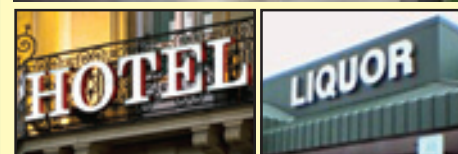
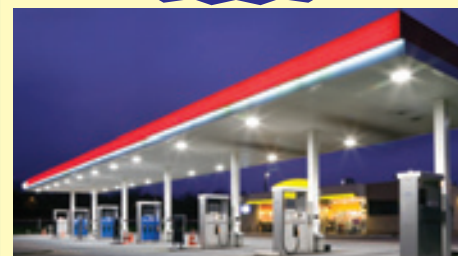
Financing - Loans

- We do all kinds of SBA & Conventional loans.
- We are specialized in Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Convenience Stores, Motels, Apartment Buildings, Strip Plazas, Commercial Buildings, Food Franchise.
- We can get your Loan approved within few days.

Contact us for any
Financing Need Nationwide.

- FAST APPROVAL
- QUICK CLOSINGS
- SBA 504 & 7A
- CONVENTIONAL LOANS
- HOTELS, MOTELS
- GAS STATIONS, TRUCK STOPS
- SUBWAY, DUNKIN DONUTS
- LIQUOR STORES, C-STORES

ਬਿਜਨਸ ਵੇਚਣ ਤੇ ਖਰੀਦਣ
ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

Contact us Buy or Sell business

AJ Sandhu (MBA)

Managing Broker/Realtor/Consultant
Licensed in IL, IN, WA

916-995-0783 (Cell)

206-941-0792 (DIR)

630-206-2467 (Fax)

www.ubbchicago.com

aj@ubbchicago.com

FuelMaster Truck Stop

I-70 Exit 137

1534 N State Road 1, Cambridge City, IN 47327

(Ph: 765-478-5555)

1. Brand new showers and bathroom
2. Truck repair shop
3. 20 Cents cheaper reefer fuel
4. Free Scale with 100 gallons fuel purchase
5. Fully Paved truck parking,
6. Free Wi-Fi & Driver lounge
7. Pizza & Arby's Restaurant

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ

Indian Restaurant Coming Soon.

Guaranteed 100% pure diesel no bio diesel.
100% ਪਿਓਰ ਡੀਜ਼ਲ, ਕੋਈ ਬਾਇਓ ਡੀਜ਼ਲ ਨਹੀਂ

ਹਰ ਗੈਲਨ 'ਤੇ 10 ਸੈਂਟ ਬਚਾਓ, ਖਰਚ ਘਟਾਓ, ਪੈਸੇ ਬਚਾਓ

Ph: 317-291-2300, ext. 22

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ, ਲੈਨਸਿੰਗ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)

4701 Pleasant Grove, Lansing, MI 48910 Ph: 517-272-0231, www.LansingGurdwara.Com

ਲੈਨਸਿੰਗ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ, ਇੰਡੀਅਨਾਪੋਲਿਸ, ਸਾਊਥਬੈਂਡ, ਮਿਲਵਾਕੀ, ਡਿਟਰਾਇਟ, ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼, ਮਸਕੀਗਨ, ਜੈਕਸਨ, ਫਲਿੰਟ, ਸਾਗੀਨਾਅ, ਕੈਲਮਜੂ, ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ, ਬੈਂਟਨ ਹਾਰਬਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੂਰ-ਨੇੜੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ

ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 25 ਅਪਰੈਲ 2015

Ferris Park: 500 W. Shiawassee Lansing, MI 48915 (Exit 6 Walnut Street from HYW 496)

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 25 ਅਪਰੈਲ 2015 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਸਵੇਰੇ 7.00 ਵਜੇ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕੀਰਤਨੀਏ ਅਤੇ ਕਥਾਵਾਚਕ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਕਥਾ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸੰਗਤਾਂ ਇਸ ਵਾਰ ਨਵੀਂ ਥਾਂ ਫੈਰਿਸ ਪਾਰਕ (500 ਵੈਸਟ ਸ਼ਿਆਵਸੀ, ਲੈਨਸਿੰਗ) ਵਿਚ ਇਕੱਤਰ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸੇ ਪਾਰਕ ਤੋਂ ਪਰੇਡ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਅਰੰਭ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰੇਡ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲਣਗੇ। ਪਰੇਡ ਆਪਣੇ ਰੂਟ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਵਾਪਸ ਇਸੇ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਹੀ ਆ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰੇਡ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਫੈਰਿਸ ਪਾਰਕ (500 W. Shiawassee Lansing, MI 48915) 'ਚ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਲੰਗਰ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬੱਦੋਵਾਲ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦਾ ਢਾਡੀ ਜਥਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਿਹਾਲ ਕਰੇਗਾ

*ਤਾਜ਼ਾ ਜਲੇਬੀਆਂ *ਗਰਮ ਗਰਮ ਪਕੌੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ

*ਧਾਰਮਿਕ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ ਦਾ ਸਟਾਲ ਲੱਗੇਗਾ

ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਅਤੇ ਜਲੇਬੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਪੁਰ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਹੋਵੇਗੀ

ਗਿੱਧੇ ਅਤੇ ਭੰਗੜੇ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ

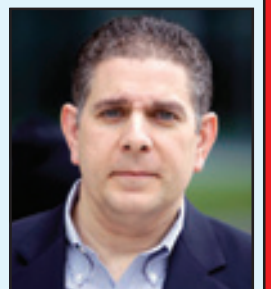
(15 ਅਪਰੈਲ ਤੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ)

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗਿੱਧੇ-ਭੰਗੜੇ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ

ਡਾ. ਐਂਸ਼ੁ ਸੱਈਅਦ
ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ

ਮੇਅਰ ਵਰਜ ਬਰਨੇਰੋ
ਲੈਨਸਿੰਗ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ

Contacts:

Gurudwara Sahib (517) 272-0231

Ladi Multani (517) 204-4171

S. Balbir Singh (517) 402-1811

S. Kuldip Singh (President)

Ph: 517-402-4910

ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੇਨਤੀ

ਕੋਈ ਵੀ ਸੱਜਣ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਸ਼ੀਲੀ ਵਸਤੂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਕੇ ਪਰੇਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਵੇ।

Sponsors: Grill of India, Flint (MI) 810-230-7090

Ajay Badhwar Tax and Accounting Services

Ph: 517-393-0720

Syan Video, Ph: 734-261-0936

Karn Gill, Ph: 734-612-9984

Bombay Wedding Events, Ph: 586-604-6881

Paradise Insurance Agency, Ph: 517 499 4883

Worldwide Travel: 1-800-504-3044

Khalsa Sikh Center, Flint, Michigan, Ph: 810-618-7280

Jassi S. Sachdev (Attorney At Law), Ph: 734-779-1662

Ladi Multani, Balbir Singh, Gurdev Singh, Kuldeep Singh, Bakhsish Singh, Jaswant Singh, Karnail Singh, Sukhjinder Singh, Kulvir Singh, Kashmir Singh, Balwinder Singh, Gurjinder Singh, Balvir Singh Habibwal, Kulwant Singh, Rinku, Resham Singh, Daler Singh, Manjit Singh, Nirmal Singh, Swarn Singh, Ruby, Bila, Gulab Singh, Sukhwinder Singh, Kulwinder Singh, Rajinder Singh, Jaswant Singh Grewal, Rajvir Singh Virk, Gurbaksh Singh, Gian Singh.

Global Punjab and Globalpunjabtv.com will cover this event LIVE.